

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slægtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slægtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BOGHANDLERFORENINGENS

FESTSKRIFT

DEN 18. JANUAR 1887.

FESTSKRIFT

I ANLEDNING AF

BOGHANDLERFORENINGENS

HALVHUNDREDAARSDAG

DEN 18. JANUAR 1887

AF

O. H. DELBANCO.

KJØBENHAVN.

UDGIVET AF BOGHANDLERFORENINGEN I KJØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1887.

INDHOLD.

I. Blade af Boghandlerforeningens Historie.

	Side
Indledning	3.
Boghandlerforeningen stiftes	5.
Angreb paa Boghandlerforeningen	11.
Boghandelens Natur	20.
Boghandlerforeningens Organisation	26.
Henvendelser til og Udtalelser fra Boghandlerforeningen	73.
Møder og Sammenkomster	103.

II. Biografiske Meddelelser.

Foreningens Æresmedlemmer. Medlemmer og Embedsmænd	111.
Biografier af Medlemmerne fra 1837 til 1887	115.
Register	173.

BLADE

AF

BOGHANDLERFORENINGENS HISTORIE.

— — — — —

Indledning.

Vel var for halvhundrede Aar siden Boghandlernes Antal i Kjøbenhavn ikke stort, selv ikke i Forhold til det Indbyggertal, som dengang udgjorde Hovedstadens Folke­mængde. Men vare Boghandlerne faa i kvantitativ Henseende, vare de det sandelig ikke i kvalitativ Betydning. Et Forlag, der i de Tider ikke betød saa ganske ringe, var fordelt blandt et Par af Standens Matadorer, saaledes at det viden­skabelige Element nærmest var repræsenteret i den Gylden­dalske Boghandel, medens den blomstrende æsthetiske Lite­ratur, som var skabt af Digterne i Aarhundredets første Trediedel, fandt Ly hos C. A. Reitzel. Men hvad der var fælles for alle de bestaaende Firmaer, var Forbindelser med Udlandet, det vil sige fornemlig med Tydskland. Tydsk Dannelse var i Aarhundreder herhjemme bleven betragtet som den høieste Aandsudvikling; Videnskabsmænd og For­fattere havde i lange Tider fundet et ligesaa velvilligt Publicum i Danmark som i deres eget Fædreland. Hvad Under da, at Frembringelserne paa det tydske Bogmarked fik en Afsætning ogsaa her i Norden, som først Krigen i 1848 gav sit Knæk. Naar man nu hører om det storartede Forbrug ikke alene af Digterværker af første Rang, som hvert Menneske i Danmark med æsthetisk Sands dengang tilegnede sig som et nødvendigt Led i den almene Dannelse, men ogsaa om

de videnskabelige Skrifter, Skolebøger, Landkort og Folkekalendere; der bleve solgte her, vil man næppe tro, at det var muligt, at den tyske Literatur i den Udstrækning havde kunnet bane sig Indgang i et ikke-tydsk Land.

Jo større Forbruget var, og jo nærmere Concurrenterne boede hinanden, desto lettere kunde denne Handel fremkalde Rivninger med Hensyn til Beregningen af tydsk Mønt i dansk Valuta. Naar det i de sidste Aartier er bleven opstillet som et fælles Løsen i alle Forhold, at det gjælder om at slutte sig sammen for at danne Foreninger — thi saa er man i Besiddelse af en Magt — da var der indenfor Boghandelens Omraade, hvor jo Alt, til Forskjel fra al anden Handel, er bygget paa, at Udsalgspriserne ere ens overalt, saa megen desto større Anledning til at nærme sig hinanden i et saadant Øiemed. Maaske har det ogsaa svævet de dengang tonegivende for Øie, at kort i Forveien havde de tyske Boghandlere i Leipzig, den 25de Februar 1833, stiftet en Forening. Thi have vore danske Forfattere i de Tider ofte haft Forbilleder i Tydsklands Skribenter, hvorfor skulde da ikke det Samme være Tilfældet med Boghandlerne? Endnu den Dag i Dag er Forretningsordenen i dette store samlede Rige i en udmærket Tilstand, saa at den giver Anledning til Efterligning; hvor meget mere ikke for 50 Aar, da der blandt danske Boghandlere saagodtsom ikke bestod nogen Vedtægt eller Overenskomst, hvorefter der handlede? Kun i 1829 var der udgaaet et Circulaire, som bragte en nærmere Tilslutning istand mellem de Boghandlere, som gave sig af med udenlandsk Sortiment, men først fra den 18de Januar 1837 kan Boghandlerforeningens Stiftelse regnes.

Boghandlerforeningen stiftes.

Det Actstykke, som den nævnte Dato er undertegnet af H. J. Bing, J. Deichmann (Gyldendalske Boghandling), A. F. Høst, H. C. Klein, B. S. Langhoff (J. H. Schubothes Boghandling), G. Philipsen, C. A. Reitzel, A. Th. Speer og C. Steen, bærer til Overskrift: „Forening mellem Undertegnede, angaaende forskjellige, Boghandelen vedkommende, Poster“. I dette findes 20 Paragrafer, af hvilke de vigtigste angaa følgende Bestemmelser:

1) Priserne paa udenlandske Sager, hvorved for tyske Sager Forlæggerens Nettopris lægges til Grund, og Udsalgsprisen her bestemmes efter denne, ansættes saaledes, at en Reichsthaler netto ansættes her til 2 Rd. r. S.; et Skrift, som koster 1 Rth. ord. eller 16 gr. netto*), ansættes saaledes til 1 Rd. 32 β; 1 Rth. med 25⁰/₁₀₀ eller 18 gr. netto, ansættes til 1 Rd. 48 β; 1 Rth. med 16²/₃⁰/₁₀₀ eller 20 gr. netto til 1 Rd. 64 β. Af Pariser-Priserne ansættes Franken ordinair, og af Londoner-Priserne Shillingen ordinair til 48 β r. S.; af svenske Priser: 1 Rd. Banco til 1 Rd. Sedler.

2) Da i disse Priser, sammenlignede med de forhen gjældende, allerede er indeholdt en Rabat, i de fleste Tilfælde af 16²/₃⁰/₁₀₀, saa maa i intet Tilfælde, og hverken til

*) 3: gute Groschen, altsaa 24 paa en Thaler.

Indenbyes eller Udenbyes, sælges derunder, eller Rabat gives ved Salg af enkelte Bøger eller ved mindre Betalinger, end dem, som herefter nævnes.

3) Det under foregaaende Post bestemte skal ogsaa gjælde for danske Bøger, som, hverken i Materie eller indbundne, maa sælges under Forlæggerens Ordinair- eller Udsalgspris; hvoraf igjen følger, og hvortil vi i vor Egenskab som Forlæggere forpligtede os, at der ikke gjensidigt maa ansættes eller angives som Ordinair-Pris en høiere, end den, hvortil Bøgerne hos os selv falholdes. Skulde nogen Forlægger ansætte Bindet til en Bog høiere, end hvorfor det med Billighed menes at kunne leveres, vil dette blive Gjenstand for venskabelige Forestillinger eller i alt Fald Anke herpaa være at anbringe i en Samling af Undertegnede, men Ingen maa underhaanden levere Bogen med et billigere Bind og derved undersælge Forlæggeren.

4) 6°/_o Rabat kan gives, naar Kjøberen forlanger det, samt der til den samme Person eller Bibliothek sælges, enten paa eengang eller dog indeholdt i een og samme Regning, for 100 Rd. eller mere; og 10°/_o Rabat, naar Summen er 500 Rd. og derover. Men saameget som muligt maa det undgaas at give Rabat, og denne hverken underhaanden eller offentlig tilbydes.

6) I § indrømmes Ret til Prisnedsættelser, naar de meddeles Medlemmerne, samt Tilladelse til ved Kjøb af 10 Expl. af et Skrift at give det 11te Expl. frit.

7) Ved Indrykkelser i Aviserne for fremmed Regning, maa ikke nævnes et enkelt Firma, hos hvem det Averterede erholdes, men enten skulle alle de Boghandlere anføres, som staa i Forbindelse med Udlandet og høre til nærværende Forening, eller slet Ingen.

9) I § udtales som en Grundsætning, der saavidt muligt skal gjælde som Regel, at Nyhederne skulle afgaa fra Leipzig til nærmeste Afladningssted med Fragtvogne, og fra de sidstnævnte Steder med Skibsleilighed, enten Seil- eller Dampskibe. I alt Fald maatte kun i et Par Vintermaaneder, og efter foregaaende Aftale, en Afgivelse herfra finde Sted.

10) Over de her i Kjøbenhavn til Boghandel og Boghandler-Rabat berettigede Personer skal forfattes og holdes en Liste, og enhver af Deltagerne være forsynede med et Exemplar heraf, der stedse bør holdes fuldstændig. Til Andre end dem, som indeholdes paa denne Liste, maa ikke gives Boghandler-Rabat, og heller ikke anden, mindre Rabat, undtagen i de i § 4 nævnte Tilfælde. Listen indeholder følgende Navne: L. Beeken, H. J. Bing, G. Bonnier, N. Colding, N. C. Ditlewsen, Gyldendalske Boghandling (J. Deichmann), A. F. Høst, H. C. Klein, C. C. Lose & Olsen, J. Nielsen, P. G. Philipsen, C. A. Reitzel, J. Riise, A. G. Salomon, A. Schmidt, P. Th. Schovelin, Schuboths Boghandling (B. S. Langhoff), J. H. Schultz, A. Seidelin, C. T. Seidelin, F. V. Soldenfeldt, H. Soldin, A. Th. Speer, C. Steen, C. T. Sæbye, Thiesenske Boghandel, Wahlske Boghandel (J. Milo), J. D. Wesenberg, ialt 28 Firmaer i Kjøbenhavn.

11) Rabat erhoder herefter ingen ny Boghandler, før end det i en Samling af Undertegnede er afgjort, hvorvidt den kan tilstaaes ham, og han overhovedet kan erkjendes som Boghandler. Og i dette Tilfælde erhoder han Rabat af Alle.

12) Det følger af sig selv, at Adgang til Rabat ikke giver Adgang til Credit, og at det maa komme an paa Enhver især, hvem han vil give den sidste, og hvem ikke.

13) Da det maa ansees ønskeligt, tjenende til god Orden og i det Hele i Boghandelens Interesse, ligesom det ogsaa kan blive eet af Midlerne til uniforme Bogpriser, at den samme Boghandler-Rabat gives af alle Forlæggere, saa fastsættes:

a) Den almindelige Rabat af Forlagsskrifter til Boghandlere i Kjøbenhavn og i de danske Provindser skal i Reglen ikke overstige $\frac{1}{6}$ af Beløbet eller $16\frac{2}{3}\%$ (foruden frie Exemplarer) for Indenbyes; og 20% for Udenbyes.

b) Udenfor Rigets Grændser gives under lige Betingelser 25% Rabat.

14) Ved Brud paa Conventionen fastsætter § Mulcter paa 20 Rd. og 50 Rd. for første og anden Gang, og for tredie Gang Udtrædelse af Foreningen.

15) Den, som paa denne Maade, eller frivilligt efter Udmeldelse, udtræder, gjør med det Samme Afkald paa Rabat af Foreningens øvrige Medlemmer, og ansees i det Hele af disse ikke længere som Boghandler.

16—20) Foreningen ledes af en Repræsentation paa 3 Medlemmer, hvoraf det ældste afgaar aarligt; blandt dem vælges Formanden. Med Andragender henvender man sig til Repræsentationen. I October afholdes et ordentligt Møde, overordentlige Møder efter Repræsentationens Beslutning. De Fraværende forbindes ved Flertals-Beslutningen. I Tvivlstilfælde maa der ikke handles paa egen Haand, men man skal rette sig efter Forsamlingens Afgjørelse.

Foreningen holdt derefter sit første Møde den 25de Januar 1837, i hvilket Protokollen underskrevs af ovennævnte ni Boghandlere.

Som man vil se, danne ovenstaaende Bestemmelser en Organisation af Forholdet i Samhandelen mellem Bog-

handlerne, hvilket var et Udslag af den omfattende Dannelse og det skarpe Blik, der vare Særkjendet for Cancelliraad Deichmanns Foranstaltninger, thi uden at træde Nogen for nær, kan det vistnok siges, at han var Sjælen i den nydannede Forening. Man gjenkjender den Forsigtighed, hvormed han gik frem, og som ofte fremkaldte Betænkeligheder under Overveielserne, men altid bragte en Aandsmodenhed ind i det vedkommende Spørgsmaals Drøftelse, inden der fattedes en Beslutning. Nu da Vedtægterne først vare fæstede til Papiret ved det af de Ni underskrevne Actstykke, forløb der ikke lang Tid, inden det ansaaes for rettest at lade den trufne Overenskomst træde ud i Livet, og det skete ved en i Marts samme Aar affattet Skrivelse. Den opkaster nogle Spørgsmaal, som den ogsaa samtidigt med en klart formet Motivering besvarer. En af Foreningens Opgaver, mener den, er at faa afgjort: „Hvem der skal ansees som Boghandler og som Følge heraf være berettiget til Boghandlerrabat?“ Da det tillades Enhver, som vil, at ned sætte sig som Boghandler, paa samme Tid da Adgangen er vanskelig eller umulig til næsten alle andre Fag, saa er det en uundgaelig Følge, at vor Stand overfyldes og tildels med Mænd, der ere ubekjendte med dens Forretninger og de Grundsætninger, hvorefter disse burde drives. Skrivelsen henviser derfor til ovennævnte § 11 samt til Listen i § 10.

Et andet høist vigtigt Punkt for Foreningen er at afgjøre: „Om der i noget Tilfælde skal tilstaaes Andre end Boghandlere Rabat?“. Skrivelsen meddeler, at man enstemmigt har erklæret sig benægtende over dette, og motiverer Grundene, der ligge i Ønsket, at Priserne ere ens for alle Kjøbere, og at der paa denne Vis ikke sker nogen Afkortelse i Boghandlernes Fortjeneste. Saa gjerne Foreningen

nu ønskede rent at afskaffe Rabat til Private, har den dog antaget, ved betydeligere Salg at maatte beholde den, men dels i et meget ringe Forhold, og dernæst kun, naar den af Vedkommende forlanges. Derfor har den truffet de oven i §§ 4 og 6 trufne Bestemmelser. Endelig henviser Skrivelsen til Rabatforholdene, som ere specificerede i § 13.

Circulairret, som var vedtaget i Foreningens Møde den 8de Marts 1837, blev det bestemt at sende til Seidelin, Soldenfeldt, Colding, Schultz og Wahlske Boghandel. Ligeledes opfordredes Lose & Olsen at tiltræde de vedtagne Bestemmelser.

Foreningen var nu consolideret, og efterat der var taget tilbørligt Hensyn til de i Kjøbenhavn bestaaende Firmaer, af hvilke findes J. H. Schultz, P. W. Olsen, J. F. Milo og N. Colding at have underskrevet Protocollen i Mødet den 4de Juli 1837, laa Tanken nær at rette Opmærksomheden paa de udenfor Hovedstaden etablerede Boghandlere. I en Henvendelse den 1ste August s. A., der er underskrevet af de oprindelige 9 og de nu tilkomne 4 Forretninger, gives der dem en Udsigt over, hvad der er vedtaget indenfor Foreningen, og da Samhandelen med Forlæggerne for Fremtiden er afhængig af disse Betingelsers Antagelse, opfordres de til at underrette Formanden om, hvorvidt de vare tilbøielige til at holde sig disse Regler efterrettelig. Og senere blev i et Møde den 25de Februar 1838 fastslaaet et Circulaire til Provindsboghandlerne, der havde til Følge, at i det den 27de August derpaa afholdte Møde kunde den første Fortegnelse over Provindsboghandlerne blive trykt.

Angreb paa Boghandlerforeningen.

Naar man ser hen til, at der hidtil i Boghandelen havde fundet en ubunden Frihed Sted, kan det ikke undre En, at der kom Udtalelser frem imod de over Handelen lagte Baand og Indskrænkninger. Allerede det, at man ikke, saa at sige, lige fra Gaden kunde etablere sig, hvor man havde vundet Borgerskab, afgav Besværing. Men ogsaa blandt dem, der havde underskrevet, at de indgik paa de affattede Betingelser, var der let Anledning til at beklage sig; man skulde overholde Vedtægter, og havde ikke Lov til paa egen Haand at handle, naar man var misfornøiet med en eller anden Post i Bestemmelserne; der skulde man underkaste sig Forsamlingens Beslutning. Mærkeligt nok indeholdt vel Vedtægterne Mulcter for Overtrædelser, men ikke tilsidst Udelukkelse, derimod kun frivillig Udtræden. En saadan Udmeldelse indtraadte ogsaa et Par Gange i Foreningens Historie. Dog i en enkelt Retning bleve Ankerne ikke holdte indenfor fire Vægge, men maatte ved Pressen gjøres til Gjenstand for offentlig Forhandling. For at regulere Boghandlerpriserne havde det været Foreningens Medlemmer om at gjøre, at ikke nye, det vil sige ubrugte Bøger eller overhovedet Bøger i nye Bind, om ogsaa Bøgerne maatte

være læste, solgtes under Bogladeprisen, naar de ikke bare kjendelige Spor af Brugen. Mod denne Bestemmelse gjorde en Mand Indsigelse, som i Aarenes Løb ofte viste sig at være beredt til Kamp, nemlig Antikvaren A. G. Salomon. I Tillægsblad til „Kjøbenhavnsposten“ Nr. 148 af 31te Mai 1839 lægger han løs paa 8 tættrykte Spalter i Kvart. Først drager han tilfelts, „fordi Boghandlerforeningen ikke er en Forening af alle kjøbenhavnske eller danske Boghandlere, men i det Hele bestaar af tretten Medlemmer, hvoraf endda nogle ikke ere egentlige Boghandlere, og hvoraf en Trediedel ere ganske unge, og etablerede i de allersidste Aar — dette Selskab gjør sine Formaal, Love, Forhandlinger, antagne mercantilske Grundsætninger m. m. til en Hemmelighed for alle andre Boghandlere — det tillader sig derhos Misgreb, der røbe en paafaldende Mangel paa Forretningsorden og Boghandler-Indsigt — og endelig behandler det den store Masse af kjøbenhavnske og danske Boghandlere med en exempelløs overmodig Anmasselse, tilsidesættende Ringeagt og taktløs Usømmelighed“. Det er rene Ord for Pengene, og dog bliver det ikke ved det! Boghandlerforeningens Synderregister er stort. Den har i August 1837 udstædt et Circulaire, hvori det har taget „Bestemmelser, der for Fremtiden ville være Betingelser for Adgang til Rabat og andre Boghandler-Fordele hos os“, og det Circulaire skulde Enhver underskrive. Foreningen har dernæst under 1ste December 1837 udgivet en Liste over de her i Kjøbenhavn til Boghandler-Rabat berettigede Personer og Firmaer; deri finder han „noget ubegribelig Anmassende“. Dernæst anker han over at have erholdt en lille trykt Seddel, hvori berettes, hvorledes „fremmede Sager forhen

ansattes og nu skulle beregnes“. Saa er han vred over den hyppige Formandsvexel, som ikke tilmeldes, men lader til at høre til „Raadstue-Sager, som ties bør“; saa over at nye og brugte Bøger skulle skilles ad ved Bekjendtgjørelse i Dagbladene, og at nye Bøger, det vil sige ubrugte Bøger eller overhovedet Bøger i nye Bind, om ogsaa Bøgerne maatte være læste, naar de ikke bare kjendelige Spor af Brugen, ikke maa sælges under Bogladepris, idet han naturligvis raillerer over Ordet „kjendelige“. C. Steen havde nemlig som Formand i en Skrivelse af 12te April 1839 anmodet Redacteurerne af „Berlingske Tidende“ og „Commissionstidenden“ om fra 1ste Mai under Literatur at føre 2 Rubriker: Nye og brugte Sager. Boghandlerne fik Meddelelse om, at de fortabte Rabatten, naar de ikke overholdt, at ubrugte Bøger ikke maatte sælges under Prisen. Endelig paataaler han Bestemmelserne om, at der drages en skarp Grændse mellem Antikvarhandler og Sortimentshandler, hvor han netop som Antikvar angribes paa det ømmeste Sted, og formener, at Antikvarer i Danmark staa lige saa høit i Forhold til Tydskland, som Sortimenterne i Forhold til dette Lands Boghandlere.

Naturligvis vakte dengang et Angreb i det meget læste Blad „Kjøbenhavnsposten“ en større Opsigt, end en Bladartikel nuomstunder vilde gjøre. Derfor conciperede Cancelliraad Deichmann strax en Udtalelse, som han forelagde i Mødet den 6te Juni 1839 og som underskrevet af samtlige Medlemmer. Den optoges i Bladet den 8de s. M., og da den giver en god Afspeiling af Anskuelserne hos Foreningens daværende Medlemmer, gjengives den her fuldstændigt.

„Paa Grund af Misforstaaelser, som ere komne til vor Kundskab, tro undertegnede Medlemmer af Boghandler-

foreningen her i Staden, at skylde den Del af Publicum, som dette kan interessere, nogle Oplysninger om denne Forenings Stiftelse og Formaal. Den opstod i Begyndelsen af Aaret 1837, og dannedes fra først af ved de Konst- og Boghandlere, som have Commissionairer i Leipzig. Siden besluttedes at indbyde de vigtigste Forlæggere, der ogsaa paa to nær tiltraadte. At de øvrige Herrer Boghandlere ikke indbødes, var dels fordi vi med disse stode i mindre Forbindelse; dernæst fordi der for os kun var Spørgsmaal om Besidderne af nye Sager: Forlag eller det saakaldte Sortiment. Antikvarhandelen, hvis Betydenhed og Vigtighed vi iøvrigt erkjende, er undergiven egne Forhold og ikke Gjenstand for vor Forening. Det er derfor ikke rigtigt, hvis Nogen vilde se en Tilsidesættelse i at være forbigaaet ved Indbydelse; Antallet af Deltagerne er desuden ikke sluttet, men kan fremdeles erholde Forøgelse ved nye Medlemmer. Vi have ikke haft Betænkelighed ved at benævne vort, en Samling af Boghandlers, Samfund, Boghandlerforening, der lige saa lidet vil sige en Forening af alle Boghandlere, som der ved Ordet Studenterforening, hvilken Benævnelse, saavidt vi vide, aldrig har været anfægtet, er ment en Samling af alle Studenter.

Foreningens Øiemed er med faa Ord: for Boghandlerne gjensidig Tilmærmelse; for Handelen større Kraft og Sikkerhed, bedre Orden, fuldkommen Organisation. Til vore Formaal hører det ogsaa, ved de lovlige Midler, som staa i vor Magt, at virke til Opnaaelsen af et for Publicum og Boghandlerne lige vigtigt og fælles Gode: faste Priser. Sikkerheden af Boghandlernes, i Særdeleshed af Sortimenthandlernes Foretagender, beror væsentlig derpaa, at de ved Indkjøbet kunne regne paa at udbringe det Kjøbte til den

antagne Udsalgsværdi; Publicum vinder middelbart, idet Formindskelsen af Risico vil tilstæde billigere Priser; umiddelbart, idet Kjøberne sikres imod ulige Behandling. Vore i den Henseende til vore Colleger rettede Anmodninger og Opfordringer, som efter vor Overbevisning ikke vare affattede paa en usømmelig eller upassende Maade, have, med et Par Undtagelser, ogsaa hos disse fundet en velvillig Modtagelse, og, paa disse Undtagelser nær, har det forekommet os, at vore Bestræbelser for at tilveiebringe en mere ordnet Tilstand have fundet Erkjendelse. Navnlig har dette været Tilfældet med Hensyn til den af os udfærdigede Liste over dem, som erholde Rabat; en Sag, om hvilken det tidligere aldeles manglede paa faste Bestemmelser.

: At nægte eller tilstaa Rabat, anse vi ikke mindre for Eierens naturlige Ret, end hjemlet ved Brugen i vor og alle Landes Boghandel, og vi have ikke givet Afkald paa denne Ret.

Det er, som alt bemærket, kun til en given Anledning, at nærværende Meddelelse skyldes. Ellers kunde vi ikke finde det passende eller tillade os at besvære Publicum med en Sag, der kun angaar vor Handels indre Anliggender.“

H. J. Bing & Søn. N. Colding. Gyldendalske Boghandling.
ved *J. Deichmann.*

A. F. Høst. H. C. Klein. Lose & Olsen. Philipsen.
ved *P. W. Olsen.*

C. A. Reitzel. J. H. Schubothes Boghandling. A. T. Speer.
ved *B. S. Langhoff.*

C. Steen. Wahlske Boghandling.
ved *J. F. Milo.*

Nogle Aar derpaa skulde Foreningen have en anden Polemik at bestaa.

I det norske „Morgenblad“ Nr. 314 f. 1843 og 203 f. 1844, i „Fædrelandet“ for 20de Novbr. 1844 og i Fortalen til Autenrieths „Tydske Læsebog“ havde den bekendte norske Skolemand, Hartvig Nissen fremsat endel Anker og Beskyldninger, hvortil Boghandlerforeningen ikke kunde tie. De danske Boghandlere beskyldtes for „at de lægge Udbredelsen af norske Skrifter i Danmark alle mulige Hindringer iveien“; der tillægges dem den Bestræbelse „at gjøre den norske Boghandel til en Filialafdeling af den danske“; fremdeles „at den kjøbenhavnske Boghandel i sit Forhold til den norske er bygget paa Grundsætninger, der ere skadelige for den sidste“; „at den har hindret den norske Literaturs Udbredelse i Danmark“, samt at den kjøbenhavnske Boghandlerforening har vedtaget Bestemmelser, der forudsætte og søge at hævde de danske Boghandlers Supremati; hvilket konsekvent maatte lede, og virkelig har ledet til at ignorere den norske Literatur. Svaret herpaa findes i „Fædrelandet“ for 3die Februar 1845 og er undertegnet den 23de Januar af Foreningens samtlige Medlemmer, men er for vidtløftigt til her at gjengives. Næst at henvise til „Vedtægterne“ og „Betingelserne“, i hvilke intet findes til Præjudice for den norske Boghandel, men tvertimod Norges Boghandlere baade, hvad Adgang til Rabat, og hvad dennes Størrelse angaar, ere stillede paa en fordelagtigere Fod end Landets egne Boghandlere, meddeles, at ved det almindelige Forlagskatalogs Udgivelse ønskede man den norske Literatur gjengivet jevnside med den danske; men det strandede af Mangel paa Imødekommen, og da et lignende Forsøg gjordes ved Udgivelsen af Erslews Forfatterlexikon, fik man til Svar, at det var en „Anmasselse, et Forsøg paa at tilintetgjøre Norges litteraire Selvstændighed“ osv.

Boghandlerforeningen fralægger sig ogsaa Beskyldningen for ikke at have virket for den norske Literaturs Udbredelse. Den var jo endnu i sin Ungdom, og Anken maatte rettes mod de norske Forlæggere, der ikke sørgede for, at den almindeligt fandtes i Danmark. Her havde man med Glæde hilst Oprettelsen af Jægers skandinaviske Boghandel. Endelig paavises der, at Hr. Nissens Angreb sandsynligvis har sin Rod i, at Boghandlerforeningen har nægtet ham Rabat og ikke villet træde i Forbindelse med ham, dels fordi den vil hævde sin Ret over dens egen Eiendom, dels fordi den har Forbindelser nok i Christiania og dels fordi den ønsker kun at træde i Forbindelse med dem, der ere oplærte i Boghandelen, eller ere i Besiddelse af en allerede bestaaende Boghandel.

I „Fædrelandet“ for 18de Marts 1845 læses saa et langt Svar fra Hr. Nissen, hvoraf Kvintessensen er, at han henholder sig til et af ham i 1843 afsendt Brev til Boghandlerforeningen, og at denne i sit Svar i Bladet refererer Vedtægterne af 4de Mai 1844. Det fuldgyldige Modbevis, formener han altsaa er grundet paa Vedtægter, der ere forfattede 9 Maaneder efter hans Breve til Foreningen og et halvt Aar efter hans Opsats i „Morgenbladet“, og i disse Vedtægter findes jo netop de Bestemmelser ophævede, mod hvilke hans Angreb var rettet. Hermed trækker han sig ud af denne Strid.

Da den danske Boghandel i Slesvig altid har ligget Boghandlerne i Danmark varmt paa Sinde, faldt det naturligt, at naar disse og særlig Boghandlerforeningen angrebes, var dens Formand Høst rede til at klare de Misforstaaelser, som i Pressen maatte fremkomme herom. Et saadant Indlæg fandtes i „Dagbladet for 11te Mai 1855 og det blev samme Dag besvaret af ham, men Svaret optoges først

den 22de Mai i Bladet. Af Svaret fremgaar tydeligt, hvorover der klages, saa at det meddeles her fuldstændigt:

„En Correspondent fra Flensborg har i „Dagbladet“ for idag rørt op i Boghandler-Forholdene i Slesvig, navnlig i Flensborg, og „helliget sine Linier de kjøbenhavnske Boghandlers Opmærksomhed“.

Jeg agter ikke her at udtale mig om alle de i Artiklen fremførte Klager og Forslag, men jeg vil bringe Correspondenten min oprigtige Tak for den Interesse, han viser en Sag, der er saa vigtig for den danske Literatur, det danske Sprog og den danske Nationalitet i Slesvig.

Dernæst føler jeg mig forpligtet til, som den her-værende Forenings nuværende Formand, at imødegaa nogle af de Paastande, Correspondenten fremsætter om og imod nævnte Forening. Det hedder saaledes, at „Boghandlerforeningen i Kjøbenhavn“ har lovet Boghandler Sundby, „at han ene for Flensborgs Vedkommende skal nyde godt af den Credit og Rabat, som Foreningens Medlemmer give“; der tales om „særdeles Begunstigelser“, om et „Beskyttelses-system, der udelukker enhver Concurrence“ o. a. desl.

Sagen forholder sig ikke saaledes. Boghandler Sundby har ikke været eneberettiget paa Grund af et Beskyttelses-system, der udelukker enhver Concurrence. Det vil vistnok almindelig billiges, at Boghandlerforeningen af al Evne opmuntrede og understøttede den danske Boghandler ved hans Etablering i Flensborg, men den gav ham intet udelukkende Privilegium, den nægtede ikke andre dertil Kvalificerede Adgang til at concurrere med ham, den indgik ikke andre Forpligtelser ligeoverfor ham end dem, den paa-tager sig mod alle de øvrige af den erkjendte Boghandlere udenfor Kjøbenhavn.

Boghandlerforeningen i Kjøbenhavn saae det ugjerne, at Concurrencen i Flensborg for en kort Tid ophørte ved Korte-Jessens Død; den havde gjerne understøttet endnu en kvalificeret dansk Mands Etablering der; men Ingen meldte sig, og Foreningen har ikke Ret til at anvise Nogen en Plads, han ikke ønsker. Medens Boghandlernes Antal i Kjøbenhavn uforholdsmæssigt tiltog, stod en god og lovende Virkekreds i Flensborg ubenyttet.

Da Ventetiden blev for lang, kan det næppe misbilliges, at Foreningen satte sig i Forbindelse med to dygtige og velanbefalede tydskfødte Boghandlere, der etablerede sig i Flensborg, van der Smissen og Conrad Prall (Firma: Butnuh & Co.), hvilke tilbøde at interessere sig ogsaa for den danske Literatur. Det kan saaledes ikke siges, at der i Flensborg ingen Concurrence er, men man kan derfor gjerne samstemme i, at det havde været ønskeligere, om alle tre havde været danskfødte dygtige Boghandlere.“

Boghandelens Natur.

Havde Foreningen saaledes haft Kampe at bestaa udadtil, lod dette den ikke afholde fra at gaa videre ad den Bane, som var sat som Maalet, men traf Bestemmelser sigtende til dels at ordne Forholdene indbyrdes mellem Medlemmerne, dels mellem disse og Forhandlerne af hvad de havde produceret. Som bekjendt har Boghandelen to Sider, fra hvilke den kan sees, en aandelig og en materiel, og har ved sin særlige Charakter en ganske egen Betydning ligeoverfor Publicum. Den udgjør et Bindeled mellem den forretningsmæssige og den aandelige Virksomhed i et Folk, og derved kommer den til at give et Bevis paa, hvorledes det staar til med dette Folks Sundhed. Thi man har sagt, at ligesom Hjertet samler Blodet og derpaa atter lader det strømme ud i Legemet, saaledes samler Boghandelen fra det hele Folkelegeme det aandelige Blod, fører det atter ud og forgrener det i de enkelte Samfundslag af Folket. Boghandleren er for den aandeligt Skabende et Mellemed for hvad der har rørt sig i hans Indre, og yder ham et Middel, hvorved han kan tale til hele Folket. Det er ikke alene for de theoretisk uddannede Lærde, men ogsaa for de praktiske Embedsmænd, Kjøbmænd, Haandværkere, kort sagt for alle

Stænder, at Boghandleren formelig lægger dem Bogen paa Bordet, forat de kunne bruge den til videre Uddannelse i deres Fag, eller til at forskaffe sig en aandelig Forfriskning og Vederkvægelse ovenpaa Dagens anstrengende Arbeide; thi hvad bidrager ikke en god Bog til at man kan blive de nedtrykkende Tanker kvit, som under det ensformige Slid i Ens Dont have sat sig fast hos En? Ja selv endel af den journalistiske Virksomhed hører hjemme under Boghandelens Enemærker, og det især den illustrerede Presse og Fagtidsskrifter, der aabne Læseren Udsigter over hvad der tildrager sig i Omverdenen og hvorledes Culturstandpunktet er i de forskjellige Lande. Paa denne Vis udgjør Boghandelen en Magt, af hvis Virksomhed Alles aandelige Velbefindende ganske anderledes er afhængig end af nogenhelst anden Forretningsgren.

Jo høiere Boghandelen altsaa stilles som Factor i et Folks aandelige Liv, desto betydningsfuldere ere ogsaa de Farer, som fremkomme, naar Boghandelen slaar ind paa en urigtig Vei. Boghandelen kan ikke bestemme et Folks aandelige Retning, idet den er afhængig af den; men den kan udrette Meget ved at styrke og pleie de sunde Elementer. Den kan gjøre stor Skade, idet den smigrer for forkastelige Tilbøieligheder og søger at gjøre dem indbringende for Boghandelen. Ved Love er det ikke muligt at ordne eller helt at afværge disse Tendenser; det er derfor glædeligt, naar Boghandlerne selv føle det moralske Ansvar, som de bære overfor Publicum.

At disse eller lignende Anskuelser i sin Tid have besjælet Boghandlerforeningens Medlemmer, er hævet over enhver Tvivl, idet det Meste af den gode Literatur, som i de sidste halvhundrede Aar har seet Dagens Lys, er frem-

kommen hos dem, og Udskeielser fra de her nævnte Synspunkter sædvanlig have fundet Bærere udenfor Foreningen. Derfor er ogsaa til en vis Grad Medlemmernes Dannelseskommen det danske Bogmarked tilgode; thi det kan vistnok uden Anmasselse siges, at Boghandlerforeningen baade blandt dens Stiftere og blandt dem, som i Aarenes Løb ere optagne i dens Midte, have haft Repræsentanter, for hvem de aandelige Rørelser ikke have været fremmed.

Om nu end den aandelige Side ved Boghandelen paa en Maade ligger mere udenfor Boghandlerens Omraade, kan man dog ikke fraskrive Boghandlerne al Ret til at have en Stemme med i de aandelige Rørelser. Ikke at tale om, hvor Ideen til et nyt Forlagsskrift undfanges af Boghandleren selv, kommer han til at faa en saa indgribende Indflydelse paa at føre det ud i Livet, at Tilfældet endog kan være, at Forfatterne maa lytte til Forlæggernes Anordninger, og rette sig efter dem. Vor Literatur kan opvise mange saadanne Værker, hvis Tilværelse maaske vilde have været høist problematisk, dersom ikke Boghandleren havde taget Initiativet til at bringe Tanken ud i Virkeligheden. Men selv hvor det er Forfatteren, som henvender sig til Boghandleren, kan det hændes, at denne ved sin praktiske Erfaring kommer til at indvirke paa, i hvilken Form det foreslaaede Æmne bliver at forelægges Publicum. Som et Mellemlid mellem Forfattere og Publicum har man sammenlignet Boghandlerens Stilling med Apothekerens; i en vis Henseende holder det stik, at Lægens videnskabelige Undersøgelse maa Apothekeren omsætte praktisk, og at han maa tilberede Lægemidlet, ligesom Boghandleren maa bringe Forfatterens Aandsfoster i Publicums Hænder. Men det bliver dog, med al Respect for Apothekerens Uddannelse

i sit Fag, et langt ringere Omraade, hvor han kan indvirke paa Medicamenternes Fabrikation, end Boghandleren paa Bøgers Tilveiebringelse. Ja selv over et Skriffs Indhold maa Boghandleren være berettiget til at gjøre sin personlige Anskuelse gjældende, idet det maa staa ham frit for at nægte at overtage Forlaget af en Bog, naar der i den forfægtes Anskuelser, som i væsentlige Punkter stride mod hans egne, saasom paa Politikens, Religionens eller Moralens Omraader.

Men hvad Boghandelen, set fra et materielt Standpunkt, angaar, da maa Boghandleren have frie Hænder til at raade over sin Eiendom. I væsentlige Henseender skjelner Boghandelen sig fra al anden Handel. Der er det Særkjende ved den, at Boghandelen vel er knyttet til Fabrikanter og Forbrugere; men de staa paa den Maade i Forhold til hinanden, at hvis Forbrugeren, det er Sortimentshandleren, vil have en bestemt Bog, da kan han ikke søge sin Vare hos forskjellige Fabrikanter, men han maa henvende sig til en Enkelt blandt disse, nemlig Bogens Forlægger. Der er fremdeles den Egenhed ved Boghandelen, at Udsalgsprisen for en Bog er ens overalt i Landet, og i den Henseende har Boghandlerforeningen indlagt sig store Fortjenester, saa at Publicum har den Garanti, at de Varer, som det kjøber, ikke alene alle Steder foreligge i samme Kvalitet, men ogsaa til samme Pris, da Prisen ikke kan forandres af Forhandleren. Hertil kommer endnu et særligt Forhold indenfor Boghandelens Omraade. Vil en Handlende etablere sig, maa han for egen Regning forsyne sit Lager med de nødvendige Artikler; men har en Boghandler opfyldt de af Foreningen stillede Forpligtelser, da har han en næsten ubegrændset Ret til at faa sin Boglade sorteret med Sager, der gives ham i Commission, og for hvilke Foreningen har indrømmet

ham en meget længere Credit, end den i Handelsverdenen almindelige.

Naar nu disse Forskjelle mellem Boghandel og sædvanlig Kjøbmandshandel ere iøinefaldende, er det forklarligt, at Forlæggerne saavel som de større Sortimentshandlere, der ere Importeurer af udenlandsk Literatur til de mindre, for hvem en directe Forbindelse ikke lønner sig, have ønsket at værne sig mod Tab for de ofte betydelige Summer, der betroes Andre, ud over dem, for hvilke Forlæggerne allerede staa ved en Bogs Udgivelse, og Sortimentshandlerne ved at holde et velforsynet Lager, og derfor have de indrettet Cautionsvæsenet. Det er disse Anskuelser, der danne Grundpillerne for Boghandlerforeningen, og i det Følgende skal der nærmere gjøres rede for, hvorledes Forretningsordenen, der ved Foreningens Stiftelse var meget primitiv, efterhaanden er bleven reguleret baade ved Foreningens egne Love og ved de Betingelser, efter hvilke Samhandelen med de antagne rabatberettigede Boghandlere finder Sted. Det vil her vise sig, at det har været uundgaaeligt at lægge visse hæmmende Baand paa Samhandelen, hvorved Anskuelserne hos Kjøbere og Sælgere undertiden kunne være forskjellige. Men selv med den største Sympathi for Frihandel i Almindelighed, maa man vistnok, hvad Boghandel angaar, give det Beskyttelsessystem, som Boghandlerforeningen repræsenterer, Medhold. Thi naar enhver saakaldet Boghandler skulde kunne gjøre Krav paa at forsynes med de henholdsvis Forlagsskrifter, vilde det være fornødent at gjøre Oplagene af disse saa store, at mangan Forlægger vilde vige tilbage for de betydelig forøgede Udgifter. Boghandlerforeningen kom da til at give Afkald paa et af dens væsentligste Goder, de allerede stillede Cautioner; dersom Enhver nemlig

kunde faa Bøger til Forhandling, vilde der ingen Grund være for den tidligere antagne Boghandler til at vedblive med at stille Caution for det, der betroedes ham. Rigtignok kan det herved ikke undgaaes, at ikke Enhver, hvem Kommunen har betroet Borgerskab som Boghandler, af Boghandlerforeningen ansees som saadan, og at selv om han staar med Pengene i Haanden, vil Forlæggeren dog ikke afsætte sit Forlag til ham. Men det har vist sig nødvendigt at trække en bestemt Grændse for, hvem man vil handle med, og da Boghandlerne i Aarenes Løb ikke alene have opdraget en stor Mængde unge Mennesker i Faget, hvilke efterhaanden ere blevne selvstændige, men overhovedet alle Næringsveie i den seneste Menneskealder have haft svær Tilgang, kan der vist snarere reises Klage over Boghandlernes Overfyldning overalt i Danmark, end over at det skulde skorte paa Forhandlere af den i Forhold til Landets Folkemængde overordentlig store Production, der fremkommer paa det literaire Marked.

Boghandlerforeningens Organisation.

Til at iværksætte de Foranstaltninger, som udkrævedes til Boghandelens Organisation, kunde Boghandlerforeningen ikke alene ty til Medlemmernes Indsigt paa forskjellige Omraader, men den fik ogsaa en Støtte i Overretsprokurator I. L. Simonsen. I Mødet den 10de Marts 1847 meddelte Formanden C. Steen, at Simonsen, der dengang var juridisk Candidat og Sagførerfuldmægtig hos Høiesteretsadvocat Liebenberg, var villig til at paatage sig at være Foreningens juridiske Consulent. Dette Forhold udvidedes i Mødet den 4de November derefter til, at han blev Foreningens juridiske Secretair og Protocolfører; desuden paalagdes det ham at have Møderne hos sig og at opbevare Archivet. Der forløb ikke lang Tid, inden han i den Grad satte sig ind i Boghandelens Væsen og voxede sammen med dens Repræsentanter, at han ofte tog Ordet, naar en Sag discuteredes. Hans Udtalelser vare altid prægede af sandt Retsind og stor Humanitet. Man kunde være uenig med ham i hans Anskuelser, men det gav ikke Anledning til Ordstrid, thi man følte Vægten af hans Ord, og disse foranledigede kun, at man endnu omhyggeligere satte sig ind i det Spørgsmaal, som blev drøftet. Mangen Boghandler udenfor Foreningen

vil vide ham Tak for, at naar Gemytterne maaske vare blevne lidt for varme, saa at det kunde give sig Udslag i Affattelsen af en strengere Bestemmelse, han ved sit milde Væsen kunde lægge en Dæmper paa de bevægede Sind. I Boghandlerforeningen gik — som det jo er Naturens Orden — i Aarenes Løb de Gamle bort, og nye Medlemmer optoges efterhaanden; men det gjorde ingen Forandring i Forholdet til Simonsen, hans Imødekommen og Interesse forblev usvækket ligeoverfor Foreningens Anliggender. Derfor udnævnte Foreningen ham paa Femogtyveaarsdagen for dens Samliv med ham til dens Æresmedlem, lige saa meget for at hædre ham, som for at antyde, at man betragtede ham som En af sine Egne. Med oprigtig Deltagelse modtoges Budskabet om hans Bortgang den 21de Juni 1886; Formanden mindede i Mødet den 14de Juli derefter i varme Ord om hans mangeaarige betydningsfulde Virksomhed. Til hans Efterfølger valgtes samme Dag hans Søn, Overretssagfører Ludvig Simonsen, der af og til havde fungeret for ham.

For nu at faa et Overblik over hvad Foreningen har udrettet i de forløbne Aar, er det nødvendigt at blive fortrolig med dens Love, saaledes som de havde formet sig. Da rimeligvis de seneste Vedtægter af 23de Juni 1884 ere de bedst kjendte, er Ordningen for hvorledes Alt efterhaanden har udviklet sig, her fulgt, idet Overskrifterne paa dens Af-snit ere beholdte, og hertil føiet et Par særlige.

Af det Foregaaende vil Udgangspunktet for Vedtægterne, nemlig de ved Foreningens Stiftelse, være kjendte af den leverede udførlige Fremstilling. Disse ere imidlertid i fornyet og omændret Skikkelse blevne optrykte den 4de Mai 1844, med faa Forandringer atter trykt den 19de April 1848, dernæst den 11te Marts 1855 og den 23de Juni 1884, hvor-

imod Udgaverne af 15de Februar 1865, 15de Mai 1873 og 19de Februar 1879 ere kun lidet ændrede Optryk af Vedtægterne af 1855, saaledes at endog virkelige Vedtægtsændringer, der ere trufne i Mellemtiden, ikke engang ere optagne i disse.

Vedtægterne.

I. Formaal.

Formaalet nævnes første Gang i Vedtægterne af 4de Mai 1844 i Udtryk, der ordlydende ere gaaede over i de følgende, og blot i den sidste Udgave ere undergaaede et Par Sprogændringer.

II. Medlemmerne.

I de oprindelige Vedtægter findes ingen Bestemmelser om Optagelse af nye Medlemmer. Det synes derfor, som om Enstemmighed var nødvendig, hvilket er saa meget mere sandsynligt, som det i Mødet af 11te October 1837 vedtoges ikke at aabne Conto med Nogen, førend samtlige Medlemmer vare enige i at træde i Forbindelse med Vedkommende.

Med Hensyn til Udelukkelsen bestemmes i § 14, at den, der for tredie Gang gjør sig skyldig i Overtrædelse af Conventionen, betragtes som udtraadt, og i § 15 at den saaledes Udelukkede eller frivilligt Udtraadte derved giver Afkald paa Rabat, og i det Hele ikke længere ansees som Boghandler.

I Vedtægterne af 1844 og 1848 findes følgende Bestemmelser: I § 2 udtales, at Foreningen bestaar nu og skal fremdeles bestaa af herværende Boghandlere, som hoved-

sagelig handle med nye — i Modsætning til brugte — Bøger. Dog kunne ogsaa Forlæggere her paa Stedet, der ikke ere Boghandlere, blive Medlemmer, naar Forlag er Vedkommendes Hovedvirksomhed eller ialtfald en betydelig Del deraf.

§ 8 bestemmer, at den, der ønsker Optagelse, foreslaaes af et Medlem og kommer paa Valg i næste Generalforsamling. Til Optagelse udfordres Totrediedelev af de Mødendes Stemmer.

§ 9 indeholder, at Medlemmerne ere berettigede til at deltage og stemme i Møderne og ere valgbare til Foreningens Embeder og Comiteer. Fremdeles erholde Medlemmerne, saalænge de ere i Foreningen, den i § 14 omhandlede Rabat.

Ifølge § 22 i 1844 og § 21 i 1848 kan Exclusion kun finde Sted i en Generalforsamling, naar Totrediedelev af Foreningens samtlige Medlemmer herom ere enige. § 23 i 1844 og § 22 i 1848 bestemmer, at den saaledes Excluserede og den frivilligt Udtraadte gjør med det Samme, uden nogen Godtgjørelse, Afkald paa sin Andel i den Eiendom eller de Sikkerheder, Foreningen maatte have erhvervet.

Vedtægterne af 11te Marts 1855 have følgende nye Bestemmelser:

§ 7 udtaler, at et Firma, der bestaar af flere Personer, kun kan afgive en Stemme; fremdeles at det nye Medlem kun har Andel i Cautionerne for det efter hans Optagelse Crediterede, samt at Bogcontoen er privelegeret fremfor Papircontoen.

§ 14 er i det Hele ligelydende med Vedtægterne af 1844 § 23 og 1848 § 22, dog med den Tilføielse, at den Udelukkede eller Udtraadte beholder sin Ret til Andel i Cautionerne i de Tilfælde, hvor hans Fordring i Forening

med de øvrige Fordringer allerede er overgivet til retslig Incassation.

I Vedtægterne af 15de Februar 1865 fastslaas som Stemmeferlighed: Til at opnaa Optagelse kræves i § 7 $\frac{3}{4}$ af de Mødendes Stemmer, istedetfor $\frac{2}{3}$, og for at Udelukkelse kan finde Sted $\frac{3}{4}$ af Foreningens samtlige Medlemmer, istedetfor hidtil $\frac{2}{3}$.

I § 7 nævnes foruden Papirconto ogsaa, at Konstcontoen skal træde tilbage for Bogcontoen.

Medens Vedtægterne af 1873 og 1879 i disse Punkter ere ganske enslydende, indføres ved Vedtægterne af 1884 følgende større Ændringer:

§ 2 bestemmer, at der om Optagelse af nye Medlemmer skal foreligge et skriftligt Andragende fra et Medlem, og at Spørgsmaalet først afgjøres i næste Møde. Til Optagelser udkræves $\frac{3}{4}$ af de afgivne Stemmer.

§ 3 bestemmer, at nye Medlemmer først have Andel i Cautionerne fra den Optagelsen følgende 1ste Januar, og formulerer de tidligere Regler derhen, at Tilgodehavende for Bøger og de særlig til Boghandelen hørende Gjenstande gaa forud for ethvert andet Tilgodehavende. Endelig giver

§ 4 nøiagtige Regler om Medlemsrettens Ophør og Medlemmernes Retsstilling.

III. Møderne.

Vedtægterne af 1837 have kun følgende Bestemmelser i

§ 18, at der afholdes et ordentligt Møde i October for at vælge et Medlem af Repræsentationen, og at overordentlige Møder holdes efter Repræsentationens Beslutning, og

§ 19, at de Fraværende bindes ved de Mødendes Fler-talsbeslutning.

Vedtægterne af 1844 og 1848 bestemme i

§ 3. Alle Sager og Anliggender, Foreningen vedkommende, afgjøres i dens Generalforsamlinger eller Møder af samtlige tilstedeværende Medlemmer, og kun i disse Møder kunne tages gyldige og det Hele verbindende Beslutninger. Med Undtagelse af de Tilfælde, hvor et større Stemmetal er foreskrevet, afgjøres alle Sager efter Stemme flerhed, og de Fraværende bindes ved de Beslutninger, som tages af Flertallet af de Mødende. Ordentlige Generalforsamlinger holdes en Gang i hvert af Aarets Kvartaler; overordentlige, saa ofte det udfordres, samt efter Forlangende af i det Mindste tre Medlemmer.

I Vedtægterne af 1855 er

§ 2 gaaet over fra § 3 i dem af 1844 og 1848 med den lille Ændring, at de overordentlige Møder afholdes, saa ofte det af Formanden bestemmes, med den Tilføielse: Ethvert Medlem er pligtigt at møde, eller i Tilfælde af lovligt Forfald, forinden Mødet skriftlig at anmelde det for Formanden; af flere Medlemmer, henhørende til samme Firma, er dog kun En forpligtet til at møde.

Allerede i Mødet den 1ste Mai 1845 havde Høst foreslaaet Mulcter for Udeblivelse fra Møderne, men det herom nedsatte Udvalg fraraadede denne Foranstaltning, og efter den Tid bleve ogsaa Møderne talrigere besøgte.

I Vedtægterne af 1865 er den Forandring gjort i

§ 2, at Foreningen i Reglen afholder et Møde den anden Onsdag i hver Maaned. Reglerne om de overordentlige Møders Afholdelse ere derved helt bortfaldne.

I Vedtægterne af 1873 og 1879

er endelig enhver bindende Regel om Møders Afholdelse bortfalden.

Derimod give Vedtægterne af 1884 nye Regler herom:

§ 5 udtaler, at gyldige Beslutninger kun kan tages i rettelig indvarslede Møder.

§ 6 bestemmer, at der i Reglen skal afholdes Møder den anden Onsdag i Februar, April, Mai, Juli, October og December, dog at Formanden har Ret til at overspringe ordentlige, og ansætte overordentlige Møder. Naar 6 Medlemmer begjære et Møde afholdt, skal denne Anmodning efterkommes. Møderne skulle indvarsles senest i et Ugen før Mødet udgaaende Nr. af „Nordisk Boghandlertidende“. En Sag, der ikke har circuleret før Mødet, kan kun komme til Behandling, naar der med et Flertal af $\frac{3}{4}$ gives Samtykke dertil.

§ 7 bestemmer, at Medlemmerne kun kunne afgive Stemme ved personligt Møde, og indfører den vigtige Forandring, at Afstemning foregaar efter Stemmetal undtagen ved Valg efter §§ 9 og 12 samt ved Vedtægtsforandringer, og giver nøiere Regler om denne Foranstaltning.

§ 8 udtaler, at gyldig Beslutning kun kan tages i Møder, hvor 9 Medlemmer, der repræsenterer $\frac{1}{3}$ af Foreningens Stemmetal, ere tilstede og deltage i Afstemningen. Stemmegivningen foregaar i Reglen skriftlig, men kan, naar Ingen modsætter sig det, ske mundtlig. Hvor intet Andet er bestemt, gjør simpel Stemmefflerhed Udslaget, og de Ikke-mødende forbindes ved de Mødendes Flertalsbeslutning.

IV. Bestyrelse.

Ifølge § 16 i Vedtægterne af 1837 bestaar Bestyrelsen af en Repræsentation af 3 Medlemmer, der ere valgte for 3 Aar, af hvilke En aarlig udtræder. De vælge selv deres Formand. Han fungerede i 1837 og 1838 for et halvt

Aar, men i Mødet den 16de Juli 1838 vedtoges, at han herefter valgtes paa et Aar.

§ 17. Enhver, der har noget Andragende til Foreningen, har at henvende sig til Repræsentationen.

Vedtægternes § 4 i 1844 indeholder: Foreningens Embedsmænd bestaa af en Formand, 2 Repræsentanter og en Secretair, som tillige er Repræsentant.

a. Formanden vælges paa et Aar, og kan efter Udløbet af dette første Aar vælges endnu engang for det følgende Aar, men saa ikke gjenvælges, førend et Aar er forløbet.

b. Repræsentanterne vælges paa 2 Aar, og af dem afgaar hvert Aar den ældste, som heller ikke kan gjenvælges førend efter et Aar.

c. Secretairen afgaar med hvert Aars Slutning og kan vælges paany, uden Hensyn til, om han har fungeret i et eller flere foregaaende Aar. Ingen Fratrædende er pligtig til at modtage Valget.

§ 3 bestemmer, at Valget af Foreningens Embedsmænd foregaar i Aarets sidste ordentlige Kvartalsmøde.

Efter Vedtægterne af 1848 er det forordnet i

§ 4, at Embedsmændene, som bestaa af en Formand, 3 Repræsentanter og en lønnet Secretair, vælges af Generalforsamlingen. Formanden vælges paa et Aar, kan gjenvælges en Gang, men derefter først efter et Aars Forløb. Repræsentanterne vælges paa 3 Aar, og af dem afgaar hvert Aar den ældste, som heller ikke kan gjenvælges, førend efter et Aars Forløb. At ingen Fratrædende er pligtig at modtage Valg, gjentages atter her.

§ 5. Formanden repræsenterer Foreningen udenfor Møderne, og i alle Sager, denne vedkommende, har man at henvende sig til ham. Han berammer Møderne, foredrager

Sagerne og leder Forhandlingerne i samme, samt bringer de i Generalforsamlingen tagne Beslutninger i Udførelse. Det paaligger ham at vaage over, at den nærværende Overenskomst og de af Generalforsamlingerne tagne Bestemmelser overholdes. Han har Foreningens Archiv og Eiendele i Bevaring og er ansvarlig for, at de til enhver Tid ere i fuldkommen Orden. Han udfærdiger den i § 13 omhandlede Liste over de til Boghandler-Rabat Berettigede, samt incasserer det aarlige Bidrag hos Medlemmerne, og aflægger Regnskab derfor; ogsaa besørger han for Foreningens Regning, Leilighed til Samlingerne, samt dennes Opvarmning og Belysning.

§ 6. Repræsentanterne og Secretairen kunne af Formanden tilkaldes til Repræsentantmøder, for at tage Sager under foreløbig Overveielse og forberede dem til Generalforsamlingen.

§ 7. Secretairen fører Protocollen saavel i Generalforsamlingerne som i Repræsentantmøderne. Den i de sidste holdte Protocol bliver stedse at fremlægge i den næste Generalforsamling.

Ifølge Vedtægterne af 1855

§ 3 bestyres Foreningens Anliggender af en Formand, der paa det sidste Kvartalsmøde vælges for det følgende Aar blandt Foreningens Medlemmer. Enhver er pligtig at modtage Valg. Den fratrædende Formand kan gjenvælges, men kan undslaa sig for at modtage Valg.

§ 4 er ligelydende med 1848 § 3, kun med den Tilføielse, at Formanden bestemmer Medlemscontingentet.

Repræsentantinstitutionen bortfalder fra nu af.

§ 5 bestemmer, at Secretairen har Foreningens Archiv og Eiendele i Forvaring.

I Vedtægterne af 1865 omtales i

§ 5 for første Gang Afregningsudvalget, der havde været i Virksomhed siden 1859. Det bestaar af Formanden og fire valgte Medlemmer, hvoraf hvert Aar den Førstvalgte udtræder, i hvis Sted der sker nyt Valg, dog kan han gjen-vælges. Udvalget har overensstemmende med Instruxerne at varetage Alt, hvad der vedkommer Afregninger, Remit-tender, Saldi, Cautionister, Incassationer o. desl.

I Vedtægterne af 1873

§ 5 nævnes Afregningsudvalget som bestaaende af For-manden og to valgte Medlemmer, hvilket alt var indført siden 1868.

Efter Eibes Forslag var det i Mødet den 26de Septem-ber 1867 vedtaget at vælge en Næstformand. Men han nævnes først i Vedtægterne af 1879 § 4, uagtet hans Valg fandt Sted fra 1868 af.

Efter Vedtægterne af 1884 § 9 oprettes der for det første et nyt Embede, Kassereren, om hvilket der er truffet Be-stemmelser i

§ 11. Kassereren opbevarer Foreningens contante Be-holdning og dens Cautioner, opkræver Medlemscontingen-terne, udbetaler Foreningens Udgiftsposter, modtager og for-deler de ved Incassationerne indkomne Beløb, Alt efter For-mandens nærmere Anvisning.

Dernæst nævnes udtrykkelig i § 9 de siden 1859 exi-sterende
to Revisorer og en Decisor,
og bestemmer, at alle disse Embedsmænd saavel som For-manden ere pligtige til at modtage Valg i tre Aar i Træk, men at de saa kunne undslaa sig for at modtage Valg i et tilsvarende Tidsrum.

Formandens Competence bestemmes i § 10 i det Hele som tidligere, dog at han fritages for Kassererforretningerne og er ikke længere Medlem af Afregningsudvalget. Hans Ansættelse af Contingentet er formelt bundet til Bestemmelserne i § 14.

§ 12. Afregnings- og Cautionsudvalget bestaar af tre for tre Aar valgte Medlemmer. Den, der har fungeret i tre Aar, kan undslaa sig for Valg i et tilsvarende Tidsrum. Som nye Pligter for Udvalget nævnes:

stadig at have Opmærksomheden henvendt paa de ældre Cautionisters Forhold, paase, at nye Cautioner stilles, hvor de ældre opsiges, udløbe eller ikke give tilstrækkelig Sikkerhed og at bistaa Formanden ved Undersøgelsen af hver ny Cautionists Soliditet og øvrige Forhold. Udvalget er berettiget til at tage lønnet Hjælp.

§ 13. Ved Omtalen af Secretairen er naturligvis bortfaldet den Pligt at opbevare Foreningens Eiendele; men der siges intetsteds i Vedtægterne, hvor Archivet findes.

V. Medlemmernes indbyrdes Forhold m. v.

Vedtægterne af 1837 have i § 6 den Bestemmelse: at Prisnedsættelser ere tilladte, naar de ved Trykken bringes til almindelig Kundskab eller Fortegnelsen meddeles ethvert af Medlemmerne. Kan dette ikke ske, maa Tilladelse til Nedsættelsen gives i en Samling. Der gives ogsaa Tilladelse til, foruden Rabat og $\frac{11}{10}$ Expl., ved Salg af Forlagsskrifter at give andre Fordele, naar disse offentlig bekjendtgjøres, eller dog meddeles Foreningens Medlemmer, og disse af den billigere Pris forbeholdes den sædvanlige Rabat.

§ 7. Ved Indrykkelse i Aviserne for fremmed Regning maa ikke nævnes et enkelt Firma, hos hvem det Averterede

erholdes, men enten skulle alle de Boghandlere anføres, som staa i Forbindelse med Udlandet og høre til nærværende Forening, eller slet Ingen.

Denne Bestemmelse er endnu vedligeholdt i Vedtægterne af 1844 § 17 og af 1848 § 16, men er senere udeladt.

Om Contingentet findes Intet i Vedtægterne af 1837, men i Mødet den 27de August 1838 var det bleven vedtaget at opkræve et aarligt Contingent paa 10 Kr.

Denne Bestemmelse er i 1844 § 24 udtrykt saaledes: Til Dækning af forefaldende, Foreningen vedkommende Udgifter, samt til Bestridelse af Leien for et Forsamlingslocale og Bekostninger paa dets Opvarmning og Belysning, erlægges af hvert Medlem 10 Kr. aarligt. Hvad deraf maatte blive tilovers, gjøres frugtbringende og oplægges til et Fond, som tilhører Foreningen i sin Helhed, og efter Generalforsamlingens nærmere Bestemmelse skal anvendes til Bedste for Foreningen.

Efter Vedtægterne af 1848 § 23 bestemmes Contingentet af Generalforsamlingen; efter § 4 i Vedtægterne af 1855, 1865, 1873 og 1879 bestemmes det af Formanden.

Ifølge Vedtægterne af 1884 § 14 betaler ethvert Medlem et fast Aarscontingent af 10 Kr. Hvad der yderligere er nødvendigt, paalignes hvert Firma i Portioner, der svare til det Antal Stemmer, som det har i det paagjældende Aar.

Vedtægterne af 1837 bestemmer i § 14, at Brud paa Vedtægterne anses med en Bøde første Gang paa 40 Kr., anden Gang paa 100 Kr. og tredie Gang med Udelukkelse.

Hertil findes der intet Tilsvarende i de senere Vedtægter.

Bestemmelserne i Vedtægterne af 1848 § 17—18 lyde paa, at Medlemmerne ikke maa foretage Forandringer i

Bogladepriserne uden Anmeldelse til Formanden eller ved trykte Prisnedsættelseskataloger eller Avertissementer i „Adresseavisen“, og at der i Reglen skal gives samme Rabat af nedsatte Bøger, som af andre.

Noget hertil svarende findes i Vedtægterne af 1884 § 16, at intet Medlem er berettiget til at nedsætte Prisen paa noget af sine Forlagsskrifter i et Tidsrum af 5 Aar efter Udgivelsen, uden derom forinden at have givet Meddelelse til Formanden.

Vedtægterne af 1848 § 20 bestemmer, at i Tilfælde af Misforstaaelse, Brud paa, eller Tilsidesættelse af denne Overenskomst eller nogen Del af Samme, vil Sagen af Formanden forelægges Generalforsamlingen til Afgjørelse enten umiddelbart eller efterat denne har indhentet Betænkning af en i dette Øiemed udnævnt Comite. Denne Bestemmelse er gaaet over i Vedtægterne af 1855 § 13 med den Tilføielse, at Medlemmerne anse Voldgift som en ønskelig Afgjørelse af indbyrdes Stridigheder. Hver af Parterne vælger da en Voldgiftsmand og Formanden en Opmand.

Disse Bestemmelser ere uforandrede vedligeholdte i Vedtægterne af 1865, 1873 og 1879 § 14, men ere udgaaede af Vedtægterne 1884 som formentlig upraktiske.

I Vedtægterne af 1884 § 17 nævnes for første Gang, at hverken et Medlem af Foreningen eller nogen rabatberettiget Boghandler maa herefter være Commissionair for danske Boghandlere, der ikke ere antagne som rabatberettigede. Men allerede i Mødet den 27de November 1853 var vedtaget, at intet Medlem af Foreningen var berettiget til at være Commissionair for en Provindsboghandler, der ikke hos alle faa Rabat, og i Mødet den 15de April 1861, at det er stridende mod Boghandlerforeningens Statuter at være

Commissionair for en ikke rabatberettiget Boghandler i Danmark og Slesvig.

I 1884 § 18 opregnes Medlemmernes Forpligtelser ligeoverfor Afregningsudvalget, omtrent saaledes som de vare fastslaaede i Mødet den 27de November 1867.

I Vedtægterne af 1855 § 15 nævnes første Gang den den 1ste Juli 1854 stiftede „Dansk Boghandlertidende“ som Foreningens officielle Organ, hvilket i Vedtægterne af 1873 forandredes til „Nordisk Boghandlertidende“, da Bladet siden 1ste Juli 1866 havde baaret dette Navn, i Henhold til den i Mødet den 17de Juli 1866 fattede Beslutning. Bestemmelsen er uforandret optrykt i 1879 § 16 og 1884 § 19. Dog maa herved bemærkes, at Foreningen vel benytter Bladet som et officielt Organ, men at den i Mødet den 4de Juli 1856 i Anledning af, at Delbanco havde nægtet Optagelsen af en indsendt Artikel, har udtalt, at „Boghandlertidenden er en privat Entreprise og dens Redaction uafhængig af Foreningen, der altsaa ikke har Competence til at indblande sig i Redactionen af Tidenden.“

VI. Antagelse af rabatberettigede Boghandlere.

Til Vedtægterne af 1837 er føiet den første Liste over de i Kjøbenhavn til Rabat berettigede Personer og Firmaer (se Side 7). I § 10 udtales, at Rabatten er knyttet til Overholdelse af denne Convention, og at til Andre end dem paa Listen indeholdte maa ikke gives Boghandlerrabat, og heller ikke anden, mindre Rabat, undtagen i de i § 4 nævnte Tilfælde.

§ 11 udtaler dernæst, at ingen ny Boghandler erholder Rabat, førend det i en Samling af Undertegnede er afgjort

— rimeligvis med simpel Stemme flerhed — at den kan tilstaaes ham. I dette Tilfælde erholder han Rabat af Alle.

§ 12 udtaler, at Rabat ikke tillige giver Ret til Credit.

Denne Sag formuleredes i Mødet den 29de Juni 1840 saaledes, „at herefter Ingen maatte admitteres til Rabat her i Staden, uden enten at have lært Boghandelen eller at have tilkjøbt sig en her bestaaende og erkjendt Boghandling.“ Forslaget vedtoges enstemmigt. Og i Mødet den 28de September 1842 vedtoges det enstemmigt, ikke at aabne Conto med en Provindsboghandler, inden Formanden har meddelt, at Caution eller andre Betingelser for Antagelsen ere bragte i behørig Orden.

Ifølge Vedtægterne af 1844 og 1848 §§ 10—12 sondres mellem Boghandlerne i Provindserne, i Hertugdømmerne og Udlandet samt i Kjøbenhavn. Reglerne for Antagelse i Provindserne og i Kjøbenhavn ere i Virkeligheden ens, men det synes, som om man ved den Passus i § 11: Indtil videre kunne Boghandlere i Kjøbenhavn, som ikke ere Medlemmer af Foreningen, vilde antyde, at det betragtes som en Uregelmæssighed, at der findes saadanne. Reglen er da, at danske Boghandlere antages med simpel Stemme flerhed, men at der til Udelukkelse fra Rabatberettigelsen kræves ² ₃ af de Tilstedeværendes Stemmer paa en Generalforsamling.

Paa Steder, hvor ingen antagen Boghandler findes, kan man give Rabat til ikke antagne Boghandlere og Bogforhandlere, saalænge dette er Tilfældet. Denne Bestemmelse var allerede truffen i Mødet den 18de Marts 1842, og er først hævet ved § 26 i Vedtægterne af 1884.

For Boghandlere i Hertugdømmerne og Udlandet behøves ingen Antagelse. Men naar de have Commissionairer her paa Pladsen, og Generalforsamlingen Intet har at erin-

dre derimod, optages de paa den i § 13 omtalte Liste, og da kan Rabat ikke nægtes dem.

I § 13 omtales Listen, der hvert Aar forfattes af Formanden, der tillige i Aarets Løb meddeler Medlemmerne om de stedfundne Afgange og Tilgange.

I Vedtægterne af 1855 er heri foretaget følgende Forandringer: Bestemmelsen om, at der skal gives Rabat til de udenlandske paa Listen anførte Boghandlere er bortfalden i § 8.

Slesvig nævnes i § 8 jævnsidigt med Provindserne, hvor der altsaa kun maa leveres til antagne Boghandlere.

I Bestemmelserne i § 9 om Kjøbenhavn er Forbeholdet „indtil videre“ udeladt, derimod findes den nye Betingelse, at Ingen kan herefter admitteres til Rabat her i Staden, uden mindst i 5 Aar at have staaet i Lære eller arbejdet ved Boghandelen. Denne sidste Bestemmelse er bortfalden ved Vedtægterne af 1884. I Mødet den 4de November 1847 havde Eibe foreslaaet, at Enhver, der havde lært Boghandelen i visse Aar, skulde have positiv Ret til at nedsætte sig som Boghandler, men hans Forslag vandt ikke Tilslutning.

I Vedtægterne af 1865 regnes for det første Slesvig paany til Udlandet.

Dernæst kræves saavel til Antagelse som Berøvelse af Rabatten $\frac{3}{4}$ af de Tilstedeværendes Stemmer, hvilket var vedtaget i Mødet den 3die September 1862.

Endelig er Formanden kun forpligtet til at udfærdige Listen, naar han finder det fornødent.

Vedtægterne af 1884 have foruden de tidligere nævnte Smaabestemmelser følgende nye Regler i §§ 20—23:

1) at norske og svenske Boghandlere i Reglen kun antages til Rabatberettigelse, naar de ere Medlemmer af den norske Boghandlerforening eller Commissionairer for svenska Bokförläggareföreningen.

2) at Medhjælpere, der i 12 Aar have været beskæftigede hos rabatberettigede Boghandlere, kan der ikke nægtes Antagelse.

3) de efterhaanden vedtagne Betingelser for at erholde Rabat opregnes nemlig: Commissionair i Kjøbenhavn, Underskrift paa Betingelserne, Cautionstillelse, og for danske Boghandlere Borgerskab og Indtrædelse i Hjælpekassen. Angaaende den sidstnævnte Fordring var der i Mødet den 3die Juli 1861 vedtaget, at herefter ingen dansk Boghandler vil blive anerkjendt af Boghandlerforeningen som rabatberettiget, forinden han for Formanden har documenteret, at han er indtraadt i „De danske Boghandleres Hjælpekasse“, og forud har betalt det første Aars Contingent.

4) at Antagelse kun gjælder for en enkelt Commune, dog at Kjøbenhavn og Frederiksberg regnes for een Commune. Denne Bestemmelse var truffen i Mødet den 26de Februar 1877, men ikke optaget i Vedtægterne af 1879.

Allerede i Mødet den 15de November 1839 var det fastslaaet, at Boghandlerrabatten er bunden til et vist bestemt Sted; ikke engang fra Kjøbenhavn kan man flytte til en Provindsby, og i Mødet den 7de November 1842 formenes det Bernhard Rée, der i 1841 havde etableret sig i Aalborg, at holde Filial i Aarhus.

5) at afslaaede Ansøgninger om Rabatberettigelse kunne tidligst paany forebringes Foreningen i det tredie Møde efter Afslaget, med mindre Formanden paa Grund af frem-

komne Oplysninger finder Anledning til forinden at forelægge Sagen.

Endelig give de nye Vedtægter i

§ 27 nøiagtige Regler om Rabatberettigelsens Ophør, og dermed den vigtige Bestemmelse, at ethvert Medlem efter forudgaaende Meddelelse til Formanden er berettiget til at nægte de Boghandlere Rabat, der ikke have betalt Saldoen eller den ubestridte Del deraf for det foregaaende Regnskabsaar, indtil slig Afgjørelse har fundet Sted.

VII. Rabattens Størrelse.

I Vedtægterne af 1837 § 13 bestemmes, at Rabatten paa Forlag i Reglen ikke maa overstige $16\frac{2}{3}$ pCt. i Kjøbenhavn, 20 pCt. for udenbyes Boghandlere og 25 pCt. udenfor Rigets Grændser.

Som Supplement hertil var C. A. Reitzel i Mødet den 3die September 1839 fremkommet med et Forslag, hvorefter der paa Commissionsartikler i Reglen gaves $8\frac{1}{3}$ pCt. og paa tydsk Literatur høist $16\frac{2}{3}$ pCt.

I Vedtægterne af 1844 og 1848 § 14 er Rabatten for Forlagsskrifter mellem Boghandlerne i Kjøbenhavn $16\frac{2}{3}$ pCt., til Boghandlerne i Provindserne 20 pCt. og til dem i Hertugdømmerne og Udlandet 25 pCt. Større eller mindre Rabat kan gives, men den maa være ens for Alle paa samme Sted, og naar Rabatten er høiere end den ovennævnte, maa Meddelelse herom gjennem Formanden ske til Medlemmerne.

Derfor blev det i Mødet den 8de Marts 1882 betydet Philipsen, at naar han havde tilbudt 5 pCt. Extrarabat til de Boghandlere, der afsatte for 1250 Kr. ord. aarligt af hans Forlag, var dette ikke tilladeligt, med mindre Fordelen blev ens for alle paa samme Sted.

I sin Tid var det i Mødet den 3die December 1843 nær kommet til, at C. A. Reitzel havde udmeldt sig af Foreningen, hvormed han dengang truede, fordi Deichmann gav et Medlem, der ikke havde Regning hos Reitzel, 20 pCt. mod contant Betaling, hvilket Deichmann vægrede sig ved at indrømme Reitzel. Naturligvis vilde Reitzel ikke ved sin Klage foranledige, at Vedkommende berøvedes den større Fordel. Det kom til en Overenskomst, indtil Vedtægterne vare reviderede, og Reitzel blev i Foreningen.

I Vedtægterne af 1855 § 10 udtales, at der foruden Rabatten kan tilstaaes $\frac{11}{10}$ Exemplarer i f. R. Denne Bestemmelse fandtes allerede i Vedtægterne af 1837 § 6, men var ikke senere gjentagen.

I Vedtægterne af 1879 § 11 sættes Rabatten for indenbyes Boghandlere ogsaa til 20 pCt. Dette var fremkommen ved, at Hegel paa Grund af den forestaaende Møntforandring fra 1ste Januar 1875 i Mødet den 27de September 1873 var fremkommen med Forslag om at forandre Rabatten for de københavnske Boghandlere. Udvalgsbetænkningen herom i Mødet den 14de April 1874 lød paa, at fra 1ste Januar 1875 nyde Boghandlerne i Kjøbenhavn 20 pCt. Rabat, hvorimod den i de sidste Aar tilstaaede Agio af 2 pCt. for prompte Betaling bortfalder, hvortil enstemmig føiedes følgende Passus: idet Foreningen med streng Overholdelse af Betingelsens § 6 i Slutningen (o: 6 pCt. Renter fra Forfaldstiden) vil værne om den prompte Indbetaling af Saldi til rette Forfaldstid.

I Vedtægterne af 1873 § 11 b fandtes en Bestemmelse, som var gaaet igjen fra de tidligere Vedtægter, at da der, formedelst de Vilkaar, hvorpaa Skrifter — inden- saavel som udenlandske — af Andres Forlag indkjøbes eller haves til

Forhandling, ikke kan, hvad disse angaar, fastsættes nogen almindelig Boghandlerrabat, saa maa det blive Enhver især overladt, af disse Skrifter at give den Rabat, som han formener, skadesløst at kunne tilstaa. Dette foranledigede 8 Medlemmer til i Mødet den 27de Mai 1876 at lade et Forslag komme under Debat, hvorefter §'ens Membrum kom til at lyde:

Ved Videreforhandling af svensk, norsk, tydsk, fransk og engelsk Literatur tilstaaes Boghandlere følgende Rabat: Paa Bøger, udkomne i det tydske Rige og Østerrig 20 pCt., paa norske Bøger 15 pCt., paa franske og svenske Bøger 12 $\frac{1}{2}$ pCt. og paa engelske Bøger 10 pCt.

Sagen henvistes til yderligere Drøftelse i et Udvalg, hvis Forslag discuteredes i Mødet den 18de October 1876 og tiltraadtes af Foreningen, hvorefter § 11 b ikke forandredes.

Som en Curiositet kan anføres, at Forfatteren A. F. Bergsøe i „Adresseavisen“ Nr. 53 for 1845 havde averteret sin „Danske Stats Statistik“ til en Bogladepris af 1 Rd. Heftet, naar Subskription anmeldtes for ham; men Subskribenter, hvis Exemplarer modtoges og betaltes i Kjøbenhavn, erholde et Afdrag af 25 pCt. i denne Pris, forudsat, at det ikke er en Boghandler, der er Commissionair for den indenbyes Subskribent, da en saadan i Reglen vil gjøre Fordring paa Rabatten. Over dette Avertissement reistes der Klage i Mødet den 30te Marts 1845; Følgen var, at der i Mødet den 6te April meddeltes, at Bergsøe havde maattet tilbagekalde sit Avertissement, og opfordredes til at sætte sit Navn under den nye Bekjendtgjørelse.

Hvad det Baand angaar, som er lagt ligeoverfor de ikke rabatberettigede, kjøbenhavnske Boghandlere, havde man

ment, at Foreningens Medlemmer havde større Forpligtelser paa sig end de øvrige rabatberettigede Boghandlere udenfor Foreningen. Man havde antaget „Betingelserne“ som gjældende for de sidste, medens „Vedtægterne“ kun vare bindende for Medlemmerne. Dette er en Misforstaaelse, der oplystes af Høst som Formand. „Betingelserne“ ere skrevne for Boghandlere udenfor Kjøbenhavn. Rabatberettigelsen for københavnske Boghandlere udenfor Foreningen grunder sig derimod paa Vedtægternes § 9. I § 12 bestemmes Rabatten til Private. Det vil heraf tydelig sees, at naar en Boghandler ikke er rabatberettiget, har en Boghandler eller Forlægger udenfor Foreningen lige saa lidt Ret til at give ham Boghandlerrabat, som Foreningens egne Medlemmer. Overtrædelse heraf kan medføre, at han kan miste den ham tilstaaede Rabat.

VIII. Rabat til Private og til ikke antagne Boghandlere.

Vedtægterne af 1837 § 3 bestemme, at selv hvor en Forlægger har ansat Bindet paa et Skrift til en uforholdsmæssig høi Pris, maa Ingen underhaanden levere Bogen med et billigere Bind og derved undersælge Forlæggeren.

§ 4 giver Ret til at tilstaa 6 pCt., naar Kjøberen forlanger det, samt der til den samme Person eller Bibliothek sælges enten paa engang eller dog indeholdt i een og samme Regning for 200 Kr. eller mere, og 10 pCt., naar Summen er 1000 Kr. eller derover. Men saa meget som muligt maa det undgaas at give Rabat, og denne hverken underhaanden eller offentlig tilbydes.

I Mødet den 8de Marts 1837 indrømmedes der Landhusholdningsselskabet, selv paa mindre Partier, 6 pCt. Rabat og $\frac{11}{10}$ Exemplarer. Endvidere fastsattes, at det ikke skal

anses som Brud paa Conventionen at tilstaa Amanuensis hos Sjællands Biskop sædvanlig Boghandlerrabat, hvor man maatte finde sig foranlediget til at benytte sig af ham ved Distribution af Forlagsartikler. I Mødet den 27de September 1839 tilstædes der det „slesvigske Selskab“ 25 pCt. Rabat paa de Bøger, der fordeltes i Sønderjylland.

Efterat Fortegnelsen over Boghandlere var revideret, blev det i Mødet den 13de Juni 1855 tilladt at bevare nogle ældre Forbindelser, men samtidigt blev det ved Circulaire indskærpet, at for Fremtiden forpligter ethvert Medlem sig til, ikke at indrømme Rabat til andre Boghandlere end dem, der af Foreningen ere antagne og erkjendte, ene med Undtagelse af dem, der paa det ovennævnte Circulaire ville blive forbeholdte.

Vedtægterne af 1844 § 20, der gjentages i 1848.

§ 19 indeholde complicerede Regler om, hvorledes man vel maa give 6 pCt., 10 pCt. og $\frac{11}{10}$ Expl. til Private, men ikke begge Fordele paa engang; disse Regler ere alle bortfaldne i de senere Vedtægter. Med Hensyn til Andragender om Gaver af Bøger til Laanbibliotheker og lignende Indretninger, er det vedtaget, ikke at inklade sig herpaa, før end efterat Sagen har været foredraget og overveiet i en Generalforsamling. Denne Bestemmelse var allerede truffet i Mødet den 4de Juli 1837, og blev først hævet den 17de Marts 1862, hvorefter der indrømmedes ubetinget Frihed til at bortskjænke Bøger.

Vedtægterne af 1873

§ 13 formulere Reglerne om Rabat til Private nøjagtigere:

1) Enhver rabatberettiget Boghandler er forpligtet til at indrømme de af Foreningen antagne Boghandlere Rabat.

Andre Boghandlere, Bogbindere og Kjøbere af Bøger til videre Forhandling er det ikke tilladt at give nogensomhelst Rabat.

2) Private Kjøbere og de Bibliotheker, fra hvilke Udlaanet sker gratis, kan der paa Forlangende og ved prompte Betaling godtgjøres 6 pCt. af et Beløb af 200 Kr. og derover, samt 10 pCt. paa Beløb af 1000 Kr. og derover.

3) Overtrædelse af disse Bestemmelser har til Følge, at den Skyldige, efter erholdt Advarsel, kan miste Retten til Rabat.

Disse Regler ere i Hovedsagen beholdte i Vedtægterne af 1884 § 26; kun er der indskudt efter første Membrum:

Disse Bestemmelser gjælde ikke med Hensyn til Aviser og Tidsskrifter, der udgaa mindst eengang ugentlig, ei heller med Hensyn til Bibler, Salmebøger, Almanakker, Musikalier, Tegnehefter o. desl. samt i 3die Membrum er „kan miste“ forandret til „mister“.

Paa given Foranledning udtaltes det i Mødet den 14de Juli 1886, at det er i Strid med § 26 at give Forbrugsforeninger Rabat ved Bogkjøb, og at hvis dette fremtidig maatte ske, vil den Boghandler, der giver Forbrugsforeninger Rabat under nogensomhelst Form i Overensstemmelse med Indholdet af den nævnte §, være udsat for at miste Rabatberettigelsen.

IX. Udenlandske Bøger.

I Vedtægterne af 1837 opstilles karakteristisk nok som den første Betingelse i den nye Forenings Conventions

§ 1, at for tydske Sager lægges Forlæggerens Nettopris til Grund, altsaa 1 Thl. netto = 2 Rd.; 1 Thl. ord. eller

16 Gr. netto = 1 Rd. 32 β ; 1 Thl. ord. eller 18 Gr. netto = 1 Rd. 48 β ; 1 Thl. ord., 20 Gr. netto = 1 Rd. 64 β .

Ordinair Franken og ordinair Shillingen sættes til 1 Kr.; 1 Rd. svensk Banco = 2 Kr., hvilket i Mødet den 8de Marts 1837 forandredes til 80 β (1 Kr. 66 $\frac{2}{3}$ Øre).

Reglerne i Vedtægterne af 1844 og 1848

§ 15 føre med Hensyn til tyske Bøger til samme Resultat; men for at gjøre disse endnu tydeligere, opstilles i 1848 et udførligt Reductions-Schema med 3 Rubriker.

Ordinair Franken sættes til 42 β (87 Øre), Netto Franken, derunder indbefattet alle Blade og Tidsskrifter samt Brochurer under 1 Fr. til 1 Kr., Shillingen, ordinair og netto, til 1 Kr.

Ved Bogladepriserne forstaaes de sædvanlige i Forlagskatalogerne og Boglexika anførte Priser, og de maa ikke sættes efter Indkjøb til Partipriser.

§ 16 i 1844 om Reduction af fremmed Valuta til Rigsbankpenge er senere aldeles bortfalden.

I Vedtægterne af 1855 lyde Reglerne uden væsentlige Forandringer omtrent saaledes:

1) Af Bøger, trykte i Tydskland eller leverede over Leipzig, er Forlæggerens Katalogpriser Bogladeprisen, og beregnes da frit leveret her paa Stedet.

En Thaler ord. til 2 Kr. 66 Øre.

En Thaler netto til 3 Kr.

og efter et Reductionsschema med 3 Rubriker, bliver Thaleren, naar mindre end 25 pCt. gives, at beregne til 4 Kr.

Der opstilles endelig nogle Undtagelser med Hensyn til Landkort, Lexika og Tauchnitz Collection, ved hvilke Priserne ere lavere end de nævnte, hvilket var begrundet i, at A. G. Salomon solgte disse Artikler til de billigere Priser.

2) Bøger, trykte i Frankrig, Pariser Katalogpriserne. Franken ordinair til 42 β (87 Øre).

Franken netto, derunder indbefattet Journaler og Blade samt Skrifter under 1 Fr., til 1 Kr.

3) Bøger, trykte i England, Londoner Katalogpriserne: Shillingen, saavel ordinair som netto, til 1 Kr.

4) Bøger fra Nordamerika:

1 Dollar til 6 Kr.

5 og 6) svenske og norske Bøger Katalogpriserne til pari Cours.

I Vedtægterne af 1865 § 12 ere disse Regler omtrent enslydende; i Vedtægterne af 1873 § 12 sættes Shillingen til mindst 52 β (1 Kr. 8 Øre) og 1 Dollar sædvanlig til 6 Kr., i Vedtægterne af 1879 § 12 findes endelig de Regler, der paa Grund af Overgangen til Kronemønt vare antagne i Mødet den 14de April 1874 og som enslydende ere gaaede over i Vedtægterne af 1884 § 25, efterat der i flere Møder i 1882 og 1884 var gjort gjentagne Forsøg paa at faa dem ændrede. Ifølge Beslutningerne i Mødet den 22de September 1886, hvilket vedtoges enstemmigt med 24 Stemmer, er der, efter Forslag af 7 Firmaer, heri sket følgende Forandringer, som gjælde fra 1ste Januar 1887:

I. For tysk Literatur beregnes som Regel 1 M. = 90 Øre, dog undtages:

- a. Bøger og Subskriptionsværker, hvis samlede Bogladepris ikke overstiger 5 M. for uindbundet Exemplar.
- b. Periodiske Skrifter (Journaler og Tidsskrifter), der udkomme maanedligt eller hyppigere, og hvis aarlige Pris er 20 M. eller derunder.
- c. Antikvariske og toldpligtige Artikler; for hvilke Undtagelser 1 M. beregnes med 1 Kr.

II. For fransk Literatur beregnes som Regel 1 Fr. til 85 Øre; dog undtages:

- a. Bøger og Subskriptionsværker, hvis samlede Bogladepris er imellem 3 Fr. 50 cts. og 1 Fr. inclusive, der beregnes 1 Fr. til 90 Øre.
- b. Smaaskrifter under 1 Fr.
- c. Periodiske Skrifter (Journaler og Tidsskrifter).
- d. Antikvariske og toldpligtige Artikler; der beregnes 1 Fr. med 1 Kr.

III. Paa Grund af de ulige Priser, som fremkomme ved Overførelsen af fremmed Mønt til Kr. og Øre, ville alle Priser være at afrunde opad delelig med 5 Øre.

X. Vedtægtsforandringer.

I alle de ældre Vedtægter mangle særlige Regler om Vedtægtsforandringer, med mindre man hertil vil regne Bestemmelser i Vedtægterne af 1837 § 20 og 1848 § 24, at i tvivlsomme Tilfælde, samt om Forandringer i disse Bestemmelser maatte anses nødvendige, forpligter hver Enkelt sig, ikke paa egen Haand at gjøre disse, men at oppebie Afgjørelsen ved en Samling og derefter rette sig. Dette findes ikke gjentaget fra 1855 af.

Derimod er jo nu i Vedtægterne af 1884 optaget den i Mellemtiden vedtagne Bestemmelse:

§ 28. Forandringer i disse Vedtægter kunne kun besluttes i Møder, hvor mindst Halvdelen af Foreningens Medlemmer er tilstede og deltager i Afstemningen, og da kun med $\frac{3}{4}$ Majoritet. I Mødet den 22de November 1882 var vedtaget, at Statutforandringer kunne ikke vedtages uden i en Forsamling, hvor Halvdelen af Foreningens stemmebe-

rettigede Medlemmer ere tilstede og deltage i Afstemningen — altsaa den, som ikke deltager i Afstemningen, betragtes som ikke at være tilstede — samt hvor tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer derom ere enige. Endelig indeholdes i § 29 den Slutningsbestemmelse, at ved Antagelsen af disse Vedtægter træde alle tidligere Vedtægter ud af Kraft:

Betingelserne.

Allerede i Mødet den 4de Juli 1837 fremlagdes en Skrivelse angaaende Samhandelen med de udenbyes Sortiments-handlere, hvilket approberedes, og i Mødet den 25de Februar 1838 vedtoges et Circulaire til dem.

De første trykte Betingelser ere daterede den 28de Februar 1841 og saagodtsom ordlydende optrykte den 4de Mai 1844, hvorefter de stadig ere trykte sammen med de ovennævnte Udgaver af Vedtægterne. I det Hele taget have Betingelserne været underkastede færre Forandringer end Vedtægterne. Dog er der under 4de December 1868 udsendt et Tillæg til Vedtægter og Betingelser, som vedkomne disse. Ligeledes kan bemærkes, at i Overskriften hed det tidligere „Boghandlere udenfor Kjøbenhavn“, men dette er fra 1873 forandret til at omfatte alle Boghandlere.

Med Hensyn til de efterhaanden indtraadte Forandringer bemærkes Følgende:

I. Risico.

Heri er næsten Intet forandret. En Bemærkning i Betingelserne 1844 § 3, at Ordrene maa indsendes portofrit, er bortfaldet som overflødig. Bestemmelsen i Betingelserne

1855 § 1, at det staar Enhver frit at frabede sig mere end eet Exemplar af de hos Foreningens Medlemmer udkommende Nyheder, er i Betingelserne af 1884 § 1 ændret til, at Enhver er berettiget til at frabede sig uforlangte Tilsendelser.

II. à Condition og i fast Regning.

I Betingelserne af 1841 og 1844 § 3 findes den Bestemmelse, at det i à Cond. Bestillinger maa opgives, om man har Noget i Forraad af tidligere à Cond. Sendelser af de samme Sager. I Mangel af saadan Oplysning antages den tidligere Beholdning for solgt, og kun det sidst leverede Antal kan stilles i Behold eller tilbagesendes. Dette findes ikke i nogen senere Udgave af Betingelserne.

I alle Udgaver af Betingelserne, undtagen den af 1884, synes forudsat en Ret til at afsige Fortsættelse og Værker, der leveres i Hefter.

III. Afregning og Betaling.

I Mødet den 17de September 1838 var vedtaget, at de Paamindelsesbreve af 31te August, som vare forblevne ubesvarede, medførte, at alle Sendinger standsedes den 1ste October. Dog blev der i Mødet den 23de Juni 1853 udtalt, at ved Standsning til Provindshoghandlerne kan man ikke tilbageholde forud betalte Blade og Tidsskrifter; men leveres disse i Aarsregning, høre de ind under Standsningen. Ligeledes havde M. H. Bing i Mødet den 1ste December 1841 udtalt, at han ønskede, at Saldoerne strengere skulde indrives.

For at udjævne Differencer mellem Provindsboghandlere og de kjøbenhavnske Boghandlere havde Hegel i Mødet den 4de August 1851 foreslaaet, at der skulde etableres en Voldgiftscomite. Herom afgav det nedsaste Udvalg sin Betænkning i Mødet den 16de April 1852, og Følgen heraf var, at det ved Circulaire til Provindsboghandlerne meddeltes, at herefter skulde saadanne Differencer udjævnes ved Voldgift.

I Betingelserne af 1841 og alle senere udtales det i § 5 som en Pligt at indsende det omtrentlige Beløb af det i første Halvaar Solgte inden ultimo September; denne Bestemmelse, som i Aarenes Løb ganske var gaaet i Glemmebogen, er bortfaldet i Betingelserne af 1884.

Efter samme § skulde Afregning indsendes inden 31te Januar; men ved Circulaire af 1ste December 1864 er Fristen bleven forlænget til Slutningen af Februar.

Ved Afregningen kan efter Betingelserne af 1841 og 1844 § 4 Intet godtgjøres for Indbindinger, foretagne for Sortimentshandlernes Regning, men slige indbundne Bøger kunne overhovedet ikke remitteres. Dette er — vel som selvfølgelig — udeladt af senere Udgaver af Betingelserne.

I Betingelserne af 1855 § 6 findes udførlige Regler om Fremgangsmaaden mod Restanterne. Listen over dem udfærdiges den 1ste April, hvorefter Kravsbreve udsendes. I Begyndelsen af Mai indrykkes Navnene paa de endnu resterende i „Boghandlertidenden“ og fra den 1ste Juni overgives Fordringerne til Incassation. Alt dette er udeladt i de senere Udgaver. Derimod er bibeholdt den her første Gang opstillede Regel, at Debitor skal svare 6 pCt. Rente fra 1ste Januar, indtil Betaling sker.

Bestemmelsen med den offentlige Bekjendtgjørelse fremkaldte stor Uvillie, ja M. H. Bing underskrev vel Vedtægterne af 11te Marts 1855, men ikke Betingelserne. Der indgik mange Skrivelser herom til Foreningen, og blandt disse kan man just ikke sige, at de fra Norge vare affattede med Glacéhandsker paa. Imidlertid kom Bestemmelsen aldrig til Udførelse, thi i Mødet den 18de Mai 1855 vedtoges paa Grund af det gode Resultat med Hensyn til Restancelisten, endnu iaar ikke at bringe Betingelsernes § 6 til Udførelse. De skærpede Betingelser havde altsaa vist sig gavnlige, thi det er givet, at Regelmæssighed i Forretningslivet er i alle Parters Interesse.

I Mødet den 29de Januar 1857 fremkom et Forslag om, at Restancelisten ogsaa skulde omfatte de kjøbenhavnske Boghandlere, og at den for disses Vedkommende omsendes den 15de Februar, samt at samme Betingelser forøvrigt maa blive gjort gjældende mod dem, som mod de udenbyes. Forslaget fremkaldte skarpe Udtalelser imod det, men da Meningerne vare meget delte, vedtoges det at optage Sagen i næste Møde. Dette skete den 16de Juli 1857, hvor der efter en længere Debat ved Afstemning vedtoges at henlægge Sagen indtil videre.

Ved det ovenomtalte Tillæg af 4de December 1868 er den vigtige Regel udtalt, at samtlige de i Betingelserne indeholdte Regler udvides til alle Boghandlere, og de deri indeholdte Forpligtelser gjælde saaledes for alle Boghandlere uden Hensyn til Opholdssted, og dernæst

at naar Foreningen vedtager Incassation mod en Debitor, da skal det hele Beløb, som han skylder, strax paa eengang være forfaldet til Betaling, uden Hensyn til, naar

Varerne ere crediterede, og bortfalder altsaa i saadant Tilfælde den i Betingelsernes §§ 5 og 6 givne Credit.

Herved er dog at bemærke, at Høst som Formand i Mødet den 9de Marts 1870 meddelte, at han var bleven opmærksom paa en Unøiagtighed, der fandtes i Redactionen af det under 4de December 1868 udgivne Tillæg. Det hedder nemlig sub a: „Samtlige de i Betingelserne indeholdte Regler udvides til alle Boghandlere o. s. v.“, imedens det er klart, at Betingelsens §§ 1 og 2 ikke kunne udvides til de kjøbenhavnske Boghandlere, og at § 7 iforveien omfatter alle udenbyes og indenbyes Boghandlere. Udvidelsen indskrænker sig saaledes til Betingelsernes §§ 3—6 incl.

Incassation til Dato skal ogsaa gjælde, naar en Boghandler fallerer eller afgaar ved Døden.

Iøvrigt indeholde Betingelserne af 1884 følgende Smaaforandringer:

I § 3 fremhæves det udtrykkeligt, at Forlæggeren er Separatist i Skyldnerens Bo med Hensyn til det à Cond. Leverede.

I Mødet den 26de Januar 1843 havde allerede Deichmann truffet Forholdsregler, hvorefter Provindsboghandlere ikke maatte pantsætte det dem betroede Lager.

Fremdeles blev det i Mødet den 3die Juli 1862 udtalt, at det ikke anses at stemme med de Hensyn, Medlemmerne skyldte hverandre, at paabegynde Søgmaal mod sine Debitorer, naar disse have faaet Henstand af Foreningen ved Restancelistens Behandling, eller Incassation er bleven opsat eller forkastet, uden derom at underrette Foreningen eller dens Formand.

I Mødet den 14de April 1874 vedtoges det, at de tidligere udstædte og thinglæste Declarationer herefter ikke

skulde forlanges, idet den Pantsætning, som Declarationen tilsigtede at hindre, nu ikke længere kan finde Sted ifølge Concursloven af 25de Marts 1872.

I § 5 udtales det, at ogsaa det i det nye Aar inden Regnskabsopgjørelse Solgte af det i det foregaaende Aar à Cond. modtagne eller disponerede, bliver at betales sammen med det foregaaende Aars Saldo.

I § 6 udtales, at Skyldnerne foruden de tidligere nævnte 6 pCt. Rente fra 1ste Januar har at betale de i Lovgivningen fastsatte Forhalingsrenter samt alle med Inddrivelsen forbundne Omkostninger.

I § 8 bestemmes, at de i Foreningens § 17 og i Afnittet VI omhandlede Regler og Forpligtelser ogsaa gjælde for de antagne rabatberettigede Boghandlere.

I Betingelserne af 1855 § 7 nævnes „Dansk Boghandler-tidende“ som Boghandlernes officielle Organ, i hvilken Bestemmelse der efter 1ste Juli 1866 er gjort den Ændring, at der staar „Nordisk Boghandlertidende“, første Gang i Betingelserne af 1873.

Afregningsudvalget.

Som en af de Foranstaltninger af stor Betydning, der ere blevne truffene indenfor Boghandlerforeningen, bør særlig nævnes Afregningsudvalget. Naar der nemlig var Anledning til at vedtage alvorligere Forholdsregler mod Debitorer, var det dels ikke saa let for den juridiske Consulent blandt de forskjellige Former at vælge den mest passende, medens et Udvalg af Boghandlere havde et langt større Kjendskab hertil, ligesom dette meget hurtigere vilde kunne fatte Bestemmelser om, hvad der i det foreliggende

Tilfælde burde foretages. Ideen til Afregningsudvalget udgik fra F. H. Eibe, der i Forening med 5 Colleger i Mødet den 5te December 1858 forelagde et Udkast, som indeholdt Hovedpunkterne i dets Organisation. Det var nemlig erkjendt, at skjønt der i Vedtægterne og Betingelserne fandtes Bestemmelser angaaende naar Afregningerne burde være Forlæggerne ihænde, samt til hvilken Tid Saldoen skulde være betalt, var der dog ikke den Præcision i Samhandelen, som er nødvendig, naar der ikke skal rokkes ved det Tillidsforhold, som bør være mellem Sælger og Kjøber. Uregelmæssighed i Betalingernes Erlæggelse har en langt større indgribende Betydning end den enkelte forsømmelige Skyldner ret over-tænker, idet der naturligvis i de fleste Forretninger arbeides fra Haand til Mund, og altsaa den ordentlige Skyldner hindres i at afgjøre sit Mellemværende i rette Tid, fordi de hertil fornødne Indbetalinger udeblive. At faa et sandt Overblik over Samhandelen mellem de forskjellige Colleger har derfor været Afregningsudvalgets Opgave; ved de tvungne Indberetninger fra 1ste April til Udgangen af Juni sættes dette i Stand til at bedømme Forholdet fra det Øieblik af, da det er den reglementerede Betalingstermin, og indtil Mellemværendet efterhaanden er afviklet. Det ligger i Udvalgets Haand saavel at tale Vedkommendes Sag som hvor det gjøres nødigt, at skride ind med alvorligere Forholdsregler. Man indvende ikke, at der derved aabnes Udvalget en mere udstrakt Adgang til at gjøre Indblik i den Betræffendes Omsætning, end der burde tilhøre Offentligheden; allerede ved Udfærdigelsen af de sædvanlige Betalingslister kan dette for Den, der vil mærke sig de enkelte Poster, ikke undgaas. Men naar der i det Almenes Interesse kan udrettes Noget baade for den, der staar til Rest med

Betalingen, og for dem, der have Penge tilgode, bør et saadant uvæsentligere Hensyn vige for det betydningsfuldere. I Aarenes Løb har ogsaa denne Foranstaltning paa en uimodsigelig Maade vist sig at have stiftet stor Nytte; man kan ikke fragaa, at der er kommen langt større Regelmæssighed ind i Forretningslivet, og naar ikke netop Tiderne ere meget ugunstige, er det kun et ringe Antal Colleger, mod hvem der maa skrives ind med retslig Incassation. I Afregningsudvalgets S sammensætning er der ikke foregaaet stor Forandring; det begyndte med at bestaa af to Medlemmer, der havde at raadføre sig med Formanden som tredie Medlem, hvilket fra 1865 forandredes til Formanden og fire Medlemmer. Fra 1868 blev det atter Formanden og to Medlemmer, indtil det efter Vedtægterne af 23de Juni 1884 blev tre valgte Medlemmer. Derimod er der foregaaet væsentlige Forandringer i dets Forretningsorden, hvilket vil fremgaa af nedenstaaende chronologiske Oversigt.

Sagen havde den Vigtighed, at der strax vedtoges at give den tvende Behandlinger; forud for anden Behandling havde et Udvalg paa 5 Medlemmer den til Drøftelse. Resultatet heraf forelaa i Foreningens Møde den 17de Januar 1859, hvor Forslaget antoges med 13 Ja imod ingen Nei; tvende Medlemmer stemte ikke.

Den nye Vedtægt lyder i sin Helhed saaledes:

a. Alle Opgjørelser mellem de kjøbenhavnske Boghandlere indbyrdes skulle ske inden Februar Maanedes Udgang, og den 31te Marts skal være den yderste Betalingsdag for skyldige Saldi.

b. Der udnævnes en Afregnings-Comite, bestaaende af to Medlemmer, der have at overholde den Control og at varetage de Forretninger, der ville være at

udføre i Anledning af Udeblivelse af Afregning, Remittender og Saldi fra alle indenbyes og udenbyes Boghandlere, der ere anerkjendte af Foreningen. Denne Comite har at raadføre sig med Formanden som tredje Medlem.

c. Ethvert Medlem er pligtigt til inden 1ste Marts Aften at gjennemse og tilbagesende til Udvalget det ham af dette i Midten af Februar tilstillede Schema Afregningen vedkommende. Det Medlem, der ikke inden den 4de Marts Aften har opfyldt denne Pligt, ansees med en Mulct af 10 Kr., der tilflyder Foreningens Kasse.

d. Ethvert Medlem er pligtigt til inden 1ste April at udfylde og tilbagesende det af Udvalget i Midten af Marts udsendte Schema. De, der ikke inden den 10de April have opfyldt denne Pligt, kunne ikke senere deltage i Incassationen og tabe deres Ret til Cautionerne for det forløbne Aar. Efterat Schemaerne saaledes ere indgaaede, vil Udvalget strax have at affatte Restancelisten, der omfatter saavel inden- som udenbyes Boghandlere, og at udfærdige Kravsbreve til Restanterne.

e. Ethvert Medlem er pligtigt til inden 1ste Mai Aften at tilmelde Udvalget, om Forandringer maatte være at foretage i Schemaerne, eller ikke. Undladelsen af en saadan Meddelelse ansees med en Mulct af 10 Kr., der tilfalder Foreningens Kasse. Udvalget forelægger derefter i Begyndelsen af Mai den reviderede Restanceliste for Foreningen og gjør Indstilling til de yderligere Foranstaltninger, der maatte være at træffe (f. Ex. Standsning, Henvendelse til Cautionisten, retslig Inddrivelse, Udslettelse af Listen over Rabatberettigede osv.). Udvalget har fremdeles Tilsyn med Restancelisten og i paafølgende Møder at meddele enhver Oplysning.

f. Vedtages Standsning i Forsendelsen til nogen Boghandler, da bliver det Medlem, der overtræder et saadant Forbud, efter Generalforsamlingens Kjendelse anseet med en Mulct fra 2 til 50 Kr., der tilfalder Foreningens Kasse.

Imidlertid undergik Afregningsudvalget, efterat der var samlet Erfaring fra dets Virksomhed i nogle Aar, flere Ændringer, idet 7 Medlemmer i Mødet den 12te November 1864, fremkom med Forslag herom, hvilke vedtoges saaledes:

a. Afregningsudvalget skal for Fremtiden bestaa af Formanden og 4 Medlemmer af Foreningen. Hvert Aar udtræder den Førstvalgte, i hvis Sted der sker et nyt Valg, dog kan han gjenvælges.

b. Foruden de Forretninger, der paahvile Afregningsudvalget ifølge Vedtægterne af 17de Januar 1859, fører det en Liste, paa hvilken aarlig bemærkes for hvert Firmas Vedkommende Tiden naar Afregning, Remittender og Saldi ere erlagte. Det varetager overhovedet Foreningens Tarv, saa at dets Opmærksomhed fornemmelig er rettet paa, at der ved Dødsfald, Fallissementer osv. enten hos Boghandlerne selv eller deres Cautionister hurtigst muligt ske de fornødne Skridt.

c. Ethvert Medlem er under Mulct af 10 Kr., der tilfalder Boghandler - Hjælpekassen, pligtigt til inden den 1ste Marts Aften at gennemse og tilbagesende til Udvalget det ham af dette i Midten af Februar tilstillede Schema, Afregningen vedkommende. Efterat Schemaerne saaledes ere indgaaede, vil Udvalget strax have at træffe de fornødne Forholdsregler mod de Boghandlere, der ikke have indsendt Afregning, og i det første Møde aflægge Regnskab over det Passerede.

d. Ethvert Medlem er pligtigt til under Fortabelse af Retten til at deltage i Incassationer og til Cautionerne for det forløbne Aar inden den 1ste April Aften at udfylde og tilbagesende det af Udvalget i Midten af Marts udsendte Schema. Efterat Schemaerne saaledes ere indgaaede, vil Udvalget strax have at affatte Restancelisten, der omfatter saavel inden- som udenbyes Boghandlere, og at udfærdige Kravsbreve til dem, der skyldte, samt at tage de strængere Forholdsregler, f. Ex. Standsning, Henvendelse til Cautionisten, retslig Incassation, der maatte befindes fornødne. Paa det derefter følgende første Møde aflægger Udvalget Regnskab over det Passerede.

e. De Forandringer, der maatte foregaa med Restancelisten, er ethvert Medlem pligtigt til hver Løverdag at sætte Udvalget i Kundskab om.

f. Foreningen afholder i Regelen et Møde den anden Onsdag i hver Maaned.

g. I Begyndelsen af December Maaned iaar vil et Circulaire fra Foreningen være at udsende til dens Commissionairer for at indskærpe de dem efter Betingelserne for Samhandelen paahvilende Forpligtelser.

Paa denne Vis fortsattes der, indtil Eibe i Mødet den 26de September 1867 foreslog, at Vedtægterne for Afregningsudvalget skulde revideres. Det vedtoges at anmode Afregningsudvalget om at gjøre de fornødne Indstillinger til Foreningen, og dets Betænkning, der fremlagdes i Mødet den 27de November 1867, blev vedtaget. Den lyder saaledes:

a. Afregningsudvalget skal for Fremtiden bestaa af Formanden og 2 valgte Medlemmer, af hvilke Sidste hvert Aar den Førstvalgte udtræder, men kan gjenvælges.

b. Inden 1ste April Aften bør Restancelisten indsendes til Udvalget. Denne Restanceliste bliver Fundamentet for de enkelte Medlemmers Fordringer paa de forskjellige Firmaer heri Staden, i Provindserne og i Udlandet, saaledes at intet Medlem kan deltage i Incassationen og faa Del i dennes Provenue hos Debitorerne eller Cautionisterne udenfor de Fordringer, der findes opførte paa nævnte Restanceliste.

Hvis desuagtet noget Medlem fordrer Deltagelse ligeoverfor et Firma, der ikke findes paa hans Restanceliste, afgjør Afregningsudvalget, om han kan deltage, enten fordi hans Fordring reiser sig fra Handelen for det forløbne Aar, eller fordi der ere særlige Undskyldningsgrunde. Er Medlemmet ikke tilfreds med Afregningsudvalgets Afgjørelse, forelægges Sagen for Generalforsamlingen til endelig Afgjørelse.

c. For Maanederne April til Juni incl. udsendes Blanketter til Medlemmerne, for at derpaa kan indføres de Forandringer, der finde Sted i Løbet af hver Uge. Under Mulkt af 50 Øre, der tilfalder „Hjælpekassen“ paaligger det hvert Medlem at remittere en Blanket hver Lørdag, selv om ingen Forandring maatte være skeet.

d. Det vedtoges at udsende et Circulaire til Boghandlerne i Norge og Sverig, hvori indskærpes, at Afregning og Betaling maa ske til den foreskrevne Tid, saaledes at den Uskik, at enkelte af disse udsætte dette til Midsommers Tid, for Fremtiden kan blive hævet.

Hertil kan endnu føies, at Eibe i Mødet den 23de August 1869 fremkom med det Forslag, som vedtoges, at Afregningsudvalget skal paase, at Boggjæld gaar forud for al anden Gjæld, og at han fra 14de Februar 1869 i alle Bekjendtgjørelser fra Afregningsudvalget specificerede For-

eningens Medlemmer, for at ikke Nogen af Uagtsomhed skulde komme til at springe et Firma over.

Efter disse arbejdede nu Afregningsudvalget, indtil Foreningens Vedtægter fuldstændigt revideredes og vedtoges under 23de Juni 1884. Ifølge disses § 12 er Institutionen bleven udvidet til et Afregnings- og Cautionsudvalg, der herefter bestaar af tre for tre Aar valgte Medlemmer, saaledes at Den, der har været Medlem i et saadant Tidrum, fratræder efter Tour og kan undslaa sig for at indvælges i Udvalget for de næste tre Aar. I ethvert Aars sidste ordentlige Møde foretages Valg paa eet Medlem. Udvalget har i Overensstemmelse med de vedtagne Instruxer at varetage Alt, hvad der vedrører Afregning, Remittender, Saldi, Incassationer m. v. Det er fremdeles Udvalgets Pligt stadig at have Opmærksomheden henvendt paa de ældre Cautionisters Forhold, paase, at nye Cautioner stilles, naar ældre opsiges, udløbe eller ikke give tilstrækkelig Sikkerhed, og at bistaa Formanden ved Undersøgelsen af hver ny Cautionists Soliditet og øvrige Forhold. Udvalget er berettiget til at antage lønnet Hjælp. Iøvrigt har Afregningsudvalget ogsaa sikret sig en Hjælp hos selve de rabatberettigede Boghandlere; thi efter Vedtægterne § 27 d. paahviler det dem at indmelde de Forandringer i deres Cautionsforhold, som kunne indtræde ved deres Cautionists Død, Concurs eller Opsigelse.

Cautionsvæsenet.

Den væsentligste Udvidelse i Omraadet for Afregningsudvalgets Virksomhed skete altsaa i 1884, da det blev til et Afregnings- og Cautionsudvalg, og derved komme

vi med det Samme ind paa en anden Foranstaltning, som Boghandlerforeningen har iværksat til stor Gavn for den udstrakte Credit, dens Medlemmer give.

Det er fra tidligere Meddelelser i dette lille Skrift bekendt, at saasnart Foreningen var consolideret, var det en af dens første Grundpiller, hvorpaa dens Bygning blev reist, at blive enig om, med hvem man udenfor Foreningen vilde staa i Forbindelse. Allerede i 1837 tryktes den første Liste over rabatberettigede Boghandlere i Kjøbenhavn, og Aaret derpaa udgaves den første Liste over de antagne Provindsboghandlere; denne Liste er med kortere eller længere Tids Mellemrum bleven fornyet. Medens den i 1839 kun omfattede 39 Firmaer, meddeltes i Mødet den 25de October 1841, at den nu var naaet til et Antal af 72 Boghandlere; nu er der 55 rabatberettigede Firmaer udenfor Foreningen i Kjøbenhavn og 215 udenfor Kjøbenhavn. Af de for et halvthundrede Aar siden bestaaende blev Størsteparten strax uden videre anerkjendt; men ved nye Etableringer blev det vedtaget at stille Caution, først alene for Provindsboghandlernes Vedkommende, men fra 1856 udvidedes denne Forpligtelse efter H. Chr. F. Steens Forslag i Mødet den 7de August til ogsaa at omfatte de kjøbenhavnske Boghandlere. I Mødet den 3die September 1862 vedtoges enstemmigt, at der fordres Trefjerdedele af de Tilstedeværendes Stemmer, naar en Caution skal anses som antaget. Beløbet varierede naturligvis i Forhold til den Omsætning, som man tænkte sig kunde ventes paa det betræffende Sted; men for Hovedstadens Boghandlere er nu siden 1876 8000 Kr. fastsat som ufravigelig Norm, medens Cautionen for Boghandlere udenfor Kjøbenhavn varierer fra 1000 Kr. indtil 8000 Kr. Hvorvidt Kjøbenhavnerne maatte fritages

for denne Forpligtelse fra den Dag, de optoges som Medlemmer af Foreningen, var et Forslag, som i Mødet den 7de Mai 1861 fremkaldte en livlig Discussion; men ved Afstemningen forkastedes Forslaget med stor Stemme flerhed, efterat de i Spørgsmaalet Interesserede havde forladt Forsamlingen. Imidlertid har Foreningen ved indtrufne Dødsfald blandt Cautionisterne oftere fritaget Medlemmer for at stille ny Caution.

For at faa et Overblik over de betydelige Værdier, som disse Beløb repræsenterer og over Navnene paa Garanterne for de betroede Summer, havde Delbanco af egen Drift forfattet en „Fortegnelse over de til Boghandlerforeningen i Kjøbenhavn stillede Cautioner“ og denne blev af ham udgivet 5 Gange, betydelig revideret, nemlig afsluttet den 1ste Januar 1863, den 1ste April 1868, den 1ste April 1871, den 1ste Juli 1875 og den 1ste Juli 1880.

Allerede tidligt var der affattet en Liste in duplo over de Værdipapirer, Cautioner osv., som vare beroende hos Formanden, Langhoff; det vedtoges i Mødet af 13de Januar 1842 at deponere dem i Nationalbanken. Senere havde Foreningens Formand, Høst, atter henledet Medlemmernes Opmærksomhed paa denne vigtige Sag, idet han i Mødet den 22de August 1855 fremlagde en alfabetisk Fortegnelse over de Cautioner, der vare stillede for de forskjellige Provindsboghandlere, hvilke Cautioner dengang udgjorde et Beløb af 140,000 Kr. Det Samme havde han gjort i Mødet den 12te April 1859, hvor Beløbet var voxet til 230,000 Kr. Men først i Mødet den 23de August 1861 var der Tale om at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer for at undersøge Sikkerheden af de stillede Cautioner. Beretning herom afgaves den 4de December samme Aar.

Da Cautionsvæsenets Organisation nu er optaget i Vedtægterne af 23de Juni 1884 og det sorterer under Afregnings- og Cautionsudvalget, er Cautionslisten henlagt under dettes Ressort. Rigtignok var denne Bestemmelse allerede bleven truffen i Mødet den 23de August 1861, men hidtil havde man ikke mærket Noget til, at den bragtes i Udførelse, og det uagtet i Mødet den 13de September 1862 en aarlig Revision af Foreningens Cautioner var paabudt Afregningsudvalget, der havde at afgive Beretning herom til Foreningen. En anden vigtig Bestemmelse fattedes ogsaa i sidstnævnte Møde, at der saavel ved en Provindsboghandlers Antagelse til Rabatberettigelse som ved Bestemmelsen af Cautionens Størrelse herefter kræves $\frac{3}{4}$ af de Tilstedeværendes Stemmer for ham. Imidlertid da Meddelelserne fra Afregningsudvalget udebleve, var det vel Grunden til, at Hegel i Mødet den 29de August 1867 foreslog, at der burde nedsættes et Udvalg til at revidere Cautionernes Beskaffenhed, og dette gjentog sig i Mødet den 12te September 1874, hvor 7 Medlemmer udnævntes til at gennemgaa Listen, og herom afgave Beretning den 10de April 1875, hvorefter Delbanco reviderede Materialet, redigerede Listen og udgav den paany. Dengang udgjorde de stillede Cautioners Sum 650,000 Kr. I Mellemtiden havde det at stille Caution givet Anledning til, at der den 4de October 1872 nedsattes et Udvalg for at værne Provindsboghandlerne, der havde stillet Caution mod de Concurrenter, der ikke havde givet de Garantier, som Foreningen maatte fordr. Udvalgets Betænkning afgaves den 23de November s. A., hvorefter Vedtægternes § 13 omredigeredes saaledes: „Enhver rabatberettiget Boghandler er forpligtet til at indrømme de af Foreningen antagne Boghandlere Rabat. Andre Bog-

handlere, Bogbindere eller Kjøbere af Bøger til videre Forhandling er det ikke tilladt at give nogensomhelst Rabat“; men denne Sag har allerede paa et andet Sted her i Bogen (Side 47) været Gjenstand for Omtale.

Som meddelt, er Cautionsforholdet nu ordnet i Vedtægterne af 23de Juni 1884 § 12, og Gad har Fortjeneste af at have sat Bestemmelserne praktisk ud i Livet. I 1885, hvor han med sædvanlig Forretningsdygtighed var den Ledende i Afregningsudvalget og havde truffet forskellige gavnlige Foranstaltninger, f. Ex. de hektografiske Meddelelser til Medlemmerne, blev den trykte Liste af 1880 undergivet en Revision, grundet paa Erklæringer fra enhver Paa-gjældende, hvorefter Fortegnelsen i en ny og mere simplificeret Form i sjette omarbejdede Udgave er udkommet i April 1886. Hans Arbejde i Afregningsudvalget blev i 1886 fortsat af Erslev med en aldrig svigtende Ufortrødenhed og stor Omsigt. Listen repræsenterer nu Cautioner til et Beløb af 1,162,300 Kr., som ere stillede Boghandlerforeningens Medlemmer til Sikkerhed, et Resultat, som viser, til hvilket Omfang den danske Boghandel efterhaanden har udviklet sig.

Endnu skal blot meddeles, at i Mødet den 30te December 1848 afgav et Udvalg sin Betænkning angaaende Spørgsmaalet om nye Medlemmers Delagtighed i de stillede Cautioner. Cancelliraad Deichmanns Ændringsforslag vedtoges, hvorefter „ethvert Medlem, der optages i Foreningen, fra selve Optagelsesdagen har, for hvad han efter den Dag udcrediterer, samme Andel i de Foreningen stillede Cautioner og Sikkerheder, som de tidligere i Foreningen værende Medlemmer“.

Ligeledes M. H. Bings Forslag i Mødet den 29de October 1840, hvorefter Cautionerne fortrinsvis skulde gjælde for Bøger; men blev der af dem Overskud, da ogsaa for Papir

og deslige. Denne Vedtægt formuleredes senere i Mødet den 14de October 1852 saaledes: „Intet Medlem kan erholde Noget udbetalt efter Cautionerne for sit Tilgodehavende for Papir, forinden samtlige Medlemmer af Foreningen vare blevne aldeles fyldestgjorte for hvad de havde tilgode for Bøger og andre til den egentlige Boghandel henhørende og udcrediterede Gjenstande“.

Endelig kan berettes, at C. A. Reitzel i Mødet den 28de Mai 1851 forlangte sin Kvotadel af det, som var indkommet eller vilde indkomme fra de Boghandlere, der forinden hans Udtrædelse i 1848 havde stillet Caution. Angaaende dette Spørgsmaal ønskede han et Udvalg nedsat, men Foreningen ansaa hans Fordring for ubegrundet i Henhold til Vedtægterne af 1844 § 23, gjentaget 1848 § 22.

Stemmegivning.

En tredie Foranstaltning, som ogsaa har vist sig at være af indgribende Indflydelse, er den, at der ved Stemmegivning i alle Sager af mere indgribende Natur er givet de betydeligere Firmaer et større Antal Stemmer end de mindre. Allerede i Boghandlerforeningens Møde den 29de August 1867 var Gad fremkommen med et Forslag i denne Retning, idet det var hans Hensigt, at Boghandlerforeningen derved mere skulde nærme sig den svenske Bokförläggareförenings Indretning. Det gik ud paa, at tage under Overveielse, hvorvidt der maatte være Grund til at gjøre Forandring i Foreningens Vedtægter med Hensyn til Stemmegivningen, saaledes at der tildeltes de forskjellige Firmaer en eller flere Stemmer efter deres respective Forlags Værdi. Sagen blev Gjenstand for en foreløbig Discussion,

men da Meningerne vare meget delte, udsattes den yderligere Forhandling til næste Møde den 26de September, hvor der atter førtes en ny vidtløftig Forhandling om den, efterat to Indlæg, et imod og et for, havde circuleret mellem Medlemmerne. Med 13 mod 9 Stemmer nedsattes derefter et Udvalg paa 5 Medlemmer. De kom i deres Betænkning af 3die December, efterat have anført deres Grunde baade for og mod Forslaget, til det Resultat, at „de ansaa en Forandring med Hensyn til Medlemmernes Stemmeret for Øieblikket ikke for nødvendig, og indstillede, at det foreløbig har sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler“. Denne Udvalgs-Betænkning tiltraadtes enstemmig af de 19 tilstedeværende Medlemmer, og Sagen kom derefter til at hvile i endel Aar. Men da nu i Mødet den 13de October 1883 nogle Medlemmer vare indkomne med et Forslag til Forandringer i Vedtægterne, blev Spørgsmaalet paa ny forelagt til Afgjørelse, og et Udvalg paa 7 Medlemmer blev nedsat. Betænkningen fremlagdes i Mødet den 7de November, men paa Grund af den førte Discussion kom Sagen ikke desto mindre til at gaa ud af Dagsordenen. Dog optoges den paa ny i Mødet den 12te December, og herefter fik Firmaerne Stemmer fra 1—5, undtagen ved Valg og ved Vedtægtsforandringer, hvor de enkelte Firmaer kun have hver 1 Stemme.

Efterhaanden som Foreningen er bleven recrutteret med nye og yngre Kræfter — en Foranstaltning, som vist Enhver maa hilse med Bifald — kan det ikke undgaas, at det i Aarenes Løb stillede Formaal at samle de kjøbenhavnske Forlæggere derved er bleven noget forrykket. Vel var Foreningen stiftet for Sortimentshandelens Skyld, men den repræsenteredes dog af Byens største Forlæggere. Thi

blandt de Yngre gives der dem, for hvem Sortimentet spiller en langt større Rolle end Forlaget, og naar man alene ser, hvor varmlodigt Spørgsmaalet om Beregning af tydsk Rigsmark i Kronemønt er ført fra begge de stridende Parters Side, er det klart, at Medlemmernes Interesser ikke i den Grad falde sammen, som dengang Foreningen stiftedes. Nu er det i sin Orden, at naar det dreier sig om vigtige Spørgsmaals Afgjørelse, bør den Mand, der er interesseret heri med et betydeligt Beløb, ved sin Stemmegivning tyngre mere ned i Vægtskaalens Dalen, end den, der med en Bagatel eller aldeles ikke har nogen Andel i det Spørgsmaals Afgjørelse, som er til Forhandling. Derfor blev der opstillet en Skala, hvorefter den største Forlægger har 5 Stemmer, idet Tallet derefter gradevis gaar ned til 1 Stemme. Men ligesom Rettigheden er bleven større, saaledes er ogsaa Byrden i samme Forhold voxet, og derfor blev samtidigt hermed det aarlige Contingent til Foreningen, som er bleven sat til 10 Kr. for hvert Medlem, forhøiet med et efter Formandens Skjøn bestemt Beløb, der paa-lignes ethvert Firma i Forhold til dets Stemmetail. Ved denne Stemmegivning har man ment, at der indenfor Foreningens Etkammer var tilveiebragt en lignende Garanti, som den, der haves i de politiske Forsamlinger, der ere grundede paa Tokammersystemet, og at dømme efter de Forhandlinger, som efter den Tid have fundet Sted, har denne Forandring i de oprindelige Statuter bestaaet sin Prøve.

Forlagsforeningen.

Endnu skal blot nævnes Forlagsforeningen, der som en Aflægger af Boghandlerforeningen hører med under dennes Foranstaltninger fra Foreningens tidligste Dage. Initiativet hertil udgik fra Cancelliraad Deichmann, som i Mødet den 27de August 1838 udviklede sin Plan, hvorpaa den iværksattes i Mødet den 17de September 1839. Foretagendet var bygget paa 100 Actier à 200 Kr., af hvilke Boghandlerforeningens Medlemmer strax tegnede de 61. Da imidlertid Forlagsforeningen har faaet sit Levnetsløb skildret i denne Bogs andet Afsnit, ligesom Boghandlerforeningens alle andre Medlemmer, skulle vi her ikke nærmere opholde os ved dens Virksomhed.

Henvendelser til og Udtalelser fra Boghandlerforeningen.

Det laa nær, at da Boghandlerforeningen i sig indsluttede de dygtigste og anseligste Repræsentanter for Boghandlerstanden, har der i Aarenes Løb været Leiligheder, hvor Omverdenen tyede til den Kundskabsfylde, som her var tilstede for at faa Klarhed i tvivlsomme Spørgsmaal, eller her indhente Oplysninger, som den Vedkommende selv savnede. Thi at man tidlig tillagde Foreningen en betydelig Magt, sees deraf, at strax Aaret efter dens Stiftelse fremlagdes der i Mødet den 26de Marts 1838 en Skrivelse fra Trykkefrihedsselskabets Formand Overlærer Olsen, hvori Foreningen anmodedes om at modarbeide Udbredelsen af de frivole franske Skrifter, som allerede dengang temmelig almindeligt falbødes i Originalsproget og i Oversættelser. Større Betydning havde det dog, naar der forelaa Retstvist angaaende literair Eiendomsret; thi i saadanne Spørgsmaal maatte Foreningens Udtalelse ubetinget anses som en Autoritets Erklæring, og have Indflydelse paa Dommens Udfald mellem Parterne. Her skal saaledes anføres nogle af de foreliggende Tilfælde.

I Skrivelse af 16de October 1855 forespørger Dr. Kalkar, „om Foreningen anser det juridisk tilladeligt, eller ialtfald hæderligt og sædvansmæssigt, at Forlæggere udgive en

Bog paany uden at underrette den endnu levende Forfatter derom, samt at de udgive en endnu levende Forfatters Skrift i fornyet Oplag, paa Grund af, at der aldeles ingen Aftale er truffet om den Sag“. I den Anledning nedsattes et Udvalg i Mødet den 27de November 1855, hvilket under 28de Februar 1856 afgav sin Betænkning, der enstemmigt tiltraadtes af samtlige Medlemmer i det den 18de Marts derpaa afholdte Møde.

Hvad det første Spørgsmaal angaar, udtaler Betænkningen, at Forfatteren fra Begyndelsen er i Besiddelse af Rettigheder, som det tilkommer ham at varetage. Hvor en Forfatter altsaa ikke har forbeholdt sig en Ret lige overfor Forlæggeren, der kan man ikke paalægge Sidstnævnte en Forpligtelse. Men Spørgsmaalet maa rettest forelægges en Domstols Kjendelse, hvilken dog vist ikke falder ud til Forfatterens Fordel. Med Hensyn til det andet Spørgsmaal formener man, at Forfatteren er fuldstændig berettiget til at gjøre de nødvendige Forandringer i sit Værk, at Forlæggeren endog er tjent med, at Forfatteren gennemser den nye Udgave og muligvis læser Correctur paa den, samt at Billighed taler for, at der ved et originalt Arbeide ydes Honorar for et nyt Oplag; men derfor vil Udvalget dog ikke stemple en Mands Fremgangsmaade som „uhæderlig“, fordi han handler som anført.

Fra Literat J. C. Magnus blev der i Mødet den 10de Februar 1863 fremlagt en Skrivelse i Anledning af en Proces, han førte mod Kammerherre Berling, med hvem han paa fælles Forlag havde udgivet en Oversættelse af Thiers': „Consulatets og Keiserdømmets Historie“. Striden dreiede sig om, at Berling havde optrykt endel af Værkets første Hefter for derved at completeere Oplaget. Et Udvalg ned-

sattes i den Anledning, hvilket afleverede sin Betænkning i Mødet den 13de April 1863; den gav Magnus Medhold i hans Opfattelse af Spørgsmaalet. Da den vedtoges enstemmigt, udfærdigedes Svaret til ham overensstemmende hermed, og det gav Anledning til, at Sagen blev forligt, og der tilkjendtes ham en Skadesgodtgjørelse.

I Mødet den 23de August 1869 fremlagdes en Skrivelse af 14de Juli fra Otto B. Wroblewsky, hvori han anmoder om at erholde Foreningens sagkyndige Skjøn til Brug under den mellem ham og Cand. M. Goldschmidt verserende Retssag. I Aaret 1861 havde Wroblewsky overtaget Forlaget af Goldschmidts dramatiske Digtning „Rabbi Elieser“, hvilket Forfatteren derpaa i 1869 havde udgivet paa Chr. Steen & Søns Forlag som Dramaet „Rabbien og Ridderen“, og det uagtet førstnævntes Udgave ikke var udsolgt. Der nedsattes i den Anledning et Udvalg, som, da det afgav sin Betænkning i Mødet den 13de September, foranledigede Gad til at stille det Forslag, at Boghandlerforeningen skulde erklære, at ved Goldschmidts Fremgangsmaade var Forlæggerens Ret krænket. Dette vedtoges enstemmigt, og maa ogsaa have haft Indflydelse paa Hof- og Statsrettens Dom, thi Forfatteren idømtes at betale Forlæggeren Erstatning efter uvillige Mænds Skjøn og at godtgjøre ham Sagens Omkostninger. Imidlertid frafaldt Wroblewsky at modtage nogen Erstatning, og Dommen blev ikke appelleret.

Det var dog ikke alene paa det literaire Omraade, at man saa Resultater af Boghandlerforeningens Virksomhed udadtil; ogsaa i organisatoriske eller rent mercantile Foranstaltninger tog Foreningen ofte Initiativet, hvad der vil fremgaa af nedenanførte Exempler.

Saaledes i Mødet den 13de Juni 1844, i hvilket en Udvalgsbetænkning, der var conciperet af Cancelliraad Deichmann, vedtoges, og som den 24de s. M. indsendtes til Magistraten.

Anledningen hertil var fremkaldt ved, at der ved en kgl. Resolution af 3die April 1840 var nedsat et Udvalg af Kjøbenhavns Communalbestyrelse til Undersøgelse af Stadens Laugsvæsen og Corporationsvæsen, der ikke længere passede til Tidens Udvikling. Den 30te December 1843 underskrev Udvalget sin Betænkning, hvori det blandt Andet, ifølge Nyrop „Den danske Boghandels Historie“, hedder: „En ganske særegen Slags Handel er Boghandelen, og Comiteen anser det for overflødigt at udhæve de Grunde, hvorfor den har troet at burde udelukke nye Bøger fra de Butikshandelen i Almindelighed tilfaldende Artikler. Den antager nemlig, at der ikke kan være forskellige Meninger om, at det hverken vilde være i Boghandelens eller i det Offentliges Interesse, at hin gik ind under den almindelige Detailhandel. Ogsaa er dette næppe nogetsteds Tilfældet. Den antager derfor, at der ogsaa fremtidig bør bestaa et eget Borgerskab paa Boghandelen, der berettiger til at falholde saavel nye som gamle Bøger, Kobbere, Lithografier og desl. samt Musikalier. Omendskjønt Adgangen til dette Slags Borgerskab hidtil har været saa godt som aldeles fri, skjønner Udvalget dog ikke rettere, end at det i Overensstemmelse med det i Almindelighed anbefalede System vil være at tilraade, at den, der vil tage dette Borgerskab, bør underkaste sig den almindelige Handelsexamen. Men paa den anden Side kan Udvalget ikke finde, at der er Grund til at paalægge Boghandlerne at gaa ind i nogen af de ovennævnte Handelscorporationer, da denne Handel maa betragtes som en sær-

egen for sig bestaaende Art af Handel, saaledes som det factisk i lang Tid har været Tilfældet med den“. — Disse Anskuelser var det imidlertid langt fra, at Københavns Boghandlere gik ind paa, og under 24de Juni 1844 tilsendte Boghandlerforeningen Københavns Magistrat en Skrivelse, hvori den gjorde opmærksom paa, at dansk Literatur kun havde en ringe Læsekreds, at Boghandelen paa Grund af den lange Credit, der fordredes, krævede store Forskud, at dens Beholdninger i Tilfælde af pludselig Realisation mistede uforholdsmæssigt i Værdi, og at endelig en Mængde let afsættelige Bøger vare undtagne den egentlige Boghandel, f. Ex. Biblen, det nye Testament, Psalmebøger osv.; den fordrede Ret for Boghandlerne til at beskæftige sig med al anden Handel. „Naar alle andre Næringsveie løstes fra de Baand, der hidtil havde hvilet paa dem, vilde det være lige saa unødvendigt som uretfærdigt, om en Næringsvei, som Ingen vil regne til de rigeligere, fremdeles skulde beholde dem.“ Den indstillede som sit Ønske, „at Boghandelen maa være og blive en fri Handel, hvortil ingen Examen, intet Borgerskab eller Tilladelse skal behøves, og som Enhver, i hvad Stilling han end er, og uden Opgivelse af denne Stilling, kan drive efter herom at have underrettet Stedets Øvrighed og herfor erholdt dennes Tilstaaelse“; skulde dette Forslag ikke gaa igjennem, udtalte den som sit subsidiaire Ønske, „at Boghandelen, naar den paatænkte nye Indretning med fri Adgang til Handelsberettigelse indtræder, maa indgaa under det almindelige Handelsborgerskab og ophøre at være en egen Handel.“ Til Støtte for sine Indstillinger anførte Boghandlerforeningen, at den factiske Tilstand hidtil omtrent havde været den, at Enhver uden videre begyndte en Boghandel. „De Ældre blandt os“, hed

det, „erindre endnu, at ikke længere tilbage i Tiden, end for noget over 30 Aar siden, ansaas det ikke for nødvendigt for Boghandlerne at løse Borgerbrev, og at Boghandelen i det Hele blev betragtet som en fri Handel. Vi skulde saaledes tvivle paa, at blandt Andre de ældre Boghandlere Buch, Gyldendal eller Poulsen nogensinde have haft Borgerskab som Boghandlere, og end mindre har dette været Tilfældet med de afdøde Bogtrykkere Schultz og A. Seidelin, som begge tillige havde Boghandel.“ At Boghandelen ikke var undergivet de almindelige Regler, fremgaar ogsaa klart deraf, at medens der f. Ex. til Handel med Papir i 1849 fordredes Bevilling fra Ministeriet, hedder det samtidigt om Boghandelen: „Den, som ønsker at etablere sig som Boghandler, har derom at henvende sig til Kjøbstadens Magistrat, der ikke kan nægte ham Borgerskab paa denne Næringsvei, naar han godtgjør, at han er bekjendt med Boghandelen, og iøvrigt har de fôr at vinde Borgerskab sædvanlige Kvalificationer“.

Boghandlerforeningens subsidiaire Indstilling var den, som optoges i Næringsloven af 29de December 1857, idet der ikke mere gives særligt Borgerskab som Boghandler, men Boghandelen gaar nu ind under den almindelige Detailhandel, saa at Enhver, der løser dette Borgerskab, kan begynde en Handel med Bøger.

Senere kom Spørgsmaalet atter paa Bane, dengang Overauditeur Otto Müller den 27de Juli 1856 havde rettet en Skrivelse til Boghandlerforeningen, hvilken discuteredes i Mødet den 7de August. I den meddeles der, at der i det Lovudkast, der udarbejdes om Næringsveiene, bliver lagt til Grund, at der kan meddeles eet Slags Borgerskab paa al Detailhandel, og derfor forespørges, om Boghandlerne ønske,

at Handelen med nye Bøger constitueres som en egen Art Handel, hvorpaa særligt Børgerkab tages. Forhandlingen førte til, at man vedtog at besvare dette Spørgsmaal benægtende, og forøvrigt henholdt sig til Boghandlerforeningens Indstilling af 24de Juni 1844.

Fremdeles Deichmanns Forslag i Mødet den 12te December 1847 om at indgive en Ansøgning til Kongen om Nedsættelse af Papirtolden. Den overbragtes af Formanden Chr. Steen, den 28de Januar 1848 til Chefen for Generaltoldkammeret Grev Sponneck.

I samme Møde et Forslag af M. H. Bing om at henvende sig til Udgiverne af Dagbladene for at udvirke en Nedsættelse i Priserne ved Bekjendtgjørelser om litteraire Sager.

Hertil slutter sig Langhoffs Skrivelse af 14de September 1851 om at henvende sig til Generalpostdirecteuren for at foranledige ham til at bevirke en Nedsættelse i den dagjældende Pakkeposttaxt, naar Bøger forsendtes med Posten. Sagen behandledes i et Udvalg og der indgik ogsaa et Svar af 21de Februar 1852 angaaende Portosatserne fra Generalpostdirecteuren.

En Sag af meget vidtforgrenet Virkning angik Beskyttelsen af den litteraire Eiendomsret. Skjønt dette Spørgsmaal behandledes paa det første skandinaviske Boghandlermøde, og altsaa ikke umiddelbart udgik fra Boghandlerforeningen, var Tanken om dets Løsning dog opstaaet indenfor Foreningens Vægge, og det hører derfor hjemme her. Paa Mødets første Dag den 24de Juli 1856 motiveredes Forslaget, oplæstes en Ansøgning om denne Sag til Kongen og discuteredes det af Forsamlingen. Ansøgningen gik særlig ud paa at vise, at medens den borgerlige Virksomhed her i Danmark var beskyttet ved

hensigtsmæssige Love, havde Boghandlerne længe følt Savnet af Lovbestemmelser, der kunde yde den literaire Eiendomsret den samme Beskyttelse, som al anden Eiendom her i Landet nyder. Den paaviser, hvor ufyldstgjørende Forordningen af 7de Januar 1741 er under de nuværende Forhold, og udtaler det sikre Haab, at Ordningen af disse mislige Tilstande maatte blive hævede, ved at der udarbejdes et Lovudkast, som forelægges den danske Rigsdag. Ansøgningen vedtoges enstemmigt med den Ændring, at man skulde udtale det Ønske, at der, forinden det fik Lovkraft, maatte blive givet Boghandlerne Leilighed til at ytre sig om det. Den blev ved en Deputation den 11te August derefter overrakt H. M. Kong Frederik VII og modtaget med de naadigste Ytringer. Det gav Stødet til, at der paa næste Aars Rigsdag forelagdes et Lovforslag, der som Lov om Eftertryk stadfæstedes den 29de December 1857; men Boghandlernes Anskuelser om Udkastet bleve ikke i Forveien indhentede.

I Mødet den 8de Marts 1852 var en Skrivelse af 17de Februar fra Indenrigsministeriet under Forhandling, betræffende et Udkast til en Convention, der af den franske Regering ønskedes afsluttet med den danske, angaaende Eftertryk af fransk Forlag. Herom blev der nedsat et Udvalg, der udtalte sig imod at indgaa paa Forslaget, i hvilket der for Danmarks Vedkommende Intet var at vinde.

Ogsaa i en anden Retning paakaldtes Boghandlerforeningens Medvirken, idet det i Mødet den 22de August 1855 meddeltes, at Studenterforeningens Seniorat ønskede at sættes istand til at tilstille de andre nordiske Studenterforeninger Exemplarer af de Bøger og Skrifter, som paa hvert Sted maatte udkomme. Det vedtoges at svare, at Foreningen vel samstemmede i Ønskeligheden af den størst

mulige Udvexling mellem de fire Universitetsstæder af Literaturens Frembringelser, men at det ikke stod i dens Magt som Forening at bidrage til dette Øiemeds Opnaaelse paa anden Maade, end ved at gjøre Senioratets Skrivelse bekendt for Medlemmerne.

Ligeledes ønskede Bestyrelsen for „Nordisk Universitets Tidsskrift“ i Skrivelse af 8de October 1855, at Boghandlerforeningen skulde kvartalsvis forsyne det med en trykt alfabetisk Fortegnelse over samtlige her i Landet udkomne Bøger for i Naborigerne at udbrede Kjendskab til vor Literatur. Under Discussionen fremhævedes, at Foreningen ikke havde Midler til at bekoste en saadan Fortegnelse, og da der fra Boghandlernes Side forelaa saavel et ugentligt som et maanedligt Materiale, maatte Tidsskriftets Redaction selv udarbeide Fortegnelsen efter dette. Da en mundtlig Forhandling mellem Formanden og Bestyrelsen ikke førte til noget Resultat, vedtoges det i Mødet den 27de November enstemmigt ikke at indgaa paa Forslaget.

En Sag, som har haft en ikke ringe Betydning i Boghandelen, fremkaldte Lov om Postvæsenet af 7de Januar 1871, der i § 3 f bestemmer, at fra at medfølge som Tillæg til Tidender og Tidsskrifter ere udelukkede Subskriptionsplaner, industrielle og lignende Reclamer, Priscouranter, Romanark, der ikke indeholde Fortsættelser af Romaner i det Numer, hvormed de følge, og deslige. Loven havde passeret Landstinget, uden at der var gjort nogen Bemærkning mod denne Foranstaltning, men medens den var under Forhandling i Folkethinget, henvendte Foreningens Formand, Høst, sig i en Skrivelse af 14de December 1870 til dette Thing for at faa Bestemmelserne i denne § til at

udgaa af Lovforslaget, saa at det tillodes at modtage de paagjældende Tryksager ved Forsendelsen. Uagtet han motiverede Sagen ved, at hermed blev der truffen en ny og indgribende Forandring i de Regler, der factisk havde bestaaet i over 16 Aar, og paaviste, i hvor høi Grad det har Interesse, at Kundskaben skaffes den størst mulige Udbredelse, hvilket neppe behøvede nogen Godtgjørelse — thi Boghandelens Tarv falder forsaavidt sammen med Hensyn af almen Interesse — blev Resultatet dog, at § uforandret optoges i Loven. Ved mange Leiligheder have Boghandlerne følt sig trykkede ved denne Indskrænkning i Udbredelsen af Subskriptionsplaner paa nye Forlagsskrifter.

Men ogsaa i rent personlige Forhold fik Boghandlerforeningen Anledning til at udtale sig, og her stod da i første Række at sikre de Kvinders Fremtid, som ved deres Forsørgeres Død stode med en Forretning, af hvis Fortsættelse deres og deres Børns Existens ahang. Derfor har det været Foreningen særligt magtpaaliggende at sikre Enkernes Stilling saa meget som muligt.

Dette Emne havde allerede været Gjenstand for Undersøgelser i Mødet den 21de September 1868, idet et Udvalgs nedsattes for at overveie, i hvilket Forhold et Medlems Enke stod til Foreningen, naar hun fortsætter sin afdøde Mands Forretning og hendsidder i uskiftet Bo efter ham. Herom forelagdes der en Betænkning i Mødet den 20de October, hvoraf fremgik, at man ikke vilde give Kvinden Ret til at møde i Forsamlingerne, og i den Henseende blev hun sat paa lige Fod med de to Medlemmer, Forlagsbureauet og Forlagsforeningen. Man henstillede derfor, at Enken vedbliver at betale Contingent til Foreningen, at hun, naar hendes afdøde Mand har stillet Caution, lader denne for-

syne med fornøden Paategning for hendes Vedkommende, at hun gennem Foreningens Portefeuille sættes istand til at følge Forhandlingsgjenstandene, og at hun deltager i Foreningens Cautioner — men at hun ikke kan give Møde i Generalforsamlinger, eller afgive Stemme i Foreningens Anliggender. Denne Udtalelse tiltraadtes enstemmigt.

Ved en Boghandlers Død reistes der atter i Mødet den 17de Januar 1872 en Discussion om, hvilke Rettigheder en rabatberettiget Boghandlers Enke har, og til, at overveie Spørgsmaalet nedsattes et Udvalg. Dets Betænkning drøftedes i Mødet den 12te Juni 1872, hvorefter Følgende vedtoges:

Naar en rabatberettiget Boghandler, der har stillet Sikkerhed til Foreningen, afgaar ved Døden, og hans Enke forbliver hensiddende i uskiftet Bo, bør hun snarest muligt gjøre Anmeldelse herom, for at hun kan indtræde i sin afdøde Mands Rettigheder. Dette vil finde Sted, saasnart Cautionen er bleven overført paa hendes Navn, eller hun har stillet ny og betryggende Caution.

Har den Afdøde derimod ikke stillet Sikkerhed, vil det være nødvendigt at sætte under Afstemning, om der skal affordres Enken Caution, eller om hun, i Henhold til den tidligere Samhandel, skal være fritagen for denne til enhver ny Antagelse knyttet Forpligtelse.

Hvis den Afdøde har været Medlem af Foreningen, da skal Enken, hvis hun fortsætter Forretningen, hvad enten hendes Mand har stillet Caution eller ikke, være berettiget til for sin Forretning at være Medlem af Foreningen. Hvis Enken efter et af Foreningens Medlemmer agter at afhænde sin Forretning til en Anden, da kan dennes Antagelse til at være rabatberettiget Boghandler mod Caution sættes

under Afstemning, uanseet at Vedkommende ikke har været beskæftiget ved Boghandelen i 5 Aar.

Bestemmelsen er i Foreningens nyeste Vedtægter af 23de Juni 1884 i § 27 formuleret saaledes: Efterlader en rabatberettiget Boghandler sig Enke, der fortsætter Forretningen, indtræder hun i sin afdøde Mands Rettigheder. Indgaar hun nyt Ægteskab, maa hendes nye Ægtefælle søge om Rabatberettigelse for sin egen Person. Der bliver i begge Tilfælde at paase, at Foreningen vedbliver at beholde fyldestgjørende Borgen for sit Tilgodehavende.

Ligeledes hedder det i § 4, at efterlader et Medlem sig Enke, som ønsker at fortsætte Forretningen, indtræder hun i sin afdøde Mands Rettigheder. Indgaar hun nyt Ægteskab, gaar Medlemsretten tabt, med mindre den nye Ægtefælle i sit eget Navn optages som Medlem.

I Forbindelse hermed staar ogsaa den Skrivelse fra Styrelsen for Dansk Kvindesamfund, som i Mødet den 4de Marts 1874 blev bragt under Forhandling, idet der til Foreningen rettedes det Spørgsmaal, om der ifølge Foreningens Vedtægter var noget til Hinder for, at Kvinder antoges som rabatberettigede Boghandlere. Dette besvaredes med et Nei.

Nærmest Enkernes fremtidige Stilling har unægtelig Medhjælpernes Ve og Vel stedse ligget Boghandlerne paa Sinde; thi ved det daglige Samkvem med dem lærer man at kjende, hvilken Støtte en Principal har hos sine Undergivne. Deres Fremtid har derfor oftere været Gjenstand for Overveielse. Saaledes i Mødet den 31te December 1849, i hvilket der var et Andragende fra Medhjælperne om at træffe Foranstaltninger, hvorved deres Velfærd og fremtidige Stilling bedre fremmes. Der nedsattes et Udvalg, som afgav sin Betænkning i Mødet den 17de April 1850,

hvoraf fremgik, at man ønskede at varetage deres Interesser, men at give en Lovbestemmelse, hvorved der forhenes dem, der ikke ere oplærte i Boghandelen, at erholde Rabat, derpaa kunde man dog ikke indgaa.

Saalænge der bestaar Boghandel, kommer Spørgsmaalet om Forholdet mellem Forlæggere og Sortimentshandlere til at ligge i Luften, og det foranledigede, at Boghandlerforeningen ofte kom i Berøring med dens Colleger udenfor Foreningen; thi det faldt dem ikke altid saa let at indse, hvorfor ikke Enhver, der havde Borgerkab som Boghandler, erhvervede de samme Rettigheder. Imidlertid maatte det jo staa de kjøbenhavnske Boghandlere, som unægtelig havde Magten i Hænderne, frit for at træffe Bestemmelser, hvorved deres Eiendom sikredes, og derved kom Boghandlerforeningen til at danne en Corporation, udenom hvilken der var reist et Gjærde; ikke Enhver kunde komme indenfor dette. Derfor har det i Løbet af de henrundne Aar oftere været Tilfældet, at En eller Anden er bleven foreslaact som Medlem, uden at det lykkedes ham at faa det fornødne Antal Stemmer. Men kun undtagelsesvis skete det saaledes *en masse* som i Mødet den 7de August 1856, thi der fremlagdes et Andragende om at alle Boghandlere maatte optages i Foreningen, idet der rettedes den Anmodning, at den nuværende kjøbenhavnske Boghandlerforening udvidedes saaledes, at den optog samtlige danske Boghandlere i dens Midte, navnlig for at give disse den Garanti, Foreningens Vedtægter nu sikre dens Medlemmer, og at der i den Anledning nedsættes en Comite til at ordne det Fornødne i saa Henseende. Denne Begjæring blev opfyldt, og i Mødet den 2den October 1856 gjorde Udvalget rede for dets Overveielser, men det fandt, at da An-

dragendet kun gik ud paa at faa Andel i Foreningens Cautioner, indeholdt dette ikke tilstrækkelige Motiver for at kunne gaa ind paa Forslaget i den Skikkelse, som det her var fremkommet. Imidlertid undlod Udvalget ikke at udtale det Ønskelige i, at vedkommende Boghandlere, som havde deltaget i det omtalte Andragende, skriftlig maatte gjøre Udvalget bekendt med de Forandringer, der ønskedes, samt de Motiver, hvorpaa de begrundedes. Udvalget skulde da paa ny tage Sagen under Overveielse. Udvalgets Indstilling vedtoges enstemmigt, men der hørtes senere ikke noget til denne Sag.

Fra 7 fynske Boghandlere var i Mødet den 17de Juli 1867 sket en Henvendelse til Foreningen om at værne dem imod, at der paa de Steder paa Landet, der laa i Nærheden af den fynske Jernbane, aabnedes Etablissementer. I sit Svar herpaa siger det i den Anledning nedsatte Udvalg i Mødet af 17de October, at det nøie har overveiet de Interesser, som gjøre sig gjældende; men der kan undertiden fra de forskjellige Sider stilles stik modsatte Krav, saaledes fra de Boghandlere, der alt ere etablerede, og fra de Medhjælpere, der have anvendt en lang Aarrække paa at uddanne sig i Faget. Foreningen har hidtil saagodtsom ikke antaget Boghandlere udenfor Kjøbstæderne, og i samme Retning vil den vistnok fremdeles gaa. Uden Discussion vedtoges Betænkningen i sin Helhed.

Hvad der ofte som et *punctum saliens* dukker op, er Spørgsmaalet om forhøiet Rabat; det fremkommer saaledes i Mødet den 19de October 1855, hvor et Andragende fra endel Boghandlere i Jylland om at tilstaa de jydske Boghandlere saavel paa Bestillinger i f. R. som à C. 25% Rabat, foranlediger Nedsættelsen af et Udvalg. Det kommer imidlertid

til det Resultat at fraraade Rabatforhøielsen, ligesom ogsaa at tilstaa Rabat paa Bindene — hvilket Forslag af Rée ligeledes var undergivet Udvalget til Bedømmelse — derimod raader det til paa saavel ældre som nyere Forlag altid at give $11\frac{1}{10}$ Exemplarer, og disse Indstillinger tiltraadtes enstemmigt af de Tilstedeværende i Mødet den 27de November.

Fra Boghandlerne paa Jyllands Vestkyst forelaa der i Mødet den 10de Marts 1847 et Andragende om at faa Rabatten forhøiet paa Grund af Portoudgifterne; men det afsloges, da Rabatten tidligere var forhøiet fra $16\frac{2}{3}$ til 20% .

Fra Eibe var der i Mødet den 26de September 1867 indkommet et Forslag om at nedsætte et Udvalg for at tage under Overveielse, hvad der kunde gjøres for at forbedre Sortimentshandlernes Stilling. Foruden Udvalgsbetænkningen forelaa en Mængde tildels grundigt motiverede Forslag. Discussionen herom var lang og meget udførlig, idet der imod hvert Forslag reistes vægtige Grunde, og der fremkom Paastande om, eller Beviser for deres Udførlighed, i det mindste for Øieblikket, eller ved en Forenings-Beslutning. Fra alle Sider udtaltes dog Ønsket om at udfinde Midler til at forbedre Boghandlernes Stilling i det Hele. Samtlige Forslag toges tilbage.

I Mødet den 22de Januar 1868 var Spørgsmaalet om Midler til at forbedre Sortimentshandlernes Kaar atter paa Bane, idet flere Boghandlere havde forpligtet sig til at give 20% Rabat paa deres Forlag, hvilket var i Strid med Vedtægternes § 11. Et Udvalg nedsattes herom, men de af det stillede Forslag fik ikke noget Flertal for sig, dengang det behandlede i Mødet den 9de Marts.

En Del Provindsboghandlere havde fra den 27de—29de Juli 1868 holdt et Møde i Kjøbenhavn, i hvilket en stor

Mængde — ikke mindre end 42! — Spørgsmaal kom paa Tale. I Foreningens Møde den 9de Marts blev der meddelt en Skrivelse, hvori Foreningen indbødes til at deltage i Sammenkomsten. Der svaredes imidlertid, at som Corporation kunde Foreningen ikke møde. Resultatet af Forhandlingerne formuleredes derfor i en Skrivelse til Boghandlerforeningen, som i et Udvalg toge Andragendets 17 Poster under Behandling. Udvalgsbetænkningen vedtoges enstemmigt i Mødet den 20de October 1868, og det gav Svar paa hvert enkelt Punkt; men noget egentlig praktisk Resultat kom der ikke ud af det store Apparat, som her var sat i Bevægelse, og paa nedennævnte Møde udtalte Bestyrelsen, at Mødet havde været „frugtesløst“.

Et større Møde af danske Provindsboghandlere afholdtes i Odense den 30te Mai 1874. Paa det stiftedes Provindsboghandlerforeningen med det Formaal at varetage Provindsboghandlernes Tarv, særlig at holde Møder efter Skjøn, samt være et corresponderende Led saavel mellem Provindsboghandlerne indbyrdes, som med Boghandlerforeningen og andre Forlæggere i København. Desuden nedattes et Udvalg, der skulde fremkomme med Forslag om Oprettelsen af en eventuel Forlagsforening; paa Mødet i Aarhus den 20de Juni 1875 meddeltes, at der var stiftet en „Dansk Forlagsforening“ med en Actiecapital paa 50,000 Kr. i Actier paa 100 Kr.; men om dens Virksomhed har der, saa vidt bekjendt, Intet forlydt. Endelig rettedes der en Henstilling til Boghandlerforeningen, hvilken strax opnaaede en Tilslutning fra en halvhundrede Collegers Side. I Henstillingen anmodedes Boghandlerforeningen 1) om samtidig med Overgangen til Kronemønt at forhøje Rabatten fra 20°/_o til 25°/_o; 2) om at Tilbagekaldelser udenfor Remitterings-

tiden maatte være med mindst 6 Ugers Varsel og 3) at Boghandlerforeningens Vedtægt § 10 ogsaa maatte finde sin Anvendelse udenfor Kjøbenhavn. I Mødet den 30te Juli førte den livlige Discussion om Punkt 1, i hvilken forskjellige Anskuelser gjorde sig gjældende, til, at Sagen skulde undergaa en anden Behandling. Hvad Punkt 2 angik, forsikrede man, at der kun forlangtes Tilbagesendelse, naar Nødvendigheden krævede det, og at en passende Frist altid vilde blive given. Og hvad Punkt 3 angik, da udtalte Forskjellige sig om den ringe Garanti for de vordende Boghandlers Uddannelse, der indeholdes i § 10's sidste Passus. Som Følge heraf fandt man ikke, at der var Anledning til at udvide § til Provindserne. Punkt 1 fik sin endelige Løsning i Mødet den 18de November, idet der efter den stedfundne Forhandling med 14 Stemmer mod 1 vedtoges ikke at forhøje Rabatten.

Det følgende Aar den 20de Juni afholdtes atter et Provindsboghandlermøde, denne Gang i Aarhus, hvilket endel kjøbenhavnske Boghandlere overværede. Efter et udførligt Foredrag af Helm Petersen fra Odense: „Betragtning over Sortimentboghandelen i Almindelighed, Forretningsførelsen og Regnskabsvæsenet samt Forholdet mellem Forlægger og Sortimentboghandler“, tog den egentlige Forhandling sin Begyndelse, af hvilke dog kun eet Forslag directe berørte Boghandlerforeningen, nemlig om Forstaaelsen af Vedtægternes § 13, hvilket foranledigede følgende Dagsorden: „Under Anerkjendelse af Boghandlerforeningens Bestræbelser for at betrygge Sortimentshandlerne mod uberegtiget Concurrence udtale de tilstedeværende Sortimentboghandlere deres Misbilligelse af ethvert Forhold, som strider mod Vedtægternes § 13“.

Nu blev der først til den 3die og 4de August 1879 sammenkaldt et Provindsboghandlermøde i Roskilde, i hvilket ogsaa nogle kjøbenhavnske Boghandlere deltog. Det fremkaldte en Skrivelse af 31te August fra Provindsboghandlerforeningen, hvori der begjæredes Afgjørelse paa forskjellige Indstillinger, der vare vedtagne paa Mødet. Af disse kunde strax I, VI og VII besvares:

I. At det fremtidig maa paalægges Boghandlerne i Provindserne som Betingelse for at blive antaget som rabatberettiget af Foreningen, at de skulle løse et saadant Næringsbevis, som forpligter til Førelsen af autoriserede Handelsbøger, altsaa enten som Boghandler, Detaillist eller Kjøbmand. Dette vedtoges enstemmigt.

II. At det med Navns Nævnelse og med mindst 14 Dages Varsel offentliggjøres i „Nordisk Boghandlertidende“, naar Nogen søger om Antagelse som rabatberettiget Boghandler paa en eller anden Plads.

III. At anmode den ærede Forening om, saavidt muligt, at tage et passende Hensyn til Publicums Forlangende af en Nedsættelse i de nuværende Priser for fremmed Literatur, selv om derved Rabatten skulde blive noget mindre for Sortimentsboghandlerne.

IV. At der til de nuværende Vedtægters § 11 tilføies: Mod contant forhøies Rabatten til mindst 25 0/0.

V. At henlede Foreningens Opmærksomhed paa det Uheldige i det Forhold, som nu bestaar i enkelte Tilfælde, f. Ex. overfor det Raben—Levetzauske Fond, hvor der tilstaaes en Rabat af samme Størrelse som den, der gives Sortimentsboghandlerne, og med Forbigaaelse af denne. Forsamlingen udtalte derhos Ønsket om, at dette i Fremtiden søges undgaaet, og de nuværende Overenskomster saa-

vidt muligt forandredes, samt at Ordrene fremtidig kunde optages af Sortimentboghandlerne om end mod et meget mindre Vederlag end sædvanligt.

Da Meningerne om Spørgsmaalene II—V vare delte, henvistes disse til et Udvalgs Overveielse.

VI. At det maa gjøres til Regel overfor Sortimentboghandlerne, at 1ste Hefte af en Bog, som udgives paa Subskription, maa blive taget tilbage, selv om det skulde være maculeret eller forglemt at være stillet i Behold ved sidste Aars Afregning, samt at ingen Beregning finder Sted for enkelte Expl., som maatte gaa tabt ved Udsending, naar Fortsættelse ei tegnes.

VII. At man maa anse det for ønskeligt, at den nu undertiden stedfindende Beregning af Subskriptionsplaner bortfalder.

Begge disse Spørgsmaal kunde ikke afgjøres af Foreningen, men maatte henvises til de enkelte Medlemmer.

Det nævnte Udvalg afgav i Mødet den 26de November 1879 Betænkning over Posterne II—V, hvilken tiltraadtes af Forsamlingen, hvorefter samme Dag en Skrivelse udfærdigedes til Provindsboghandlerforeningens Bestyrelse, der indeholdt Svar paa alle Punkterne.

ad. II. Foreningen er ikke istand til at vedtage en saadan Bestemmelse, da det ofte er nødvendigt at behandle de indkomne Andragender uden Hensyn til, at de først indløbe i sidste Øieblik, og det vilde være ubilligt mod Vedkommende, at nogle Andragender bekendtgjøres med længere Varsel, og andre Andragender afgjøres, uden at det er bleven bekendt, at saadant Andragende skulde behandles. I det Hele synes det fremsatte Ønske heller ikke at have stor Betydning for de nærmest paagjældende Boghandlere, thi

disse vide altid, naar der er Tale om, at Nogen vil nedsætte sig som Boghandler i deres By eller dens Nærhed, og ere saaledes istand til at fremsætte deres Indvendinger. Paa den anden Side tør det siges, at Foreningen ofte imod dens egne Interesser bøier sig for vedkommende Boghandlers ubeføiede Frygt for mulig Concurrence.

ad. III. Converteringen af den fremmede Mønt er skeet efter moden og nøie Overveielse, og der er i det Hele taget ved Overgangen til Kronemønt ikke foretaget nogen væsentlig Forhøielse; efter fornyet Granskning kan Foreningen ikke foretage nogen Forandring. Det vil være aldeles umuligt at føre Forretninger i Fremtiden, naar der rokkes ved Priserne, thi den i Converteringen indeholdte Avance er den mindste, der kan have, naar Hensyn tages til de enorme Driftsudgifter, Tab ved Lager o. s. v., der nu have i Boghandelen. Foreningen skal ikke ligeoverfor de sagkyndige Provindsboghandlere nærmere detaillere Grundene, men blot i Boghandelens sande Interesse fastholde, at der ikke kan og bør ske nogen Nedsættelse i Priserne.

ad. IV. Da Bøgenes Pris maa antages at være fastsat med den hidtil beregnede Rabat for Øie, vil en Extra-Rabat ikke kunne paalægges Forlæggerne, der hver især maa forbeholde sig Frihed til at tage Bestemmelse efter hvad han anser for at være tjenligst.

ad. V. Begunstigelsen for det Raben—Levetzauske Fond bortfalder ved dette Aars Udgang. Der er altsaa Intet til Hinder for, at Sortimentshandlere kunne udføre Ordre fra nævnte Fond, hvis dette henvender sig til dem.

En Mængde Spørgsmaal af meget forskjelligartet Natur have i Aarenes Løb faaet deres Løsning under Boghandler-

foreningens Forhandlinger. Nogle af de vigtigste skulle her blive nævnte.

F. Ex.: Om man kan give Møde i Foreningen ved Fuldmægtig? Dette besvaredes benægtende i Sammenkomsten den 22de Mai 1845, idet det vedtoges, at kun den Interessent i et Firma, der har undertegnet Vedtægterne, har personlig Adgang til Møderne. Portefeullen med Sagerne sendes rundt, for at hvert Medlem kan gjøre sig bekendt med dens Indhold; derimod var det allerede i Mødet den 3die December 1843 bleven afskaffet, at Protocollen circulerede.

Den 21de Januar 1860 forhandlede det Spørgsmaal, om der skulde træffes nogen Foranstaltning i Anledning af, at flere Medlemmer næsten aldrig holdt dem Vedtægternes § 2 efterrettelig, hvori det hedder: „Ethvert Medlem er pligtigt til at møde, eller i Tilfælde af lovligt Forfald forinden Mødet skriftligt at anmelde det for Formanden“. Sagen undergaves til Drøftelse i et Udvalg, hvis Betænkning i Mødet den 12te April enstemmig vedtoges, hvorefter der skete følgende Tilføielse og Forandring i Vedtægterne: „En Gang om Aaret aflægger Formanden en Beretning om, hvorledes Medlemmerne have opfyldt deres Pligt at være tilstede i Møderne, og nævner dem, der ikke have været nærværende i 4 Møder, og om de have haft lovligt Forfald eller ei, samt meddeler, at det i næste Møde vil blive sat under Afstemning, om Nogen af de Nævnte skal excluderes. Formanden sætter da i næste Møde Spørgsmaalet under Discussion og lader hvert enkelt Medlems Udelukkelse for sig afstemme. Et Medlems Udelukkelse kan i dette Tilfælde afgjøres med $\frac{2}{3}$ Majoritet af de Tilstedeværende uden Hensyn til disses Antal, og har hans Udelukkelse samme Be-

tydning og Følger, som om han var udelukket i Kraft af Vedtægternes § 14.

Spørgsmaalet om de Bøger, der enten helt eller tildels vare opskaarne, kom under Kategorien „nye Bøger“, fremkaldte en Discussion i Mødet den 9de Marts 1870 og en Resolution i Mødet den 13de April saalydende: opskaarne og beskadigede Bøger kunne ikke remitteres Forlæggeren.

Tarifen for Bogbinderarbeide i Anledning af en Skrivelse fra et større Antal Bogbindere, hvori de meddelte, at de vare nødsagede til at forhøie Priserne, forhandlede først i Mødet den 17de Januar 1872 og senere i det den 12te April, hvor det af 3 Boghandlere og 3 Bogbindermestre nedsatte Udvalg var kommen hinanden imøde i en Overenskomst, hvis Resultat berettedes.

Den Kjendsgjerning, at nye Boghandlere havde etableret sig, uden at være antagne af Foreningen, fremkaldte i Mødet den 4de October 1872 det Spørgsmaal, hvad der kunde gjøres for at værne de antagne Boghandlere. Herom udarbejdedes en udførlig Udvalgsbetænkning, der i Mødet den 4de December vedtoges med overveiende Stemmemflerhed, og hvorefter Vedtægternes § 13 omredigeredes omtrent i den Form, som nu findes i Vedtægterne af 23de Juni 1884 § 26. For ikke at gribe altfor forstyrrende ind i Forhold, der havde udviklet sig, kunde der erhverves Ret til at vedligeholde Forbindelser, indtil disse vare afviklede; men de fornødne Oplysninger herom maatte inden medio Januar 1873 tilstilles Formanden. Dette havde til Følge, at Formanden i Mødet den 5te Marts foreslog at nedsætte et Udvalg til at gennemgaa Listerne over de Boghandlere og Andre i Kjøbenhavn og Provindserne, der *injuria temporum* havde nydt Rabat hos enkelte eller flere Boghandlere uden at

være antagne af Foreningen. Udvalget afgav derpaa i Mødet den næstfølgende 21de Mai en Betænkning, ifølge hvilken det vedtoges at tilskrive de Boghandlere, der havde ulovmedholdelige Forbindelser med Personer, der ikke vare erkjendte af Foreningen, og indtrængende rette Anmodning til dem om i Sagens Interesse at hæve disse Forbindelser. Hvor et Forhold, paa Grund af Subskriptionssager eller overhovedet af humane Hensyn, ikke øieblikkelig kan hæves, anmodes Vedkommende om at navngive den Termin, inden hvilken de senest erklære sig villige til at hæve Forbindelsen. Men et Svar maa affordres, og det bør paasees, at det kommer tilstede, for da at forelægges Foreningen i et Møde.

I Anledning af en Artikel i Boghandlertidenden for 12te Mai 1855 med Overskrift „Svar udbedes“ henlede Formanden i Mødet den 18de Mai Foreningens Opmærksomhed paa den og henstillede, at der nedsattes et Udvalg. Dette skete, og i Mødet den 13de Juni tiltraadtes Betænkningen i dens Helhed, idet Foreningen fandt, at der ikke var Noget at foranstalte i Anledning af Klagen over, at Skolebestyrere, Lærere og Andre handlede med Bøger uden dertil at have Borgerskab. Efter Udvalgets Formening kunde Foreningen ikke foretage Noget med praktisk Resultat, idet den ikke kan kontrollere, hvad Brug Kjøberne af Beløb, hvorpaa der tilstaaes henholdsvis 6°/_o og 10°/_o, gjør af sin Eiendom. Den Sortimentshandler, som føler Trykket af en saadan uberettiget Concurrence, er jo den Eneste, som med Resultat kan efterspore denne og skaffe sig Beviser i Hænde mod den, der gjør uberettiget Indgreb i hans Næringsvei. Med disse i Hænde vil han let ad den sædvanlige juridiske Vei skaffe sig al den Ret, Lovgivningen hjemler ham.

Forholdet mellem de københavnske Commissionairer har fra Begyndelsen mere haft Charakteren af at være en privat Overenskomst, der endog var saa lidet mercantilt anlagt, at ikke førend i Mødet den 2den Mai 1840 blev det bestemt, at der af nye Firmaer skulde beregnes Salair for at være Commissionair. Først senere har Boghandlerforeningen truffet nogle præventive Foranstaltninger, og disse gaa hovedsagelig ud paa at besvare Spørgsmaalet, for hvem man har Lov til at være Commissionair. I de forekommende Tilfælde ere Svarene formede saaledes:

I Mødet den 27de November 1855: Intet Medlem af Foreningen er berettiget til at være Commissionair for Personer i Provindserne, der handle med Bøger, uden for dem, der af Foreningen ere antagne som berettigede til at erholde Rabat af samtlige Foreningens Medlemmer.

I Mødet den 15de April 1861 udtaltes det som stridende mod Vedtægternes § 8, som Medlem af Foreningen at være Commissionair for ikke antagne Boghandlere i Danmark og Slesvig.

Paa given Foranledning reistes i Mødet den 30te September 1871 det Spørgsmaal, om et Medlem af Foreningen med Rette kan være Commissionair for en af Foreningen ikke antagen Boghandler paa et Sted, hvor en af Foreningen antagen Boghandler bor, hvilket besvaredes benægtende.

De tidligere truffne Bestemmelser udvidedes i Mødet den 19de September 1882 til, at en rabatberettiget Boghandler i Kjøbenhavn ikke bør være Commissionair for Personer eller Firmaer i Provindserne eller Kjøbenhavn, der ikke ere antagne af Foreningen. I Overtrædelsestilfælde ville Vedkommende være at udslette af Listen over Rabatberettigede.

I Anledning af at en Pakke til en Provindsboghandler, for hvilken hans Commissionair havde givet Kvittering, ikke var kommen ham ihænde, reiste et Medlem i Mødet den 22de Februar 1871 det Spørgsmaal, om Provindsboghandleren eller Commissionairen hefter for den af Forlæggeren rigtigt afleverede Pakke? Svaret lød paa, at ifølge Boghandler-Vedtægt anses det Firma, der i Boghandlertidenden eller i de officielle Lister er opført som Commissionair for en Boghandler udenfor Kjøbenhavn, som Sidstnævntes Repræsentant her i Staden, saaledes at enhver Bogpakke, der afleveres til Commissionairen, betragtes som afleveret til den udenbyes Boghandler, for hvis Regning og Risiko den beror hos Commissionairen.

Endnu mere blev Spørgsmaalet om de kjøbenhavnske Commissionairers Retsstilling præciseret i Mødet den 17de August 1876, idet Thaarup havde tilstillet Foreningen nogle Skrivelser herom, hvilket foranledigede, at et Udvalg nedsattes. Resultatet af dets Overveielser forelaa i Mødet den 18de October, hvor følgende Betænkning enstemmig vedtoges: „Efter § 1 i Betingelserne for d'Hrr. Boghandlere udenfor Kjøbenhavn i deres Samhandel med den kjøbenhavnske Boghandlerforenings Medlemmer er Commissionairens Retsforhold klart og tydeligt nok, idet det deri hedder, at Ordregiveren (Sortimentshandleren) har at bære al Skade og Forlis fra den Tid, Varerne ere afleverede, og følgelig have Foreningens Medlemmer ikke Regres for mulige Tab til den herværende Commissionair, der er Ordregiverens (Provindsboghandlerens) og ikke vor Commissionair. Med Hensyn til Pakkernes Indhold kunne vi i det Hele tiltræde den norske Boghandlerforenings Udtalelse i Skrivelse af 14de

Juli 1876 til Hr. E. L. Thaarup, idet Commissionairen ikke aabner Pakkerne og saaledes heller ikke kan være ansvarlig for, at Indholdet stemmer med Facturaen.“

Skrivelsen fra den norske Boghandlerforening indeholdt følgende Besvarelse: „Grundet paa almindelig Skik og Brug her paa Stedet samt paa den Tillid, der gjensidig bør finde Sted mellem en Commissionair som Mellemand mellem vedkommende Boghandlere og Forlæggere og udenbyes Boghandlere, maa Commissionairen anses som ansvarsfri, hvad Pakkernes Indhold angaar, naar han ikkun sørger for forsvarlig Emballage og fører en nøiagtig Fortegnelse over de hans Committenter tilsendte Pakker og Indlæg, og tillige kan oplyse, paa hvad Maade Forsendelsen er skeet. Med Hensyn til Contant-Udbetalinger for bestilte Bøger o. s. v. kan ikkun forlanges, at han ved saadanne anvender Conduite, men nogen Eftertælling eller Undersøgelse af, hvad der i indpakket Stand modtages og afsendes, kan ikke være hans Pligt.“

Lige fra Foreningens Ungdomsdage har det været en af dens Opgaver at skjelne mellem Salget af nye og af brugte Bøger; den har paa en øinefaldende Maade villet trække en Grændse imellem Sortimentshandlere og Antikvarer. Nu er det imidlertid givet, at Antikvarhandelen gaar i en dobbelt Retning. Vil man forklare den som et Kjøb og Salg af brugte Bøger, bliver man let færdig med dens Eienommelighed; men den hviler væsentligt paa et langt høiere videnskabeligt og tildels mercantilt Grundlag. Medens der i Sortimentshandelen kræves Kundskab om, hvor en Bog er forlagt, hvem der er dens Forfatter og hvad der er dens Ladepris, udfordres der i Antikvarhandelen et meget videregaaende Kjendskab til Literaturen. Her dreier det sig ikke

alene om at være grundig orienteret i den enkelte Retning, i hvilken Videnskabsmanden søger Oplysning, og i saa Henseende maa Antikvaren ofte supplere den Hjælp, der kan ydes paa de offentlige Bibliotheker; men der forlanges ogsaa af ham, at han er saa godt hjemme i, hvad der forefindes paa Literaturens Mark, at han tilfulde veed, hvilke Skud der endnu have Livskraft, hvoraf Aflæggere med Lethed kunne skaffes tilveie, og hvilke der ere udgaaede, saa at der hører stor Agtpaagivenhed til at opspore, hvor der endnu findes Exemplarer af en saadan Plante.

Imidlertid har denne Branche af Antikvarhandelen ikke givet Anledning til Conflicter med Foreningens Medlemmer; men desto oftere har Salget af nye Bøger under Bogladeprisen, som om det var en antikvarisk Handel, der foregik, været Gjenstand for Klager og Undersøgelser. Paa vor Vei gennem de tilbagelagte Aar findes følgende Forhandlinger herom:

Saaledes var der allerede den 7de Juli 1838 afkrævet Chr. T. Sæbye en Erklæring i Anledning af, at han averterede Bøger endog med Tilføielsen „nitid“ under Prisen.

I Mødet den 19de October 1855 stilledes et Forslag om, at der træffes Foranstaltninger imod, at Antikvarer avertere og sælge udkomne Bøger til nedsat Pris, og Forslaget henvises til et Udvalg. Førend det aflagde sin Betænkning, henledede Formanden i Mødet den 27de November Opmærksomheden paa Nr. 141 af „Börsenblatt für den deutschen Buchhandel“ 1854, hvori der var aftrykt den i Leipzig udkomne Lov om Antikvarer, hvilket foranledigede Udvalget til at foreslaa, at Spørgsmaalet indtil videre stilledes i Bero, da det var Udvalget bekjendt, at mere omfattende Forslag med Hensyn til Antikvarerne kunde ventes at fremkomme inden føie Tid.

Fra en Medhjælper var der i Mødet den 31te Mai 1865 et Andragende om at blive rabatberettiget ved Overtagelsen af en afdød Antikvarhandlers Forretning i Kjøbenhavn; men Foreningen svarede, at den i Reglen ikke antog flere Antikvarer til Rabat.

Et Par Medlemmer, Michaelsen og Schönberg, fremkom i Mødet den 18de Februar 1867 med det Forslag, at „enhver Boghandler er berettiget til for sit Vedkommende at nægte den Forhandler af gamle Bøger Rabat, som overbevises om at have kjøbt stjaalne Bøger“. Imidlertid henviste Formanden strax til Vedtægternes § 10, hvori var foreskrevet, hvorledes Rabatten kunde ophøre, men at det ikke stod den Enkelte frit for paa egen Haand at foretage et saadant Skridt. Fra flere Medlemmers Side reistes Besværinger over de Tab, der paaførtes ved at Antikvarer vare rabatberettigede, og det blev derfor et Udvalgs Hverv at tage under Overveielse det hele Forhold, hvori Antikvarer staa til Foreningen og Vedtægterne. Udvalgets Betænkning forhandlede i Mødet den 17de Juli 1867, men dets Medlemmer havde delt sig i et Mindretal, der betragtede Antikvarhandelen omtrent i Overensstemmelse med hvad der i Indledningen til dette Spørgsmaal er udviklet om Antikvarhandelen i høiere Forstand, men benægtede dog ikke, at man kunde opvise ikke faa Tilfælde, i hvilke de berettigede Krav ikke fyldestgjordes, og hvor altsaa Omsætninger fandt Sted, som ikke kunde billiges. Mindretallet fastholdt altsaa det oprindelige Forslag: Ethvert Medlem af Foreningen har for sit Vedkommende Ret til at nægte den Boghandler Rabat, som overbevises om at have kjøbt stjaalne Bøger. Meddelelse herom til Formanden sker samtidigt med Rabatnægtelsen.

Flertallet kunde dog ikke samstemme heri og motiverede, at det ikke kunde erkjende, at der i Præmisserne fandtes nogensomhelst virkelig Begrundelse for Nødvendigheden, Hensigtsmæssigheden eller Retfærdigheden af den Slutning, hvortil Mindretallet kom, hvorfor det foreslog, at der ikke skete nogen Forandring i Vedtægternes § 10. Dette Forslag vedtoges med 15 mod 3 Stemmer. Desuden bemyndigedes Formanden til at conferere med Politidirecteuren om at foretage Skridt til at indføre her i Staden saadanne Foranstaltninger, der findes i Udlandet for at hæmme Misbrug ved Handelen med brugte Bøger. Herom afgav Formanden i Møde den 26de September 1867 Beretning, og det vedtoges at gjøre de af Politidirecteuren foreslaaede yderligere Skridt til Sagens Fremme.

Ifølge Forslag af Delbanco vedtoges det i Mødet den 30te Juli 1875 at henvende sig til Provindsboghandlerforeningens Bestyrelse med Anmodning om, at den for de enkelte Byers Vedkommende i Danmark lader udarbejde en Liste over de Blade, som de i hver By etablerede Boghandlere i Fællesskab anse for mest hensigtsvarende, at Boghandlerforeningens Medlemmer træde i Forbindelse med, saavel hvad Tilsending af Friexemplarer til Anmeldelse angaar, som med Hensyn til at der gives dem Avertissementer til Optagelse og Subskriptionsplaner til Fordeling. En saadan Fortegnelse med de ønskede Oplysninger fremlagdes i Mødet den 24de November 1876.

Spørgsmaalet om en Nedsættelse af Papirtolden havde allerede været fremme i Mødet den 12te December 1847 efter Forslag af Deichmann, hvorefter der rettedes en Ansøgning til Kongen herom. Men da Rigsdagen i 1871 ved Revisionen af Toldloven havde foreslaaet en Nedsættelse af

Tolden med 40 pCt., oplæstes i Mødet den 18de April 1871 et Udkast til en Adresse til Rigsdagen om Toldfrihed ved Indførsel af Papir. Men hvad der for og imod anførtes i Anledning af Forslaget førte dog til det Resultat, at man denne Gang ikke vilde foretage noget Skridt for at paavirke Rigsdagens Afgjørelse af den foreliggende Sag. Ikke desto mindre sattes flere Penne udenfor Foreningen i Bevægelse for Udtalelser i dette Anliggende.

Spørgsmaalet om med hvilken Opsigelsesfrist en Commis i Bog- og Papirhandelen i Almindelighed antages, forelaa til Afgjørelse i Mødet den 22de September 1886, idet Overretsprocurator Mundt havde rettet dette til Foreningen, og tilføiet, at saafremt der ikke foreligger nogen Aftale ved Antagelsen, om der da hersker nogen Sædvane med Hensyn til Opsigelsesfristen, og i bekræftende Fald da hvilken?

Det vedtoges at svare, at egentlige Commis'er, hvortil ikke henregnes Lærlinge og Dreng, sædvanlig antages med 3 Maaneders Opsigelse.

Yderligere forelaa Spørgsmaalet til Besvarelse, idet der i Mødet den 10de November 1886 behandlede Overrets-sagfører Jacobis Forespørgsel med Hensyn til Svaret om de 3 Maaneders Opsigelse, idet han ønskede at vide, om der ved denne Udtalelse ogsaa var sigtet til kjøbenhavnske Forhold, og om der ved Udtrykket Bog- og Papirhandlere kun sigtedes til saadanne, der ere Bog- og Papirhandlere, eller tillige til saadanne, der udelukkende ere Papirhandlere.

Det vedtoges at svare, at man havde sigtet til kjøbenhavnske Forhold, men at man ikke kunde udtale sig om Forholdene hos saadanne Papirhandlere, der ikke tillige vare Boghandlere.

Møder og Sammenkomster.

Den Rettighed, som Foreningens Medlemmer have til at deltage i Møderne, er i det Hele taget bleven benyttet temmelig rigeligt. Medlemsantallet, som nu er 37, har i Aarenes Løb varieret endel; det begyndte med 9 Stiftere, var i 1844 11, steg i 1848 til 17, i 1855 til 20, 1865 til 28, 1870 til 30, 1882 til 38 og 1886 til 40. Foruden Medlemmerne have undertiden udenbyes Boghandlere været tilstede efter Indbydelse og have da deltaget i Discussionen. Saaledes f. Ex. Ad. Bonnier fra Stockholm i Mødet den 14de Februar 1846, i hvilket han foreslog at indgive til Postdirectionen en Ansøgning om at kunne aflevere Bogpakker til Sverigs forskjellige Byer; fremdeles at der skulde træffes en Overenskomst om at forhindre Eftertryk eller Oversættelser mellem svenske og danske Boghandlere; samt Afholdelse af et Møde hvert eller hvert andet Aar af de nordiske Boghandlere. I Stockholm var nemlig „Svenska Bokförläggare-Föreningen“, stiftet den 4de December 1843; i Christiania daterer den norske Boghandlerforening sig først fra 10de Januar 1851. Bonniers sidste Forslag overgaves til et Udvalg, men i Mødet den 22de April 1847 fremkom Betænkningen om en skandinavisk Boghandlermesse tillige-

med 7 Medlemmers Modbemærkninger, hvorefter Sagen faldt hen. En Tilslutning mellem de tre Foreninger, som kunde give noget mercantilt Udbytte, har egentlig ikke fundet Sted. Ad Lovgivningens Vei er man i andre Forhold kommen videre med Hensyn til internationale Bestemmelser, end der endnu er naaet paa Boghandelens Omraade, saa at man maa haabe, at Boghandlerne ogsaa ville slaa ind paa den i de senere Aar anviste Vei.

Den 18de October 1865 overværede Henriksen fra Rønne Mødet, og den 29de Januar 1866 Albert Bonnier fra Stockholm; Sidstnævnte meddelte, at der vilde komme en Indbydelse til et skandinavisk Boghandlermøde, der skulde afholdes den 19de til 21de Juli samtidigt med den skandinaviske Industriudstilling i Stockholm.

Medens naturligvis Forretninger vare Anledningen til Foreningens Sammenkomster, gik det alt mere og mere op for Medlemmerne, at en Tilnærmelse mellem dem vilde være i Alles velforstaaede Interesse, selv om man dengang ikke kjendte Topsøes senere Udtalelse i „Dagbladet“, om hvad der overhovedet kan udrettes ved et lille Glas Sherry. Som Følge heraf foreslog Eibe i Mødet den 15de December 1858 engang imellem at afholde selskabelige Sammenkomster, og han var naturligvis fra sine Studenterdage selvskreven til at være *magister bibendi*. At disse Middage paa Skydebanen, hvor man mødtes i al Gemytlighed, ogsaa have indvirket paa et endnu større collegialt Forhold mellem Boghandelens Repræsentanter, lader sig ikke afdisputere.

Blandt de Sæcularfester, som falde indenfor de halvhundredede Aar, Boghandlerforeningen har bestaaet, have tvende berørt den. Den første var Bogtrykkerkonstens 400-aars Bestaaen i 1840, hvilken med stor Høitidelighed

feiredes i flere Dage i Leipzig. Til at deltage i denne var der udgaaet en Indbydelse til Boghandlerforeningen om at sende Delegerede. I Mødet den 27de Mai 1840 vedtoges det at vælge disse blandt de samlede Boghandlere; C. A. Reitzel overværede Guttenbergfesten. I Kjøbenhavn feiredes ogsaa den 24de Juni 1840 ved en smuk Fest i Universitetets Solennitetssal, hvor Professor H. N. Clausen holdt Tale. I Salen var der udstillet en Samling af de ældste Bogtryk, som fandtes her i Byen. Den anden var vort Universitets Firehundredeaars-Fest den 1ste Juni 1879, ved hvilken Leilighed de to Universitetsboghandlere Andr. Fred. Høst og F. Hegel udnævntes til Justitsraader.

Andre Fester ere dels udgaaede fra Boghandlerforeningen dels fra dens to Colleger i Stockholm og Christiania ved de afholdte skandinaviske Boghandlermøder. De begyndte i Kjøbenhavn den 22de—24de Juli 1856, fortsattes i Stockholm den 19de—21de Juni 1866 og den 7de—9de Juli 1873 i Christiania. Derpaa udgik der atter Indbydelse til at samles i Kjøbenhavn den 16de—18de Juli 1884. Fra alle fire Sammenkomster opbevares Minder om sluttet eller fornyet Venskab og om mange fornøielige Timer paa Udflugter til de tre Hovedstæders smukke Omegn. Et særligt værdifuldt Minde fik den kjøbenhavnske Boghandlerforening efter Mødet i 1884, idet den overraskedes ved et stort elegant udstyret Album med colorerede Afbildninger af alle de Steder, hvor Deltagerne havde opholdt sig, tilligemed disses Fotografi-Portraiter.

Af en mindre omfattende Natur have de Festligheder været, som ere fremkaldte ved Begivenheder indenfor Foreningens egen Kreds, fornemlig ved Boghandleres Femogtyveaars

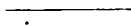
Jubilæum og paa „Boghandlertidendens“ Femogtyve-Aarsdag. Firmaet C. A. Reitzels Bestaaen i 50 Aar den 1ste Mai 1869 gav Anledning til en smuk Fest; en endnu mere storartet Høitidelighed fandt Sted den 30te December 1870, da den Gyldendalske Boghandel havde virket i 100 Aar. Men ikkun to af Foreningens Medlemmer have kunnet høitideligholde deres Halvhundredaarsfest, og det var Chr. Steen den 6te October 1860 og Andr. Fred. Høst den 15de April 1886. Ligeledes ere naturligvis de Dage blevne feirede, da Overretsprocurator J. L. Simonsen i 1872 og dengang Justitsraad Høst i 1881 bleve Æresmedlemmer. Ved Cancelliraad J. Deichmanns Optagelse som Æresmedlem i 1850 forlyder der ikke Noget om nogen Høitideligholdelse.

Foreningens egen Femogtyve Aarsdag den 18de Januar 1862 hengik ubemærket og sporløst, fordi Formanden Høsts Forslag om en Fest paa Skydebanen med indbudte Forfattere, Journalister, Bogtrykkere og Bogbindere ikke havde fundet Tilslutning blandt Medlemmerne. Han udtalte Haabet om, at der ved 50 Aars Jubilæet maatte forefindes en yngre Kreds af Colleger, der maatte være beredvillige til at glæde sig over Tilværelsen af en Forening, der er af ikke ganske ringe Betydning for Boghandlerne og Boghandelen, men ogsaa for Literaturen og Publicum i Almindelighed. Hans Haab bliver ikke alene ikke beskæmmet, men han har desuden den Glæde som Alderspræsident og som det eneste tilbageblevne Medlem fra Foreningens Fødsel at kunne lede den Fest, som nu paatænkes. Thi foruden ved Udgivelsen af nærværende Festskrift agter Foreningen at foranstalte en Sammenkomst, i hvilken dens Medlemmer deltage, og hvortil nogle faa Videnskabsmænd, hvis Virksomhed er nøie

knyttet til Boghandelen, opfordres om at være dens Gjæster. Desuden er Adgang til Festen aabnet for alle nuværende og forhenværende rabatberettigede Boghandlere i og udenfor Kjøbenhavn, samt for Andre, der have Interesse for Boghandel.

Den 18de Januar 1887 vil staa som en Mærkedag i Boghandlerforeningens Historie; at Foreningen har en Fremtid for sig, derom kan der næppe reises Tvivl. Hvad den overhovedet har udrettet, deraf skulde der i dette lille Skrift findes en Afspeiling. Men hvad den desuden har indvirket paa de litteraire Forhold, ligger udenfor disse Blades Opgave. Stundede end den glimrende litteraire danske Periode mod sin Udgang, dengang Boghandlerforeningen stiftedes i 1837, var dog ikke Poesien ganske forsvunden, inden den realistiske Strømning bredte sig over alle æsthetiske Frembringelser, og der i Norge dukkede den ene Digter frem efter den anden, hvilke samtlige have fundet Husly i Danmark. Det er de fremragende Medlemmer i Boghandlerforeningen, som have ladet disse, saavel danske som norske, Aandsfostre se Dagens Lys, og de have ikke alene ved deres Rundhaandethed, skabt en gylden Tid for Forfatterne, men de have ogsaa givet Skrifterne en Iklædning, hvis Udstyrelse kan maale sig med Udlandets bedste. Derfor kan det vistnok med Rette siges, at man i Danmarks og Norges Literatur i de sidste halvhundrede Aar sporer Mærker, hvilke tildels skyldes Boghandlerforeningen i Kjøbenhavn.

BIOGRAFISKE MEDDELELSER.

Æresmedlemmer i Boghandlerforeningen.

Cancelliraad J. Deichmann, optaget i August 1850.

Overretsprocurator J. L. Simonsen, optaget 11te Marts
1872 paa Femogtyve-Aarsdagen som Foreningens
juridiske Consulent.

Justitsraad Andr. Fred. Høst, optaget paa hans syvti-
aarige Fødselsdag d. 20de Marts 1881, da han i
25 Aar havde været Foreningens Formand.

Ordinaire Medlemmer

den 18de Januar 1887.

L. C. Appel.

Aug. Bang.

C. H. Bielefeldt.

O. H. Delbanco.

C. F. Eibe.

Jacob Erslev.

Forlagsbureauet.

G. E. C. Gad.

M. Haagensen.

Eiler Hagerup.

F. V. Hegel.

Jacob Hegel.

J. J. Holm.

Andr. Fredr. Høst.

Chr. Høst.

E. Jespersen.

Rud. Klein.

Paul Langhoff.

D. Lehmann.

A. Lind.

Th. Lind.

Jacob Lund.

H. H. J. Lyngge.

Gustav Philipsen.

Ludvig Philipsen.

Wilhelm Prior.

C. Reitzel.

Th. Reitzel.

J. Salmonsens.
 Andr. Schou.
 J. H. Schultz.
 Karl Schønberg.
 C. Stage.

V. Thaning.
 E. S. Tillge.
 Vilhelm Tryde.
 Otto B. Wroblewsky.

Formænd i Boghandlerforeningen.

1837, 1ste Halvaar.	J. Deichmann.
1837, 2det Halvaar.	C. A. Reitzel.
1838, 1ste Halvaar.	B. S. Langhoff.
1838, 2det Halvaar.	Chr. Steen.
1839.	Chr. Steen.
1840.	C. A. Reitzel.
1841.	C. A. Reitzel.
1842.	B. S. Langhoff.
1843.	B. S. Langhoff.
1844.	C. A. Reitzel.
1845.	Chr. Steen.
1846.	B. S. Langhoff.
1847.	Chr. Steen.
1848.	Chr. Steen.
1849.	B. S. Langhoff.
1850.	F. V. Hegel.
1851.	F. V. Hegel.
1852.	Chr. Steen.
1853.	O. H. Delbanco.
1854.	O. H. Delbanco.
1855—1867.	Andr. Fred. Høst.
1868.	Th. Reitzel.
1869.	Th. Reitzel.
1870—1887.	Andr. Fred. Høst.

Næstformænd i Boghandlerforeningen.

1868.	Th. Lind.
1869.	Th. Lind.
1870—1887.	Otto B. Wroblewsky.

Afregningsudvalget.

1859.	G. E. C. Gad.	Th. Lind.
1860.	G. E. C. Gad.	Th. Lind.
1861.	K. Schønberg.	Otto B. Wroblewsky.
1862.	Th. Reitzel.	Georg Chr. Ursin.
1863.	Th. Reitzel.	Georg Chr. Ursin.
1864.	Th. Reitzel.	Chr. Falkenberg.
1865.	F.H.Eibe.	Chr.Falkenberg. Th.Michaelsen. Th.Reitzel.
1866.	F. H. Eibe.	F. Hegel. Th. Michaelsen. Th. Reitzel.
1867.	F. H. Eibe.	F. Hegel. Andr. Fred. Høst. Th. Michaelsen. Th. Reitzel.
1868.	Th. Reitzel.	F. H. Eibe. Chr. F. Steen.
1869.	Th. Reitzel.	F. H. Eibe. Chr. F. Steen.
1870.	Andr. Fred. Høst.	F. H. Eibe. Chr. F. Steen.
1871.	Andr. Fred. Høst.	F. H. Eibe. Georg Chr. Ursin.
1872.	Andr. Fred. Høst.	Jacob Erslev. Georg Chr. Ursin.
1873.	Andr. Fred. Høst.	Jacob Erslev. Carl Reitzel.
1874.	Andr. Fred. Høst.	Carl Reitzel. C. H. Bielefeldt.
1875.	Andr. Fred. Høst.	C. H. Bielefeldt. Jacob Lund.
1876.	Andr. Fred. Høst.	J. Holm. Jacob Lund.
1877.	Andr. Fred. Høst.	F. Borchorst. J. Holm.
1878.	Andr. Fred. Høst.	F. Borchorst. Th. Lind.
1879.	Andr. Fred. Høst.	Th. Lind. Andr. Schou.
1880.	Andr. Fred. Høst.	Andr. Schou. H. Hagerup.
1881.	Andr. Fred. Høst.	H. Hagerup. Vilhelm Tryde.

1882. Andr. Fred. Høst. Vilhelm Tryde. Wilhelm Prior.
1883. Andr. Fred. Høst. Wilhelm Prior. C. F. Eibe.
1884. C. F. Eibe. G. E. C. Gad. Jacob Erslev.
1885. G. E. C. Gad. Jacob Erslev. L. Philipsen.
1886. Jacob Erslev. L. Philipsen. D. Lehmann.
1887. Andr. Schou. L. Philipsen. D. Lehmann.

Revisorer.

- 1859—1867. F. V. Hegel. Th. Lind.
1868—1877. F. V. Hegel. P. G. Philipsen.
1878—1887. F. V. Hegel. Jacob Lund.

Decisor.

- 1885—1887. K. Schønberg.

Kasserer.

- 1884—1887. Th. Reitzel.

Leder af de selskabelige Sammenkomster.

- 1859—1871. F. H. Eibe.
1872—1882. Carl Reitzel.
1883. C. F. Eibe.
1884. Chr. Høst.
1885—1887. Carl Reitzel.

BIOGRAFISKE MEDDELELSER

om

de 74 Personer, der i Aarene 1837 til 1887 have været Medlemmer af

BOGHANDLERFORENINGEN.

Lauritz Christian Appel er født den 9de Februar 1838 i Hygom i Haderslev Amt, hvor hans Fader var Kirkesanger og Skolelærer. I Sommeren 1852 kom han til Herlufsholm, og det skulde nu træffe sig saa, at han samme Dag optoges i Skolen og det i samme Klasse som V. Thaning og kom til at bo i samme Værelse som han. Denne Association varede dog kun til Sommeren 1854, idet Thaning valgte en praktisk Livsstilling som Boghandler, medens Appel fortsatte Studeringerne og i Juli 1857 dimitteredes herfra til Universitetet. For at bidrage til sit Underhold i Hovedstaden maatte han paatage sig endel Informationer, saa at han først 1859 kunde tage anden Examen, hvorefter han valgte Filologien som sit Livsstudium; samtidig var han Lærer ved det Dahlske Dimissionskursus, dimitterede ogsaa selv, og var Manufacteur i Græsk og Latin. Først i 1865 traf han atter sammen med Thaning, og da han ønskede at forlade Studeringerne, fordi det filologiske Studium ikke fuldtud tilfredsstillede ham, enedes han med ham om at begynde en Bog- og Papirhandel. Den aabnedes under Firmaet V. Thaning & Appel den 31te Mai 1866 i Pilestræde Nr. 8 og den har udviklet sig til en betydelig Sortimentshandel, der styres med anerkjendt Dygtighed. Den 20de

Mai 1881 blev Appel optaget som Medlem af Boghandlerforeningen.

August Bang er født den 12te August 1844 i Kjøbenhavn. Han har været i Lære hos Wilhelm Prior fra Mai 1859 til Mai 1863 og ansattes derpaa som Medhjælper hos Barth & Jensen fra Mai 1863 til October 1866. Efterat han den 27de Januar s. A. havde erholdt Myndighedsbevilling, blev han i Boghandlerforeningens Møde den 12te October næstefter antaget som rabatberettiget Bøghandler paa Vesterbro. Her aabnede han sin Forretning den 6te October 1866, hvilken han ved sin store Fagkundskab og hele Personlighed i kort Tid skaffede en vid Udstrækning. I April 1875 fik han Bestalling som Stempelpapirforhandler. Siden den 9de April 1884 har han været Medlem af Boghandlerforeningen.

Carl Heinrich Bielefeldt er født den 13de Marts 1835 i Kjøbenhavn. I Februar 1849 kom han i Lære hos Papirhandler S. Friedländer og forblev der til 1856, da han engageredes af Aug. Buurskov (tidligere Firma Buurskov & Henriques). Aaret derpaa den 28de Mai 1857 overtog han selv denne i 1853 begyndte Forretning. I 1874 blev han Forretningsfører for Maglemølle Papirfabrik, hvortil han godt egnede sig paa Grund af sit Kjendskab til Papirfaget og sit venlige Forhold til Boghandlerne; dette foranledigede ham til fra 1ste Januar 1884 at ophæve sin Sortimentshandel. Fra 1ste Januar 1885 blev Maglemølle Papirfabrik og Silkeborg Papirfabrik (M. Drewsen og Søn) forenede i en Drift, og Bielefeldt blev Forretningsfører for begge Fabriker, indtil han i November 1885 paa Grund af sit Helbred maatte fratræde denne Stilling. Nu fortsætter

han kun sin Forlags- og Papirhandel. Den 6te Februar 1861 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen.

Herman Jacob Bing er født i Aaret 1776 og død den 10de Marts 1844. Efterat han i Forening med J. L. Kalisch i 1803 havde oprettet en Skole for Drengbørn af den mosaiske Tro, hvilken bidrog særdeles meget til den jødiske Ungdoms Dannelse, idet der allerede 1818 var dimitteret en 400 Elever fra denne Skole, afgav han i 1820 Bestyrelsen af Skolen til sin Medarbejder, og slog selv ind paa Handelsveien. I dette Aar havde han nemlig faaet Bevilling til at forhandle alle til Skrivning og Tegning henhørende Materialier samt Skolebøger og Landkort og begyndte den 10de Mai s. A. en Forretning midt i Kronprindsensgade, som allerede strax blev et meget søgt Etablissement, der i de næste to Slægtled skulde antage en endnu mere storartet Charakter. Ved Boghandlerforeningens Stiftelse opfordredes han derfor til at tiltræde denne som Medlem.

Meyer Herman Bing, født den 4de Juni 1807, død den 15de September 1883. Han var allerede i 1837 Medlem af Boghandlerforeningen, var Medindbyder til Oprettelsen af Oehlenschläger-Selskabet 1856, og grundlagde et lithografisk Institut i Forening med Kopperstikker W. Ferslew, hvilket i 1843 blev forenet med et Bogtrykkeri og en Stereotypningsanstalt; dette var i hans Eie indtil 1857, da det gik over i C. Ferslews Hænder. I 1852 anlagde han i Forening med sin Broder J. Bing og Fr. Grøndahl Bing & Grøndahls Porcellainsfabrik. Hans Boglade var etableret 1820 af hans Fader H. J. Bing; i den indtraadte han 1838, hvorefter Firmaet forandredes til H. J. Bing & Søn; uagtet Handelen med Bøger ikkun udgjorde en Bagatel i dette Firmas om-

fattende Bedrift, har han dog sat sit Stempel i Boghandelen som Forlægger af betydningsfulde Bøger og Konstblade. I 1856 dirigerede han det første skandinaviske Boghandlermøde i Kjøbenhavn. Med Udgangen af 1862 udtraadte han af Boghandlerforeningen, da hans Forretning gik over til hans Søn J. M. Bing og Svigerson B. Henriques; for ham selv aabnede der sig nu en anden storartet Virksomhed saavel i commercial Henseende som i mange andre Retninger, hvor hans ualmindelige Virkelyst og Dygtighed kom det Offentlige paa mange Maader tilgode. I 1862 udnævntes han til R. af D. og fik i 1870 Sølvkorset; desuden var han decoreret med den svenske Vasaorden.

Jacob Herman Bing er født den 8de Juni 1811. I den af hans Fader i Forening med hans ældre Broder M. H. Bing under Firmaet J. H. Bing & Søn drevne Forretning indtraadte han i 1839 som Associé. Siden den 19de Januar 1848 var han Medlem af Boghandlerforeningen, da Etablissementet ogsaa omfattede Forlags- og Sortimentshandel. Men efter at han i 1852 med sin Broder og Fr. Grøndahl havde anlagt en Porcellainsfabrik og selv havde taget Borgerskab som Grosserer, laa Boghandelens Interesser ham fjernere, og derfor udmeldte han sig den 19de September 1853 af Foreningen. Den 6te October 1862 blev han decoreret med Danebrogsordenens Ridderkors.

Jacob Martin Bing, ældste Søn af M. H. Bing, er født den 15de April 1833. Hans Vei laa ham aaben i den siden 1820 grundede Forretning, og derfor udvikledes hans Forbundskaber her. Men ved et treaarigt Ophold i Paris og London fra 1848 til 1851 blev hans Synskreds i Retning af Kunst og Galanterifaget udvidet, og det kom Etablissementet

tilgode, dels fra det han fra September 1851 deltog i Etablisseméntets mangeartede Brancher, dels fra det han fra 1ste Januar 1863 blev Firmaets Chef, indtil October 1866 i Forening med sin Svoger B. Henriques, senere alene. Han blev derfor i Boghandlerforeningens første Møde derefter den 10de Februar 1863 optaget i Foreningen, og forblev i denne indtil Udgangen af 1885, da han den 31te Mai s. A. havde sluttet sin Handelsvirksomhed.

Carl Ferdinand Borchorst er født den 16de Juni 1847. I Juni 1862 indtraadte han som Lærling i C. C. Lose & Delbancos Forretning og forblev der i 5 Aar, hvorefter han tog til Udlandet, idet han efterhaanden arbejdede dels i Carl J. Satows Hofboghandel i Prag, dels hos C. Tandler & Co. i Wien, og tilsidst i Rob. Seitz' Musikhandel i Leipzig. Den 8de November 1871 overtog han C. C. Loses Bog- og Musikhandel, i hvilken han efter sin Hjemkomst arbejdede som Medhjælper, og tilkøbte sig endvidere Oscar Risoms og Horneman & Erslevs Musikforlag, hvilket sidste Firmas Eiendele han kun havde paa Haanden fra den 15de til den 25de Juni 1879, idet han da solgte hele sit Musikforlag og Musiksortiment til Wilhelm Hansen. Nu fortsatte han alene sit Bogforlag, som han fra 1ste September s. A. drev under sit eget Navn. Imidlertid gjorde hans svage Helbred det ønskeligt oftere at tage Ophold i Syden, hvor han ogsaa for Øieblikket lever, saa at han i 1885 endvidere skilte sig ved Bogforlaget. Siden den 17de Januar 1872 har han været Medlem af Boghandlerforeningen, men har i 1886 udmeldt sig.

Niels Colding fortsatte sin Broder Ivar Coldings Boghandel paa Børsen efter dennes Død den 2den November 1818. Efterat Boghandlerforeningen var stiftet, sendtes der

ogsaa til ham Circulairt af 8de Marts 1837, hvorefter han indtraadte som Medlem i Foreningen.

Jacob Deichmann, født i Boddum Præstegaard i Thy den 4de Juli 1788, død i Lyngby den 23de August 1853. Ikkun 15 Aar gammel tog han Studentereksamen med bedste Karakter, Aaret derpaa anden Examen med Udmærkelse, og allerede 1805 juridisk Embedsexamen med første Karakter. Han havde tidligt betraadt Embedsveien ved Ansættelse i Rentekammeret, hvor han ved sin Fratrædelse fik Titel af Secretair, da han den 4de Marts 1808 blev gift med Bolette Gyldendal, Datter af Stifteren af den Gyldendalske Boghandel, Agent Søren Gyldendal, som var død den 2den Februar 1802. Det unge Ægtepar forlod strax Kjøbenhavn og drog til Thy i Nærheden af hans Fædrenejhem, hvor han havde anbragt sin Hustrus Penge i en Landeiendom. Men hvad enten Ensomheden der og den uvante Beskæftigelse som Landmand ikke tiltalte Deichmann, eller Boghandelen, som var overtaget af Fru Gyldendal under N. A. Wahls Ledelse, vinkede ham — nok er det, at han efter halvandet Aars Forløb atter flyttede til Kjøbenhavn, og 21 Aar gammel erhvervede den Gyldendalske Boghandel. Uden at være i Besiddelse af praktisk Fordannelse til at overtage en saa stor Bedrift, lykkedes det ham ikke desto mindre ved hans tidligt udviklede Forstand snart at vinde Indsigt, og ved hans Orden og Arbejdsomhed, ved hele hans Personligheds tillidindgydende Fasthed, og ved hans bramfrie Retsindighed at bringe saavel Forlag som Sortimentshandel til ualmindelig Anseelse. Hans Blik var ikke alene rettet paa Forretningslivet hos ham selv, han havde Øie for at etablere de hos ham oplærte Boghandlere

i forskellige Byer i hele Skandinavien; han var Sjælen i Boghandlerforeningens Stiftelse, og det var efter hans Forslag, at der den 17de September 1838 dannedes en Forlagsforening, kort sagt, hvor Noget kunde organiseres i Boghandelens Tjeneste var han den rette Mand paa den rette Plads. Naturligvis var han selvskreven som Boghandlerforeningens første Formand. Da han var hædret med mange Tillidshverv i det communale og politiske Liv, og hans legemlige Kræfter ogsaa noget aftog, overdrog han til den Mand, som i en Aarrække havde staaet ved hans Side, F. V. Hegel, den 1ste Januar 1846 sin Sortimentshandel og den 11te Mai. 1850 sit Forlag. Boghandlerforeningen vilde dog nødig give Afkald paa den rige Erfaring og Kundskabsfylde, som Deichmann sad inde med, og derfor udnævnte den ham i 1850 til Æresmedlem. Af Regeringen blev han hædret med Cancelliraadstitlen, endnu medens han var activ Boghandler.

Otto Herman Delbanco er født i Kjøbenhavn den 19de Januar 1821. Efterat han i 1839 var bleven Student og i April 1844 juridisk Candidat, begav han sig til Leipzig for at uddanne sig som Bog- og Musikhandler. Fra 1ste Januar 1846 overtog han i Forening med C. C. Lose den Musikhandel, som længe havde været i dennes Fædreneeie, og forenede hermed den 1ste Marts 1848 en Boghandel. Firmaet C. C. Lose & Delbanco opløstes den 31te December 1864, hvorefter Lose i eget Navn fortsatte den tidligere Forretning, og Delbanco begyndte en Forlagsvirksomhed. Dengang Stempeloven af 19de Februar 1861 sattes i Kraft, tilbødes der ham et af de fire Udsalgssteder i Kjøbenhavn. Den 1ste Juli 1854 stiftede han et Organ for Boghandelen

under Navn af „Dansk Boghandlertidende“, hvilket ifølge Beslutning paa det skandinaviske Boghandlermøde i Stockholm 1866 gik over til at blive „Nordisk Boghandlertidende“. Tidligere, nemlig fra 29de November 1849 til 2den October 1851 havde han udgivet „Forlangsedler“, der omdeltes gratis til alle af Boghandlerforeningen antagne Boghandlere; det var et Slags Forløber for Boghandlertidenden, Fra 1ste October 1859 til 30te September 1880 redigerede han desuden Texten til „Illustreret Tidende“. I Boghandlerforeningens Møde den 24de August 1848 foresloges han efter Cancelliraad Deichmanns Initiativ til Medlem af Boghandlerforeningen, og var dens Formand i 1853 og 1854. For dens Medlemmer har han fra 1863 til 1880 udgivet en Liste over Cautionerne, som er udkommen i fem reviderede Udgaver. Siden „De danske Boghandlers Hjelpekasse“ stiftedes i 1856, har han været Selskabets Secretair, ligesom han ogsaa har været Secretair paa de fire skandinaviske Boghandlermøder. Af Forlagsbureauet har han fra Firmaets Begyndelse været Medeier. Paa Boghandlertidendens Femogtyveaarsdag hædredes han med, at Boghandler-Medhjælper-Bibliotheket gjorde ham til dets Æresmedlem, og paa Generalforsamlingen den 19de November 1886 udnævnte Boghandler-Medhjælper-Foreningen ham til Æresmedlem. Paa Musikforeningens Halvhundredaarsdag den 5te Marts 1886 blev han udnævnt til Ridder af Danebrog.

Frederik Henrik Eibe, født den 2den Marts 1816 paa Billeshave ved Middelfart, død den 9de April 1871 i Kjøbenhavn. De ved Pengeforandringen i 1813 for Landmænd indtraadte ulykkelige Forhold nødte hans Fader til at sælge sine Landeiendomme og overtage en Forpagtning i Øster-

Hanherred. Derved kom Sønnen i Aalborg Latinskole, hvorfra han 1836 dimitteredes til Universitetet. Til Jylland kaldtes han dog atter, idet han blev Huslærer der i et Par Aar, men fra 1839 kom han igjen til Kjøbenhavn og færededes meget i Studenterverdenen, med Theologi som sit Studium; men dette blev ikke langt eller alvorligt, Livet blandt Studenterne og Lysten til det Praktiske, som først gav sig Udslag i at udleie theologiske Collegiehefter, førte ham til Boghandelen, og han aabnede en Boglade den 5te Mai 1845. Han maatte rigtignok banke flere Gange paa Boghandlerforeningens Dør om at blive rabatberettiget, uden at den aabnedes for ham; det gik dengang ikke saa let, naar man etablerede sig saa at sige fra Gaden. Imidlertid tog Cancelliraad Deichmann ham ved Haanden og fik denne Vanskelighed ryddet afveien, og allerede i Mødet den 14de Februar 1846 blev Eibe Medlem af Boghandlerforeningen. Eibe var Boghandler med Liv og Sjæl, og var virksom ikke alene som Sortimentshandler, men vovede sig ogsaa ud paa Forlaget. Fra Efteraaret 1855 begyndte han at være Commissionair for udenbyes Boghandlere og ofrede sig for denne Branche af sin Forretning saa kraftigt, at han stadig i Virkeligheden var deres „ledende Tanke“. Hans Lyst til organisatoriske Foranstaltninger kom frem paa mange Omraader; her skal særlig nævnes, at han gav Ideen til Afregningsudvalget, der har reguleret Meget indenfor Omsætningen mellem Boghandlerne. Baade denne Foranstaltning og en Tilnærmelse mellem Foreningens Medlemmer ved Afholdelse af selskabelige Sammenkomster, hvis Leder han blev, skrive sig fra 1858. Ikke fuldt et Aar efterat hans Colleger havde været sammen med ham til et muntert Lag paa Femogtyveaarsdagen for hans Etablering, kom Bud-

skabet om hans pludselige Bortgang Paaskemorgen 1871 efter et kort Sygeleie. Mindet om, at han havde været et Tilknytningspunkt for mange Venner, fik strax et smukt Udtryk og det blev bevaret ved, at de reiste et Monument over hans Grav paa Søllerød Kirkegaard.

Carl Frederik Wilhelm Casper Eibe er født den 20de December 1855 i Kjøbenhavn. Sin Uddannelse til Boghandler modtog han hos G. E. C. Gad, i hvis Forretning han arbeidede fra 1ste October 1872 til 1ste Juli 1880. Efter hans Faders Død i 1871 fortsattes dennes Forretning uforandret under Firmaet F. H. Eibe for hans Moders Regning; her tildeltes der ham nu den 1ste October 1880 *procura*, og samtidigt overtog han dens Ledelse, indtil han den 6te October 1886 erhvervede Handelen for egen Regning. I Boghandlerforeningens Møde den 25de Marts 1881 optoges han som Medlem; de selskabelige Sammenkomster i Foreningen ledede han i 1883.

Jacob Erslev er født den 9de Juni 1819 i Jægersborg, hvor hans Fader Poul Erslev var en bekjendt Skolelærer. Som tredie yngste af 12 Børn, af hvilke flere ere blevne Skolelærere, var det et Ønske i denne Skolelærerfamilie, som i saa mange andre, at i det mindste en af Sønerne naaede at iføres Præstekjolen. Han blev derfor sat i Frederiksborg lærde Skole, hvorfra han blev Student 1838; 1846 tog han theologisk Embedsexamen. Imidlertid afholdt forskjellige Grunde ham fra at blive Præst, og der aabnede sig netop Anledning for ham til at slaa ind paa den praktiske Vei, idet hans Broder Emil Erslev i Forening med E. Horneman samme Aar havde oprettet en Musikhandel. I denne Forretning arbeidede han samtidigt med at han

var Lærer i Musik og Skolefag, og han mærkede nu snart, at her var han paa den rette Hylde. I Mai 1854 oprettede han derfor selv en Musikhandel og forbåndt hermed en Boghandel, efterat han i Boghandlerforeningens Møde den 24de Januar 1855 var bleven rabatberettiget. Dog kom han snart under Veir med, at Forkundskaberne i en Sortimentsboghandel manglede ham, hvorfor han hellere vilde prøve sin Lykke ved Forlag. Udgaet fra en Familie, hvor Interessen for Skolesager hørte til det daglige Brød, kom hans Forlag ganske naturligt til at omfatte Skrifter til Undervisningen, tilmed da han selv kunde optræde som Forfatter, og han desuden fik sin Broders Edv. Erslevs meget gangbare Skolebøger paa Forlag. Derfor hævede han i 1870 sin Sortimentshandel, og har efter den Tid anvendt al sin Kraft paa Forlagsvirksomheden. I Boghandlerforeningens Møde den 8de December 1869 optoges han som dens Medlem. Her har han været den Ledende i Afregningsudvalget 1872, 1873 og 1886, og ved dette Hverv udfoldet stor Ihærdighed.

Haus Christian Falkenberg, født den 18de December 1830, død den 30te August 1868. Sin Uddannelse fik han i den Gyldendalske Boghandel, hvor han i 16 Aar trofast røgtede ethvert Hverv, som overdroges ham, og hvor han tilegnede sig den Orden og Punktlighed, der som denne Forretnings Præg ogsaa blev hans Særkjende. Disse gode Egenskaber bragte han med til sit eget Etablissement, da han den 28de August 1862 aabnede en Boglade. Imidlertid faldt det ham, der var vant til at bevæge sig i en stor Forretning, vanskeligt at tage Forholdene, som de vare i en lille. Derfor kastede han sig med Iver over Fotografihandelen, og her saavelsom ved Udgivelsen af Kalendere og andre

Forlagsartikler kom ofte hans smukke Talent til at arrangere, tegne og decorere ham tilgode. Desværre lammede den Brystsygdom, for hvis Skyld han en Vinter opholdt sig i Algier, i de sidste halvtredie Aar hans Kræfter, saa at hans Virksomhed ikke havde den Fremgang, man ellers var berettiget til at vente, og dette Onde viste sig tilsidst uhelbredeligt. Ikke desto mindre satte han stor Kraft paa Udgivelsen af Veiviseren, da den i sin nye Skikkelse overdroges ham, ligesom han med Samvittighedsfuldhed røgtede at være Commissionair for Samfundet til den danske Literaturs Fremme, hvilket Justitsraad Hegel havde overladt ham. Siden den 10de November 1862 havde han været Medlem af Boghandlerforeningen. Hans Forretning fortsattes under Firmaet Chr. Falkenbergs Boghandel af P. G. Lydiche, men ophørte med Udgangen af Marts 1870.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn grundlagdes den 1ste September 1854 af Gyldendalske Boghandel, C. G. Iversen og C. C. Lose & Delbanco. Efterat Iversen var flyttet til Kolding, udtraadte han den 7de September 1857 af Firmaet; den 16de Novbr. 1856 var G. E. C. Gad allerede indtraadt og bleven dets Forretningsfører. Fra 1ste Januar 1885 optoges J. Hegel i Firmaet. Dets Virksomhed har navnlig været rettet paa større Foretagender, saasom „Nordisk Conversationslexikon“, hvoraf der er udkommet tre betydelige Oplag, „Kortfattet Haandlexikon“ i et Oplag paa 15000 Expl., Cantus Verdenshistorie i 7 Bind, 2den Udgave af Traps „Beskrivelse af Kongeriget Danmark“ i 5 Bind med talrige Afbildninger og Klingseys Atlas, „Danmarks Statistik“ ved Falbe Hansen og W. Scharling i 5 Bind, „Nordens Historie“ ved N. Bache i 5 Bind, en Række Digtværker i Miniatur-

udgaver, Holbergs Comedier i Liebenbergs Udgave o. s. v. Firmaets største Foretagende er dog „Illustreret Tidende“, der begyndte den 1ste October 1859, hvortil slutter sig det fra December 1884 udgivne billige Ugeblad „Nordstjernen“, der i et stort Oplag er udbredt i alle Samfundslag. Men ogsaa særlig for Boghandelen har Firmaet virket ved at udgive Fabricius' Bogfortegnelse 1841—58 og Vahls Bogfortegnelser 1859—68 og 1869—80. I Boghandlerforeningens Møde den 9de Juni 1857 optoges Forlagsbureauet som Medlem af Foreningen.

Forlagsforeningen stiftedes den 17de September 1838, efterat Cancelliraad Deichmann paa Boghandlerforeningens Møde den 27de August 1838 var fremkommen med Forslag herom. Foreningens Capital var 20000 Kr., fordelte paa 100 Actier, hvoraf Boghandlerforeningens Medlemmer tegnede 61, men ikkun Halvdelen af Beløbet indbetaltes med 50 Kr. ved Stiftelsen og 50 Kr. efter Bestyrelsens Indkaldelse den 15de Juli 1844. Dens Virksomhed bestod i Udgivelsen af større Værker, f. Ex. Erslews Forfatterlexikon, Arnesens latinske Ordbog, Fabricius' Forlagskataloger, Holbergs Comedier og S. L. Tuxen: Lærebog i Styrmandskonst. Imidlertid var Udbyttet ringe; derfor besluttedes det den 26de Mai 1851, at man ikke vilde paatage sig noget nyt Forlag, og paa Generalforsamlingen den 10de Marts 1869 vedtoges det at opløse Selskabet. Restoplagerne solgtes ved Auction den 31te Mai 1869 og indbragte 7836 Kr. 4 Øre, saa at enhver Actiehaver for sine indbetalte 100 Kr. kun fik 194 Kr. 50 Øre for sit Indskud inclusive Renter og Udbytte i Aarenes Løb. Saalænge Selskabet udgav Skrifter, var Deichmann den ledende Bestyrer, medens F. Hegel var dets Factor (Forret-

ningsfører) indtil 1848; fra den Tid gik dette Hverv over paa Gad, hos hvem Forhandlingen foregik fra 1855. I Boghandlerforeningens Møde den 14de October 1852 optoges Forlagsforeningen som Medlem; den udtraadté den 1ste Juli 1869.

Gottlieb Ernst Clausen Gad er født den 25de September 1830. Efter sin Confirmation i October 1845 blev han anbragt i den Gyldendalske Boghandel og forblev der indtil 1ste Juli 1855, da han den 31te October s. Aar begyndte en selvstændig Virksomhed. Allerede 1848 var han under Deichmanns Styrelse Forlagsforeningens Factor, hvormed han vedblev indtil Actieselskabets Opløsning i 1869. Ved sin Etablering blev han strax Forhandler af Oberst Mansas Kortværk og kort efter af første Udgave af Geheimeraad Traps statistisk-topografiske Værk over Danmark. Da Boghandler Iversens Afreise til Kolding i Efteraaret 1856 bevirkede, at en Plads som Forretningsfører blev ledig i Forlagsbureauet, tilbødes denne ham, og desuden blev han fra 16de November 1856 Deltager i Firmaet. „Dansk Bogfortegnelse“, som han allerede medens han var i den Gyldendalske Boghandel, havde redigeret i fem Aar, blev fra Nyaar 1856 hans Eiendom og udkommer i 1887 i 37te Aargang; den har fra 1867—84 haft et Tillæg, indeholdende „Norsk Bogfortegnelse“, hvilket nu er ophørt, fordi det norske Universitetsbibliothek ifølge Lov af 20de Juni 1882 er forpligtet til aarlig at udgive en „Norsk Bogfortegnelse“. I November 1882 udnævntes han til Universitetsboghandler, og i April 1883 til Ridder af den rumænske Kroneorden. Siden den 27de November 1855 har han været Medlem af Boghandlerforeningen; her har han især lagt Ihærdighed for Dagen i

Afregnings- og Cautionsudvalget, saa at Cautionslistens 6te Udgave skyldes ham, ligesom han har bevirket flere Reformer i Foreningens Indre. Hans Forretning har i lang Tid spillet en betydelig Rolle paa Sortimentshandelens Omraade og har nu i det sidste Aarti indtaget en lignende paa Forlagets. Særlig har hans Interesse og Virksomhed været rettet paa at udbrede norsk og svensk Literatur i Danmark.

Marinus Frederik Vilhelm Haagensen er født den 24de Februar 1845 i Aalborg. Som Lærling kom han til Boghandelen den 3die August 1858 hos H. Arntzen i Aalborg og forblev efter de 5 Aars Læretid der som Medhjælper til 1ste Mai 1864. Derpaa arbejdede han som Medhjælper i C. W. Stincks Forretning, indtil han selv blev Principal i den. Den 1ste April 1873 overtog han nemlig i Forening med A. C. H. Lind den af Stinck den 5te Mai 1846 etablerede Bog-, Papir- og Konsthandel under Firma C. W. Stincks Boghandel, som han har bragt godt i Veiret. I Boghandlerforeningens Møde den 24de November 1875 optoges han som dens Medlem.

Hans Hagerup, født den 28de September 1823 i Baarse Præstegaard, død den 4de October 1883 i Kjøbenhavn. Han havde haft rig Leilighed til at uddanne sig ved fra 1839 til 1846 at være i C. A. Reitzels Forretning, der i Trediveerne og Fyrreerne var en literair Børs, hvor Matadorerne i Aandens Rige daglig færdedes. Imidlertid vinkede Lysten til paa nært Hold at betragte Forholdene i Udlandet ham til at drage til Leipzig og Kassel, indtil Krigen i 1848 med Tydskland gjorde ham Opholdet der mindre behageligt. Efterat have fortsat sin Uddannelse hos Eibe og Schwartz,

aabnede han den 22de Juni 1852 en Boglade, fornemmelig for Sortimentshandel, idet han havde et udstrakt Kjendskab til Ind- og Udlandets litteraire Frembringelser og var i Besiddelse af en god Hukommelse. Med stor Tjenstagtighed og Velvillie lod han Andre nyde godt af at han var ualmindelig vel bevandret paa det bibliografiske Omraade; hans Samling af Bogkataloger var overordentlig fuldstændig. Senere indlod han sig ogsaa paa noget Forlag og havde betydelige Commissionsartikler fra 1870 i Krigsministeriets og fra 1875 i Hempelske Boghandels Forlag. Hagerup var i Boghandlerforeningens Møde den 10de April 1855 bleven optaget som Medlem og viste en varm Interesse for Forhandlingerne og for den Stand, til hvilken han havde hellet sig.

Hans Eiler Hensemman Hagerup er født i Kjøbenhavn den 13de Juli 1854. Han nød Undervisning i Borgerdydskolen paa Christianshavn og var bestemt til at være Student, men forlod i 1872 Skolen af Mangel paa Lyst til Studeringerne. Det laa ham nærmere at indtræde i Faderens Forretning, hvor han kun arbejdede nogle Maaneder, da der aabnede sig en Plads som Lærling for ham i den Hempelske Boghandel i Odense. I 4 Aar forblev han der, og kom saa atter tilbage til Faderen, medens han søgte en Plads som Volontair i Tydskland. Det lykkedes ham at faa denne i Sommeren 1877 hos Chr. Friedr. Vieweg i Quedlinburg, hvor han senere avancerede til Medhjælper. Ikkun ugjerne forlod han denne Stilling, ligesom ogsaa hans Principal nødigt gav slip paa ham; men hans Faders Sygdom, der allerede da udviklede sig, kaldte ham til Hjemmet, og saa gik han ham tilhaande i Forretningen. Selv overtog

han dens Bestyrelse efter Faderens Død den 4de October 1883 og fik den den 1ste Juli 1884 overdraget til Eiendom af sin Moder. Uden at sætte Sortimentet tilside har han udvidet Forlaget endel. Den 7de November 1883 blev han optagen som Medlem af Boghandlerforeningen.

Peter Christian Hauberg er født paa Christianshavn den 29de September 1844. Fra Borgerdydskolen der dimitteredes han 1863 til Universitetet og tog næste Aar filosofisk Examen. Men hans Lyst til at tegne og male kaldte ham fra Studierne, og han modtog Undervisning af Professor Skovgaard og paa Konstakademiet, idet han uddannede sig som Landskabsmaler; i „Illustreret Tidende“ fandtes i en Række Aar gode Tegninger fra hans Haand. Paa Charlottenborg-Udstillingen havde han i 1873—76 endel Billeder, mest med Bornholmske Motiver, der lader til at være hans Yndlingsland. Imidlertid tilbød der sig en Virksomhed for ham indenfor Boghandelen, hvortil han havde søgt nogen forudgaaende Uddannelse hos Jens Holm. Den 1ste Marts 1877 overtog han, i Forening med Boghandler Chr. Klewing Evers, Hoffensberg, Jespersen & Traps Sortimentshandel, som derpaa fortsattes under Firmaet P. Hauberg & Co., selv efter at Evers i Foraaret 1882 var udtraadt af Forretningen. Firmaet bestaar endnu, men siden den 1ste Januar 1884 eies det af P. Poulsen og J. Møller. Den 22de November 1882 optoges han i Boghandlerforeningen, hvoraf han udmeldte sig ved Salget af sin Forretning. I mange Aar havde han syslet med Studiet af ældre Mønter; han modtog derfor i September 1885 en Ansættelse som Assistent ved den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

Frederik Vilhelm Hegel er født den 11te Mai 1817 i Fredensborg. Fra sit 12te Aar nød han Undervisning i Borgerdydskolen paa Christianshavn indtil sin Confirmation. Da aabnedes Døren for ham til den Gyldendalske Boghandel, og han forblev hele sit Liv her inden Døre, først et Aars Tid i det Brünnichske Bogtrykkeri, som fandtes der i Huset, senere i selve Bogladen. Om ham kan man med Rette sige, at han som en brav Soldat bar Marskalsstaven i sit Tornyster. Ved den Flid og Punktlighed, hvormed han røgtede enhver Gjerning, vandt han sin Principals Tillid og Venskab, og det gav sig Udslag deri, at alt flere og flere Hverv bleve ham betroede. For at skaffe sig selv mere Hvile overdrog nemlig Deichmann ham den 1ste Januar 1846 Forretningens Sortimentshandel, og faa Aar derpaa viste han ham den fine Opmærksomhed netop den 11te Mai, da Hegel fyldte sit 33te Aar, ogsaa at afstaa ham Forlaget, som han siden 1846 havde bestyret i Deichmanns Navn. Havde den Gyldendalske Boghandel allerede tidligere haft en god Klang i Ind- og Udlandet, skulde dets Navn dog faa en endnu større Vægt, idet Forretningen under Hegels Hænder, navnlig fra 1858, er voxet til at blive den største i Norden, og han er i lige saa høi Grad norsk som dansk Forlægger. Den Rede-bonhed, hvormed han fremmede Forlaget, gjorde ham til Midtpunktet for Forfattere af de forskjelligste Anskuelser, hvilke ofte have haft Beviser paa hans varme Hjerte og aabne Haand. Det var derfor en ualmindelig Fest, da den Gyldendalske Boghandel paa Aarets næstsidste Dag i 1870 kunde feire sin Hundredaarsdag, og paa den første Dag i 1871 Hegels Femogtyveaarsdag som Boghandler; overordentlig stor Deltagelse vakte denne Dag overalt. Selv har han sat et Mærke i den danske Litteratur ved dette Jubilæum, idet han foranledigede C. Nyrop

til at skrive „Bidrag til den danske Boghandels Historie“ i to Bind, og bekostede Bogens Udgivelse. Hegel hædredes ved at udnævnes til Ridder af Danebrog og af St. Olafsordenen. Allerede tidligere var han den 22de Februar 1855 bleven udnævnt til Universitetsboghandler og den 28de Marts 1861 til virkelig Cancelliraad, hvilken sidste Titel ved Universitetets Jubilæum den 1ste Juni 1879 blev ombyttet med Justitsraadstitelen. Ogsaa udenfor sin Forretning har han haft Tid til at overtage mange Hverv, saasom Curator for Vaisenhuset og Directeur for Kjøbenhavns Sparekasse. Han var Medstifter af Oehlenschlæger-Selskabet og er Medeier i Forlagsbureauet, ligesom han fra 1838—48 var Forretningsfører for Forlagsforeningen. For at kunne concentrere sine Kræfter mere om Forlaget, overdrog han i 1853 den med Boghandelen forbundne ikke ubetydelige Papirhandel til Julius Faber og den 1ste Januar 1877 Sortimentshandelen til Lehmann & Stage. En Bistand i det overvældende Arbeide skaffede han sig ved fra samme Dag at optage sin Søn Jacob Hegel som Associé. I Boghandlerforeningens Møde den 30te October 1845 søgte Hegel om Rabatberettigelse, men samtidig foreslog Høst ham som Medlem, hvilket enstemmigt vedtoges.

Jacob Deichmann Frederik Hegel er født den 16de Februar 1851. Efter sin Confirmation i 1866 indtraadte han, som naturligt var, i sin Faders Forretning, og der har han arbeidet først som Undergiven og senere fra 1ste Januar 1877 som Principal, dog forandredes Firmaet ikke førend fra den 1ste Januar 1880 til Gyldendalske Boghandel (F. Hegel & Søn). Den 1ste Januar 1885 indtraadte han som Medeier i Forlagsbureauet, og han har siden den 22de Mai 1877 været Medlem af Boghandlerforeningen.

Benny Henriques er født den 9de August 1829 i Kjøbenhavn. I 1844 kom han i H. J. Bing & Søns Forretning og forblev der indtil 1853; han var nemlig det Aar i Boghandlerforeningens Møde af 19de September bleven antaget som rabatberettiget i Kjøbenhavn i Forening med August Buurskov og aabnede en egen Bog- og Papirhandel i Klareboderne. Imidlertid udtraadte han allerede 1855 af dette Firma og indtraadte fra 1856 som Associé i H. J. Bing & Søns Forretning, der fra 1ste Januar 1863 overdroges til J. M. Bing og B. Henriques. De optoges derfor Begge i Boghandlerforeningens første Møde derefter den 10de Februar som Medlemmer. I October 1866 udtraadte Henriques af denne Handel og etablerede en selvstændig Galanteri-forretning, men vedblev ikke desto mindre at være Medlem af Boghandlerforeningen, indtil han i Mødet den 6te October 1875 meddelte sin Udtrædelse paa Grund af sin forandrede Livsstilling; han etablerede nemlig fra 1ste Januar 1876 en Klædeforretning en gros sammen med Th. Petersen og P. C. Creutz, og af den er han endnu Medeier.

Jens Jørgen Holm er født i Kjøbenhavn den 29de Marts 1845. Han blev Student i 1863 fra Borgerdydskolen paa Christianshavn og næste Aar Cand. phil. Imidlertid fortsatte han ikke Studeringerne, men slog ind paa Boghandelen, hvortil han i Trefjerdingaar forberedte sig hos E. Jespersen. Da aabnede der sig Leilighed til selvstændig Virksomhed, idet Georg Chr. Ursin døde den 19de September 1872, hvorefter hans Enke Fru Anna Ursin solgte ham sin Mands Forretning, som han fortsatte fra 1ste Januar 1873 under Firmaet Georg Chr. Ursins Efterfølger. Fra 1ste Juli 1876 forenede han Gartner Priors Boghandel med sin Bedrift,

hvorefter han er bleven en af de største Importeurer af udenlandsk Sortiment. I Boghandlerforeningens Møde den 27de September 1873 blev han optagen som Medlem.

Andreas Frederik Høst er født den 20de Marts 1811. I Slutningen af 1826 anbragtes han i Chr. Steens Forretning, hvor han arbejdede som Lærling og Medhjælper, indtil han den 15de April 1836 skaffede sig en selvstændig Virksomhed og fik den 4de Juni s. A. Borgerskab som Boghandler. Hans gode Ide, at bringe Forbindelsen med Frankrig paa samme Standpunkt som den alt var med Tydskland, foranledigede, at han udnævntes til *Dépositaire général du Cercle de la Librairie*. Derved blev hans Sortimentshandel til en af Kjøbenhavns største, ligesom han ved at blive Adam Oehlenschlägers og H. C. Ørsteds Forlægger føjede de berømteste Navne til sit anselige Forlag. Dengang Boghandlerforeningen stiftedes, var han en af de ni Grundlæggere; tidligt valgtes han til Foreningens Secretair, og fra 1855 er han over 30 Gange bleven valgt til Foreningens Formand, hvilken Stilling kan beklædes for Øieblikket. Imidlertid holdt han sig ligesom C. A. Reitzel en Tid udenfor Foreningen, idet han den 17de Mai 1850 udmeldte sig, og først atter indtraadte, da Medlemmerne i 1855 opfordrede ham dertil og strax hædrede ham med Formandsposten. I 1856 gav han Impulsen til, at der stiftedes „De danske Boghandlers Hjelpekasse“, der har et Fond paa over 60000 Kr., uagtet den i Understøttelse har uddelt over 20000 Kr. I 1842 udnævntes han til anden Universitetsboghandler, og i 1855, efter Cancelliraad Deichmanns Død, til første Universitetsboghandler. Den 20de September 1860 hædredes han med Danebrogsordenens Ridderkors; ved det skandinaviske Bog-

handlermøde i Stockholm i Juni 1866 blev han Ridder af Vasaordenen; i 1852 udnævntes han til Cancelliraad, og ved Universitetets 400 Aars Jubilæum den 1ste Juni 1879 til Justitsraad. Den 20de Marts 1881 gjorde Boghandlerforeningen ham til sit Æresmedlem; da var han 70 Aar og havde i 25 Aar været Formand i Boghandlerforeningen og Directeur for „De danske Boghandlers Hjelpekasse“. — Den 1ste Januar 1873 optog han sin Søn Chr. Høst til Associé, og Firmaet forandredes til Andr. Fred. Høst & Søn; fra den 1ste Juli 1882 overdrog han ham ene Forretningen.

Peter Christian Muusfeldt Høst er født den 4de April 1847. Efter i et Aarstid at have arbejdet hos Hofbogbinder W. J. Ursin indtraadte han i 1863 i Faderens Forretning, dog blev han ikke længe der, idet han fra Harald Blom i Bern fik et Tilbud om at lære Boghandelen hos hans Faders tidligere Lærling, og her forblev han til Slutningen af 1866. Opholdet i Hjemmet blev imidlertid kun kort, thi i Foraaret 1867 lod han sig engagere hos Feller & Hunger i Prag og senere hos Tendler & Co. i Wien. Efterat han atter var taget hjem, hvor han især kastede sig over Sortimentshandelen, gav Krigen mellem Frankrig og Tydskland ham Uro i Blodet, saa at han i Efteraaret 1871 drog til Paris, fornemlig for at studere det franske Sprog til Fuldkommenhed og paa Stedet selv lære den franske Boghandel at kjende. Hans Ophold i Udlandet og den dermed erhvervede Kjendskab til den fremmede Literatur foranledigede hans store Interesse for denne Branche i Boghandelen, og efterat han var bleven sin egen Herre, har det ligget ham paa Hjerte at forlægge videnskabelige danske Værker i forskjellige Verdenssprog, for at Omverdenen kunde lære vort

Culturstandpunkt at kjende. Den 1ste Januar 1873 optoges han som sin Faders Compagnon, og Firmaet forandredes til Andr. Fred. Høst & Søn, hvilket det har bevaret, selv efterat han den 1ste Juli 1882 blev Eneeier af Forretningen. Den 23de Februar 1886 hædredes han af den franske Republik med Æreslegionens Ridderkors og den 24de November 1885 var der tillagt ham Prædicat af Kgl. Hofboghandler. Siden den 5te Marts 1873 er han Medlem af Boghandlerforeningen, i hvilken han i 1884 har ledet de selskabelige Sammenkomster; desuden er han ogsaa Medlem af Svenska Bokförläggare-Förening, Börsenverein i Leipzig og *Cercle de la Librairie* i Paris.

Edvard Julius Marie Jespersen er født den 27de Januar 1831 paa Grønnebjerggaard i Holbæk Amt. Sin Uddannelse fik han paa Sorø Akademi og erhvervede derefter Bestalling som Landmaaler den 7de Juli 1853. Efterat have taget polyteknisk Examinand Examen søgte han en Tid at gaa videre i dette Fag ved at høre Forelæsninger og deltage i Øvelserne paa den polytechniske Lærestanstalt. Samtidig var han fra Vinteren 1852 indtil 15de Marts 1856 Revisor i Matrikulkontoret under Indenrigsministeriet, men søgte saa sin Afsked. Medens han var beskæftiget der, gjorde han i sin Fritid Forstudier i Boghandelen hos F. H. Eibe, indtil han den 16de Juni 1856 etablerede en selvstændig Forretning i Husum, hvor han forblev til October 1858, da han forenede sig med N. A. Sundby i Flensborg under Firmaet Sundby & Jespersen. Krigen i 1864 tvang ham til i October samme Aar at forlade denne Stad, og han søgte da om Rabatberettigelse i Kjøbenhavn, der tildeltes ham i Boghandlerforeningens Møde den 15de Marts 1865,

da han fra dette Aars Begyndelse havde overtaget Otto Schwartzs Sortiment under Firmaet Otto Schwartzs Efterfølger. I Mødet den 17de Juli 1867 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen. Imidlertid hævdede han den 19de September 1874 Firmaet Otto Schwartzs Efterfølger og forandrede det til Hoffensberg, Jespersen & Trap, hvilket bestod saaledes, indtil han den 3die October 1878 udtraadte af denne Forbindelse, fordi han den 26de April 1878 havde overtaget Thierrys Boghandel i Naskov, under hvilket Firma han nu handler, medens hans Forlag bærer hans eget Navn.

Christian Gellert Iversen var født den 11te Mai 1817 i Middelfart og døde den 2den Marts 1881 paa Frederiksberg. Han var dimitteret fra Kolding Latinskole, og havde først studeret Theologi, inden han den 14de Mai 1846 etablerede sig som Boghandler. Hans Boglade var Samlingsstedet for mange literaire Personligheder, fornemlig Tilhængere af den grundtvigske Retning og Yndere af den skandinaviske Ide. I disse Retninger gik ogsaa hans Forlag. Med Firmaet Lose & Delbanco udgav han fra 1851 i nogle Aar „Folkekalender for Danmark“, hvilken Forbindelse senere affødte Firmaet Forlagsbureauet, hvoraf han var Medlem fra dets Stiftelse i 1854 indtil den 7de September 1857, efterat han i Slutningen af 1856 havde bestemt sig til at forlægge sin Virksomhed fra Hovedstaden til Kolding. Her drev han en Sortimentforretning indtil 1869, medens hans Forlag styredes af E. L. Thaarup. Sine sidste Leveaar tilbragte han uden Forretning i Kjøbenhavn. Den 23de November 1848 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen, og forblev der indtil han i Mødet den 9de November 1857 udmeldte sig.

George Henrik Jæger aabnede i Juni 1842 en skandinavisk Boghandel paa St. Kjøbmagergade Nr. 66, for at afhjælpe det Savn, at Publikum var saa ukjendt med den norske og svenske Literatur. I den Anledning udgav han samme Aar en Lagerkatalog, forsynet med videnskabeligt Register, og i 1846 en Forlagskatalog, i hvilken fandtes en Udgave af Bellmans Epistlar og Sånger, Svensk prosaisk og poetisk Album, Norsk Anthologi og Welanders Svensk, dansk, norsk Lommebog. Han udgav ogsaa i Aarene 1843 og 44 1ste og 2den Aargang af Skandinavisk Forlagskatalog. Flere Omstændigheder tydede imidlertid paa, at Forretningen ikke gik, saasom Circulairet af 6te Februar 1848, hvori han ligefrem udtaler, „at han vil trække sig ud af sin nuværende Virksomhed som Sortimentshandler og Forlægger, og tilbyder sine Colleger en høi Rabat“. Men selv denne Foranstaltning maa ikke være lykkedes, thi han gik fallit og hans Eienedele solgtes ved Auction den 2den Juli 1849. Han forlod da denne Beskæftigelse og blev Commissionair og Skibsagent i Helsingør. Den 28de Januar 1847 var han bleven optagen som Medlem af Boghandlerforeningen.

Heinrich Carl Klein er født den 28de December 1811. Efterat have været Discipel i Opdragelsesanstalten i Christiansfeld kom han den 2den Januar 1828 i Boghandlerlære hos C. A. Reitzel og forblev der som Commis i 1833—34. Den 1ste December 1836 etablerede han sig som Boghandler og udnævntes den 24de September 1846 til Hofboghandler. I April 1849 saa han sig nødsaget til at ophæve Forretningen, idet han blev Gjenstand for et Bedrageri, og assisterede derpaa indtil 1ste April 1852 Andr. Fred. Høst i hans Boghandel, men efter den Tid tilhørte han ikke læn-

gere Boghandelen, idet han nemlig den 19de April samme Aar udnævntes til Cancellist i det tydske Cancelli-Archiv, i hvilken Stilling der den 1ste Januar 1859 tildeltes ham Titelen Cancellisecretair. I dette Archiv arbeidede han indtil 28de October 1864, da han, efterat vi havde mistet Slesvig, fik sin Dimission. Han blev derfor nødt til at søge forskjelligt Bierhverv, saasom Informationer og være Tolk i det tydske Sprog. I 4 Aar bestyrede han Wilhelm Hansens musikalske Leiebibliothek, indtil der fra 1ste Marts 1885 overdroges ham Arbeide i Geheime-Archivet hos Geheimearchivar A. D. Jørgensen. Han var en af Boghandlerforeningens ni Medstiftere.

Rudolph Klein er født den 3die Januar 1845 i Kjøbenhavn. Efterat have taget første Del af Examen artium i Metropolitanskolen, kom han den 26de August 1861 i Boghandlerlære hos G. E. C. Gad og forblev der som Medhjælper indtil Juni 1869, kun med Afbrydelse i 1868 og 69 paa Grund af Værnepligten. Efter en kort Reise i Udlandet, aabnede han den 23de October 1869 en Bog- og Papirhandel paa lille Kjøbmagergade Nr. 56, hvilken senere forlagdes til hans egen Eiendom, Pilestræde Nr. 40, et Sted, der siden gamle Steens Tid havde været Sæde for Boghandel. Forretningen ophørte imidlertid snart at omfatte Papirhandel, hvorimod den foruden med Sortimentshandel beskæftigede sig med Antikvarhandel, dog uden at han førte noget Antikvarlager, idet han ved samtlige herværende Bogauktioner paatager sig at udføre Commissioner. I de senere Aar udvidede han ogsaa sin Bedrift til Forlagshandel ved i 1883 og 84 at købe C. L. G. Hansens, Fr. Wøldikes og A. C. Riemenschneiders Forlag. Ligeledes er han Com-

missionair for endel inden- og udenlandske Instituter og Selskaber. Den af Otto B. Wroblewsky grundlagte „Adressebog for den danske, norske og svenske Boghandel“ har han siden den 16de Juli 1875 fortsat med 6 nye Aargange. Til Medlem af Boghandlerforeningen optoges han i Mødet den 4de December 1872. Under 28de Februar 1886 hædredes han med den norske Fortjenstmedaille i Guld, og ved Heidelberg Universitetets 500 Aars Jubilæum samme Aar tildeltes der ham af Storhertugen af Baden Decoration som Ridder af 1ste Klasse af Zähringer Løve Ordenen.

Boe Søren Langhoff var født den 1ste September 1797 i Helsingør, og døde den 4de Mai 1864. Han fik sin Uddannelse hos Cancelliraad Hempel i Odense, indtil denne i 1817 anbefalede ham til Boghandler Schubothe paa Børsen; her tilbragte han næsten 40 Aar af sit Liv, indtil Christian IV's herlige Bygning i 1855 gik over i Grosserersocietetets Eie. Da Schubothe døde den 4de August 1828, overtog han, der i 1821 var bleven forlovet med sin Principals Datter, fra 1ste Septbr. s. Aar Schuboths Boghandel, under hvilket Firma Handelen endnu flourer. Det Forlag, han nu blev Eier af, omfattede næsten alle Literaturens Grene, og det udvidede han betydelig. Han indførte den anonyme Henrik Hertz i Literaturen og forlagde J. L. Heibergs og Carl Bernhards Skrifter. I 1835 tilkøbte han sig Bogtrykker Pops Forlag og i 1838 Boghandler Brummers Forlagskrifter, hvorved han erhvervede Foersoms Oversættelse af Shakespeares Tragedier; en tredie Udgave ved Edv. Lembcke med Benyttelse af Foersoms Oversættelse blev hans sidste Foretagende, idet vedvarende Sygdom nødte ham til den 31te December 1861 at afstaa Forretningen til sin Søn

J. H. S. Langhoff. Langhoff var Medstifter af Boghandlerforeningen, hvis Formand han var i det første Halvaar 1838; fremdeles i 1842, 43, 46, 49. Han var Medstifter af Forlagsforeningen, hvis Kasserer han var i en lang Aarrække.

Johan Henrik Schubothe Langhoff, født den 31te Mai 1833, død den 8de October 1877. Efterat have nydt Undervisning i Borgerdydskolen paa Christianshavn, blev han under sin Faders Veiledning oplært i Boghandelen og senere optagen som Medhjælper i denne Forretning. Tidligere end han havde ventet det, blev han selvstændig, idet Sygdom nødte hans Fader til at aftræde Forretningen til ham fra 1ste Januar 1862; men ogsaa tidligere, end det var at forudse, kom ligeledes han til at afslutte sin Virksomhed, idet hans svækkede Helbred hindrede ham i indtil sin Død at være Leder af det gamle bekjendte Firma Schuboths Boghandel. Forretningen gik derved endel tilbage; dog var det en smuk Slutsten paa Forlagsbedriften i hans sidste Levedage, ligesom det havde været i hans Faders, at den anden Udgave af Shakespeares samtlige dramatiske Værker, der i Lembckes fortrinlige Oversættelse nu bære dennes Navn alene, begyndte at udkomme. Strax efterat han var bleven Principal, optoges han i Mødet den 17de Marts 1862 som Medlem af Boghandlerforeningen; men det tilbagetrukne Liv, han efter sin Tilbøielighed førte, gjorde ham fremmed for hans Colleger, saa at kun Faa lærte hans personlige Væsen og Charakter nøiere at kjende.

Paul Bo Henrik Schubothe Langhoff er født den 13de Mai 1862 i Kjøbenhavn. Han blev Student i 1880 og tilbragte derefter henad et Aar i Aarhus for hos F. Rybner

Petersen at lære Sortimentsboghandelen at kjende. Derpaa arbeidede han i J. H. Schubothes Boghandel, indtil han den 16de April 1885 overtog den, efter hans Faders Død i 1877, af hans Moder ved en Procurist bestyrede Boghandel. Samtidigt optoges han i Boghandlerforeningens Møde den 13de Mai 1885 som dens Medlem.

Daniel Vilhelm Emil Lehmann er født den 16de Marts 1846 i Nykjøbing paa Falster. Han blev Student fra Odense Latinskole i Sommeren 1865, hvorefter han i August s. A. indtraadte som Lærling hos Georg Chr. Ursin. Fra 1ste Juli 1868 til 1876 arbeidede han i den Gyldendalske Boghandel, hvis Sortimentsforretning han den 1ste Januar 1877 overtog i Forening med C. Stage. Fra 1ste Januar 1880 forandredes Firmaet fra Gyldendalske Boghandels Sortiment til Lehmann & Stage. Deres omfattende Sortimentshandel har ogsaa været rettet paa Udbredelsen af norsk og svensk Literatur; et stort Lager af Skolemateriel er dette Firmas Specialitet. Den 16de November 1878 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen.

Andreas Christian Holger Lind er født den 13de October 1837 i Kjøbenhavn. Han kom til Boghandelen den 1ste April 1852 hos Tyge Kjær i Veile, hvor han forblev indtil 1857. Fra det Aar til 1873 har han været Medhjælper hos Th. Lind, H. J. Bing & Søn, K. Schönberg, Andr. Fred. Høst, Chr. Steen & Søn og C. Ferslew & Co. I Forening med M. F. V. Haagensen overtog han den 1ste April 1873 den af C. W. Stinck den 5te Mai 1846 etablerede Bog-, Papir- og Konsthandel under Firma C. W. Stincks Boghandel. I Boghandlerforeningens Møde den 24de November 1875 optoges han som dens Medlem.

Theodor Lind er født den 12te Juni 1823 i Kjøbenhavn. Strax efter sin Confirmation kom han i 1838 i Andr. Fred. Høsts omfattende Forretning og lagde der i 7 Aar Grunden til den Uddannelse i Bogfaget, hvoraf han hele sit Liv har haft Gavn. Hans Hu stod imidlertid til at blive kjendt med Forholdene i Udlandet, og der aabnede sig en Plads for ham i Literarisch-artistische Anstalt i München, hvis Chef Oldenbourg i Aarenes Løb gik over fra at have været hans Veileder til at blive hans Ven. I denne By, der er et sandt Konstskattenes Hjem, aabnedes hans Øie for Konst, og det kom ham paa mange Maader tilgode, da han den 26de Marts 1852 aabnede sin egen Boglade i sit Hjemsted. Uagtet han siden 1854 var bleven Vaisenhusets Boghandler, har været Forlægger alene og i Forening med F. Hegel og har en god Sortimentshandel, har dog Kobberstikkonsten med sit hele tiltalende Væsen lagt Beslag paa hans personlige Virksomhed. Paa dette Omraade er han hjemme som Faa, og er en fuldstændig paalidelig Raadgiver saavel for Konstforstandige som for Usagkyndige. Boghandlerforeningen satte Pris paa strax at nyde godt af hans Arbejdsdygtighed, derfor optoges han allerede i Mødet den 16de April 1852 som Medlem. I Aarene 1868 og 1869 har han beklædt Posten som Næstformand.

Carl Christian Lose er født den 19de Juni 1821 i Kjøbenhavn. Som eneste Barn af den i 1835 afdøde Musikhandler C. C. Lose laa hans Livsvei ham aaben; til sin Uddannelse blev han derfor anbragt i Breitkopf & Härtels Etablissement i Leipzig, hvor han var Volontair fra 1837—42. Efterat være vendt hjem, var han beskæftiget i sin Moders Handel, der førtes under Firmaet C. C. Lose & Olsen

Da han blev myndig, overtog han selv Musikhandelen den 1ste Januar 1846 og associerede sig med O. H. Delbanco, hvorefter Forretningen fortsattes under Firmaet C. C. Lose & Delbanco indtil den 31te December 1864. Fra 1ste Marts 1848 havde den ogsaa omfattet Boghandel, saavel Sortiment som Forlag. Efter Delbancos Udtrædelse førte han Handelen under eget Navn, indtil han den 8de November 1871 solgte den til sin Medhjælper Ferd. Borchorst. Den 24de August 1848 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen, af hvilken han udtraadte den 31te December 1875. Af Forlagsbureauet har han, siden dette stiftedes i 1854, været Medeier, og her overtog han at redigere Billederne til „Illustreret Tidende“ og har med Smag ledet Firmaets xylografiske Atelier i 25 Aar fra 1ste October 1859 til 1ste October 1884.

Jacob Lund, der er født den 3die September 1831, var først bestemt for den studerende Vei; men en stærk Frihedstrang, som allerede udviklede sig under Skolegangen, bevægede ham til at give Afkald paa Udsigt til en af de Stillinger, som et Brødstudium kunde aabne ham Adgang til, og han slog ind paa at blive Boghandler. Sytten Aar gammel blev han Lærling i den Gyldendalske Boghandel og kom i 1850 i Eibes Forretning, i hvilken han blev, indtil han, kun 22 Aar gammel, den 25de Januar 1854 etablerede sig. Hans Idræt har mest været rettet paa Sortiments- og Papirhandelen — i hans Forretning har særlig den medicinske Literatur været godt repræsenteret — men derfor har han dog ikke holdt sig tilbage fra af og til at optage Forlagsvirksonhed. Fra 1862 fik hans Forretning en betydelig Udvidelse ved at der tildeltes ham et af Stempel-

papirs-Udsalgene i Kjøbenhavn. Siden Boghandlerforeningens Møde den 6te Marts 1855 har han været Medlem af denne Forening.

Niels Andreas Lund, født 1817, blev Student 1835 og theologisk Candidat 1845; han var en Tid Institutbestyrer i Skanderborg og senere Lærer ved Skolen i Nørreallee. Han etablerede sig som Boghandler 1848 i Skoubogade og optoges samme Aar den 19de Januar som Medlem af Boghandlerforeningen. Hans Handel endte i 1853, da han saae sig nødsaget til at accordere med sine Creditorer. I 1861 var han en kort Tid personel Capellan i Jylland, men vendte derpaa tilbage til Hovedstaden, hvor han døde i Halvfjerserne.

Herman Henrik Julius Lyng er født den 13de November 1822. Ailerede førend han var confirmeret, kom han 1834 i Lære hos Chr. T. Sæbye, der havde en bekjendt Handel med brugte Bøger. Der forblev han lige til dennes Død i 1844, hvorpaa han først bestyrede Forretningen og senere fra den 26de Mai 1853 blev dens Eier. Efter Boghandler N. C. Ditlewsens Død forenede han den 18de Marts 1855 dennes Forlags- og Sortimentshandel med sit eget Lager. Det er ikke for meget sagt, at der er yderst Faa, som have syslet med den danske Literatur, som ikke ere kómne i Berøring med Lyng; Videnskabsmænd saavel som Boghandlere have ved utallige Leiligheder faaet Beviser paa hans uegenyttige Tjenstagtighed. Ved Ihærdighed i sit Kald og ved en forbausende Hukommelse er han nemlig efterhaanden bleven saa hjemme i den danske Literaturs forskjellige Grene, at man vanskelig skal kunne rette et Spørgsmaal til ham, som han ikke

formaar at besvare. Ikke alene Videnskabsmænds Bogsamlinger, men ogsaa de offentlige Bibliotheker her og i Broderrigerne have ved mange Leiligheder nydt godt af, at han har Øie for, hvad der tjener til deres Tarv. Selv er han i Besiddelse af en Bogsamling paa over 100000 Bind; hvad den indeholder for Sjældenheder fik man et lille Indblik i ved det skandinaviske Boghandlermøde i Kjøbenhavn 1884. Som et Minde om den Interesse han nærer for Literaturen, bærer han siden 1861 paa sit Bryst den svenske Fortjenstmedaille i Guld, hvis latinske Indskrift lyder paa: „Ved egen Fortjeneste have de bevirket, at Andre mindes dem“; i 1870 udnævntes han til Ridder af Vasaordenen, og ved hans 25 Aars Jubilæum som Boghandler 1878 tildelte vor Konge ham Fortjenstmedaillen i Guld. Boghandlerforeningen vedtog i Mødet den 11te November 1885 at optage ham som Medlem.

Theobald Ludvig Michaeløen er født den 15de Marts 1830. Han uddannedes til Boghandelen som Lærling hos Andr. Fred. Høst fra 1ste September 1846 af, hvorefter han den 1ste December 1851 tiltraadte en Plads som Medhjælper hos C. G. Iversen. Da hans Principal i Slutningen af 1856 forlagde sin Virksomhed til Kolding, overtog han den 1ste Januar 1857 C. G. Iversens Boghandel i Forening med E. S. Tillge. I denne Association vedblev han at arbejde fornemlig i grundtvigsk Retning og for skandinavisk Literaturens Udbredelse, indtil han den 19de Juli 1869 hævdede denne Forbindelse; i samme Efteraar begyndte han en selvstændig Forretning under eget Navn. Dog hævdede han denne i Slutningen af 1877 for at gaa over i en anden Livsstilling, og blev den 21de September 1881 udnævnt til

Rodemester. Hans Optagelse i Boghandlerforeningen fandt Sted den 9de November 1857; hans Udtrædelse skete, dengang han ophævede Boghandelen. Saavel i Foreningen som ved de selskabelige Sammenkomster har man savnet ham, hvis Begavelse var almen anerkjendt.

Jacob Frederik Milo, født den 21de October 1795 i Odense, død i Kjøbenhavn den 5te Mai 1865. Han lærte Bogbinderiet i sin Fødeby, men blev Bogbindermester i Kjøbenhavn. Gjennem sit Ægteskab i 1819 med en Datter af Boghandler Niels Auen Wahl kom han ved dennes Død i 1822 til at overtage hans Boghandel, som han derpaa drev i Forbindelse med sit Bogbinderi under Firmaet den Wahlske Boghandel. Da han var nøie kjendt med Grundtvig og Lindberg, havde han Leilighed til i Aarene 1826—30 at udgive mange af deres Skrifter paa sit Forlag. Strax efterat Boghandlerforeningen var stiftet, opfordredes han til at tiltræde som Medlem. Men paa Grund af Svagelighed solgte han sin Boglade til Cand. E. Skouboe i December 1841 og drog sig derefter ud af alle Forretninger. Fra 1863 tilbragte han sine sidste Levedage i Kjøbenhavns Sygehjem.

Peter Wilhelm Olsen, født den 8de Juli 1791, død den 16de Marts 1859. Han indtraadte 1806 i Kjøbenhavns eneste Musikhandel, der 1793 var grundlagt af den franske Emigrant C. F. Haly, og i Juli 1802 gik over i C. C. Lose & Comp.'s Eie, hvorefter den kort derpaa overtoges af Lose alene. Efter dennes Død den 13de Juli 1835 overdroges der ham fra 1ste October d. A. Ledelsen af Forretningen under Firmaet C. C. Lose & Olsen, indtil Loses Søn ved sin Fuldmyndighed selv overtog Handelen den 1ste Januar 1846

sammen med O. H. Delbanco under Firmaet C. C. Lose & Delbanco. Fra samme Dato begyndte Olsen en selvstændig Musikhandel. I 1836 blev han Hofmusikhandler og i 1840 udnævntes han til Commerceraad. Efter Opfordring indtraadte han i Boghandlerforeningens første Aar som Medlem og følte sig knyttet til Foreningen og dens Vedtægter, uagtet hans mercantile Virksomhed i mindre Grad ydede ham directe Fordele af denne Forbindelse.

Philip Gerson Philipsen, født den 27de Juli 1812, død den 15de April 1877. Efterat han havde tilbragt sin Læretid fra 1826 til 1832 hos Boghandler G. Bonnier, aabnede han selv en Boglade den 3die Juli 1834. For en Begynder laa det dengang nærmest at være Sortimentshandler, saaat han i det første Femaar af sin Virksomhed kun i Ny og Næ optraadte som Forlægger. Men det skulde i Aarenes Løb blive anderledes. Uden at tabe Interessen for Sortimentshandelen udviklede hans Forlag sig i de 43 Aar, i hvilke det forundtes ham at arbeide, til et af Nordens betydeligste Forlag. Det var fornemlig fra den udenlandske Literatur, at Philipsen overførte mange Værker i den danske og blandt disse især dem, der faldt ind paa det populairvidenskabelige Omraade, fornemlig naturvidenskabelige, land- og statsøkonomiske, handelsvidenskabelige og religiøse Skrifter, idet han havde en praktisk Sands for, hvad der egnede sig til Oversættelse paa Dansk. Men ogsaa en Kreds af danske Forfattere med ansete Navne sluttede sig i Aarenes Løb om ham, og da han i sin Færd viste stor Imødekommen ligeoverfor Sortimentshandlerne, vare hans Frembringelser i Literaturen altid velsete. — Philipsens Navn findes ogsaa blandt de 9 Stiftere af Boghandlerforeningen, og for denne

Institution bevarede han selv i sine ældre Aar en usvækket Interesse.

Gustav Philipsen er født den 27de October 1853 i Kjøbenhavn. Efterat have nydt Undervisning i Metropolitan-skolen blev han Student 1871 og juridisk Candidat i Sommeren 1875. Han arbejdede derpaa som Sagførerfuldmægtig hos Høiesteretsadvocat. C. S. Henrichsen og samtidig dermed som Volontair i Justitsministeriets andet Departement under Departementschef Stephensen. Men ved hans Faders pludselige Død den 15de April 1877 maatte han opgive disse Stillinger, uagtet man nødigt gav Afkald paa ham, for i Forening med sin Broder Ludvig Philipsen at fortsætte Boghandlerforretningen. Den overtoges af Enkefru Bella Philipsen, der hensad i uskiftet Bo; for deres Moder fik Sønerne Procura den 27de April 1877. Paa denne Vis dreves Forretningen, indtil den gik over i Sønnernes Hænder den 1ste Januar 1880. Paa Forlagets Omraade har denne allerede over 50 Aar gamle betydelige Forretning udfoldet en Virksomhed, hvorved meget store Capitaler ere satte i Omløb saavel til Bøgernes Text som til Illustrationer. Forlaget er udvidet med, at Philipsen paa Oehlschlæger-Selskabets Auction den 5te April 1884 blev Høistbydende paa denne Forfatters samtlige Skrifter. Den 26de November 1879' optoges Philipsen til Medlem af Boghandlerforeningen, hvor han allerede har afgivet Prøve paa, hvilken Arbejdsdygtighed og Sagkundskab der ved ham er tilført Foreningen; Omredigeringen i 1884 af Vedtægterne er et talende Bevis herfor.

Ludvig Philipsen er født i Kjøbenhavn den 15de Juni 1855. Han indtraadte som Lærling i P. G. Philipsens For-

retning den 1ste Marts 1870 og havde uddannet sig til Faget, da han mistede sin Fader den 15de April 1877. I Forening med sin Broder Gustav Philipsen fik han Procura for deres Moder, indtil begge Sønnerne den 1ste Januar 1880 bleve Eiere af Forretningen, der fortsættes under uforandret Firma. Han optoges den 26de November 1879 som Medlem af Boghandlerforeningen. Med Liv og Sjæl er han Boghandler og arbejder i fuld Samklang med sin Broder. I 1886—87 har Foreningen nydt godt af, at han som Medlem af Afregningsudvalget har holdt Cautionerne i en fortrinlig Orden.

Hans Wilhelm Eller Prior er født den 10de April 1835 i Vandborg Sogn, en Mil Vest for Lemvig, hvor hans Fader dengang var Sognepræst. Sin Uddannelse fik han først i Melchiors Borgerskole fra 1846—49, hvorefter han tilbragte Læreaarene fra 1850—55 hos H. J. Bing & Søn. Sine Sortimentskundskaber erhvervede han sig dog mest i Udlandet, idet han fra 1855—57 havde Ansættelse i Cottas Literarisch-artistische Anstalt i München, 1857—58 hos F. H. Schimpff i Triest og fra 1858—59 hos Perthes, Besser & Mauke i Hamborg. Efterat han den 12te April 1859 var antaget som rabatberettiget af Boghandlerforeningen, aabnede han den 21de Mai s. A. en Boglade paa Kjøbmagergade, hvilken siden 1875 har faaet en betydelig Udvidelse i den Gaard i samme Gade, der er hans Eiendom, saavel i Sortiment til en stor Kundekreds som i Forlaget fornemlig af Skolebøger. Fra 7de August 1873 har han været antaget som Commissionair for den svenske Bokförläggare-Föreningen og fra den 16de September s. A. for den norske Boghandlerforening. Under 3die Juli 1876 tildeltes der ham Titel af Kgl. græsk

Hofboghandler. I Boghandlerforeningens Møde den 13de April 1863 blev han optaget som Medlem: her har han taget virksom Del i dens Arbejder og Forhandlinger.

Immanuel Rée, født den 7de April 1825 i Aarhus, død den 22de October 1859 i Kjøbenhavn. Et uroligt Liv ligger forud for den Tid, da han bestemte sig at vie sine Kræfter i Bog- og Musikhandelens Tjeneste. Han blev Student i en Alder af 17 Aar, tog Aaret derpaa den filologisk-filosofiske Examen, begyndte at studere Medicin, forlod den for i et Par Aar at beskæftige sig med Contoirforretninger, ombyttede Handelen med at forberede sig til den statsvidenskabeligé Examen, stod i 1847 i Underhandling med Skouboe om at købe den Wahlske Boghandel, efterat Boghandlerforeningen havde givet Tilladelse til denne Overdragelse, men dukkede paa engang op som Musiklærer i Odense. Efter et virksomt Liv der i 1½ Aar stod hans Hu dog til en større Beskæftigelse, og han aabnede da den første Bog- og Musikhandel paa Vesterbro den 12te September 1854; men Lysten til Forandring fulgte med ham som en Nisse, saa at han vistnok til Skade for sig selv efter et Par Aars Forløb forlagde Forretningen til Kjøbenhavn. Hans musikalske Begavelse ledede ham ind paa at redde mange originale danske Compositioner fra Forglemmelse i en „Musikalsk Anthologi“ samt paa at udgive et „Tidsskrift for Musik“, som han med Talent redigerede i 3 Aar; thi han skrev flydende, vittigt og klart for sig. Den 13de Juni 1855 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen; desværre nød man ikke længe godt af hans rige Evner, idet en Brystsyge udviklede sig, for hvilken der hverken i Hjemmet eller ved Badereiser var Lægedom.

Carl Andreas Reitzel var af tysk Familie, men født i Kjøbenhavn den 4de October 1789. Ikkun 14 Aar gammel antoges han som Lærling af G. Bonnier, og avancerede der i de 15 Aar, han var i denne Forretning endog til at være selvstændig Bestyrer af den, naar hans Principal var paa Reiser. I 1819 etablerede han sig, rigtignok kun smaat, thi han var ubemidlet; men hans udmærkede Forretningsdygtighed i Forening med hans vindende Væsen lagde sig snart for Dagen, saa at ved hans Død hans Forlagsartikler beløb sig til et Antal af 1250. Og hvilke vare de? Ja man har endog Vanskelighed ved blandt Datidens fortrinligste Forfattere og Digtere at udpege dem, som ikke fandtes i hans Forlagskatalog, ligesom ogsaa mangt et Navn ved hans Forsorg blev bekjendt, idet han, uden selv at være videnskabelig dannet, aldrig glemte, at det var hans Pligt som Boghandler at være Videnskabens Befordrer. Flere gode Tidsskrifter, hvoriblandt ogsaa Ugebladet „Fædrelandet“, udkom paa hans Forlag, og ved Siden heraf havde han en omfattende Sortimentshandel for udenlandsk og indenlandsk Literatur. Han var den første, der ved Ingemanns Romaner og Blichers Fortællinger gav Stødet til Folkeudgaver, og de have endnu, trods den nyere Retning i Literaturen, en uopslidt Livskraft. Han var Medstifter af Boghandlerforeningen og valgtes gjentagne Gange til dens Formand, men paa Grund af Uoverensstemmelse med sine Colleger udmeldte han sig af Foreningen den 29de Juni 1848. Den 6te October 1851 udnævntes han til Cancelliraad. Uagtet han allerede fra Sommeren 1851 bar paa en Sygdom, der ofte forvoldte ham store Lidelser, arbejdede han ufortrødent indtil faa Dage før sin Død den 7de Juni 1853. Ifølge testamentarisk Bestemmelse fortsattes hans Forretning under

Firmaet „C. A. Reitzels Bo og Arvinger“ i 5 Aar fra 28de Juni 1853 til 1ste Juli 1858, indtil Forretningen overtoges af hans Sønner Theodor og Carl Reitzel, der atter heiste det gamle Flag: C. A. Reitzel.

Christian Frederik Theodor Martin Reitzel er født den 18de September 1828 i Kjøbenhavn. Fra 1834 til 1844 var han Elev i det v. Westenske Instituts studerende Klasser. Derpaa gennemgik han i et Aar fra 1ste November 1844 til 31te October 1845 et Cursus i Grüners Handelsakademi, inden han indtraadte i Faderens Forretning. Her tilbragte han 5 Aar som Lærling og var senere Medhjælper, indtil han ved sin Faders Død den 7de Juni 1853 blev Bestyrer af Boghandelen i Forening med Bogholder L. R. Møller under Firmaet C. A. Reitzels Bo og Arvinger. Dette Forhold varede til den 2den Juli 1858, da han sammen med sin Broder Carl blev Eier af Forretningen. I Circulairet af denne Dato hedder det: „Vi tilføie, at vi have valgt den nævnte Firma-Betegnelsen (C. A. Reitzel) for at vise, i hvilken Aand vi ville stræbe at føre Forretningen“. Og dette Navn have Brødrene holdt i Ære. Det er ikke alene det arvede Forlag, der i forynget Skikkelse paany er bleven udbredt i vide Kredse, men i dets store Bogkatalog findes ogsaa mange nye Navne, der vidne om, at de have ønsket at fortsætte Traditionen, uden alt for meget at give efter for hvad der i Øieblikket er Strømningen i Literaturen. Ved smukke og store Foretagender have de værnet om den Aand, der som en god Fe hviler over denne Forretning i al dens retsindige Færd. Fra Boghandlerforeningens Medlemmer var der rettet en Opfordring til Th. Reitzel om at indtræde i Selskabet, og fra 24de Januar 1855 har han deltaget

i dets Møder. For Aarene 1868 og 69 har han været Foreningens Formand, men har senere ikke villet modtage Gjenvalg. Derimod er han efter den sidste Revision af Vedtægterne blevet Selskabets Kasserer fra 1ste Juli 1884. To Mærkedage — Firmaets Halvhundredaarsdag den 1ste Mai 1869 og Brødrene Theodors og Carls Femogtyveaarsdag for deres Etablering den 2den Juli 1883 — ere faldne indenfor deres Virketid. Saavel fra Forretningsvenner som fra Omgangsvener have de faaet Beviser paa, at det ikke alene er Boghandelen, man paa Grund af dens store Betydning søger hen til, men at det ogsaa er dens Eiere, der ved deres ligefremme Væsen og gentile Færd have vundet et stort Terrain ikke mindre i Studenterverdenen, end blandt Forfattere og Colleger.

Carl Valdemar Reitzel er født i Kjøbenhavn den 2den Juli 1833. Han nød Undervisning i det v. Westenske Institut indtil 1849, hvorefter han arbejdede i sin Faders Forretning indtil December 1853, da han ønskede at se sig om i Udlandets Boglader. Han fik da Plads hos Carl Gerolds Sohn i Wien indtil Mai 1855 og i Eisensche Hofbuchhandlung i Køl'n, hvorfra han i Juni 1856 vendte tilbage til sit Udgangspunkt. Her aabnede der sig selvstændig Virksomhed for ham, idet han den 2den Juli 1858 i Forening med sin Broder Theodor overtog det gamle, velrenommerede Firma C. A. Reitzel. I Boghandlerforeningens Møde den 2den Marts 1859 optoges han som Medlem. Fra 1872—82 har han ledet Foreningens selskabelige Sammenkomster; fra 1885 overtog han atter dette Hverv. Den elskværdige Maade, hvorpaa han under det skandinaviske Boghandlermøde i 1884 udfoldede sit Arrangementstalent,

vil vistnok være i hans Collegers Erindring. Sin Interesse for Kunst har han lagt for Dagen ved med stor Ufortrødenhed at samle Materiale til en „Fortegnelse over danske Kunstneres Arbejder, udstillede paa Charlottenborg fra 1807—1882“, udgivet 1883. Saavidt muligt ere de skiftende Eiere og de betalte Auctionspriser tilføiede ved Kunstværkerne.

Isaac Salmonsens er født den 27de Februar 1846 i Kjøbenhavn. Han lærte Boghandelen hos P. G. Philipsen, hos hvem han var fra 1861—1871. Den 10de October 1871 etablerede han sig under det endnu bestaaende Firma „Brødrene Salmonsens“ sammen med en Broder, som dog kort efter traadte ud af Firmaet, og har skaffet sig en udbredt Sortimentshandel. I Boghandlerforeningens Møde den 7de December 1881 blev han optaget som Medlem. Fra 1877 til 1885 har han været Formand for Boghandler-Medhjælper-Bibliotheket. Som et Organ ikke alene for Principaler og Medhjælpere, men ogsaa for Bogelskere, stiftede han den 1ste Januar 1877 „Den nordiske Bogverden“, men uagtet Bladet var godt redigeret, maatte det af Mangel paa Tilslutning fra Colleger ophøre at udkomme efter et Aars Forløb.

Max Saurbrey er født den 23de August 1830 i Næstved, hvor hans Fader dengang var Ritmester ved det Sjællandske Landsener-Regiment. I 1846 traadte han ind i Andr. Fred. Høsts Boghandel, og avancerede der fra Lærling til Medhjælper og senere til Procurist, idet han med nogle korte Afbrydelser var knyttet til denne Forretning indtil 1874. Dog var hans Virksomhed fra 1ste Januar 1857 indtil 31te December 1858 ganske selvstændig, idet han under Firmaet

„Andr. Fred. Høsts Sortimentboghandel“ fik denne Del af Etablissementet udskilt fra Forlaget. Han optoges derfor strax i Mødet den 29de Januar 1857 som Medlem af Boghandlerforeningen og forblev der, indtil han den 10de Januar 1859 udmeldte sig af Foreningen, da Sortimentet atter forenedes med Forlaget. En paatænkt Etablering i Næstved foranledigede, at han den 3die August 1860 antoges som rabatberettiget der; men han opgav dog sit Forehavende. Derimod kom han fra 1ste Januar 1874 indtil 1ste December 1885 atter til at leve i sin Fødeby, idet Bestyrelsen for Maglemølle Papirfabrik ansatte ham som Bogholder og Kasserer ved Fabriken, indtil han forflyttedes til Kjøbenhavn, hvor han endnu virker som Procurist og Kasserer for Fællesudsalget for Silkeborg og Maglemølle Papirfabriker.

Ferdinand Andreas Valdemar Schou er født den 14de Juni 1829 i Kjøbenhavn. Efterat have besøgt det v. Westenske Institut, valgte han selv Boghandelen som sin Livsstilling og blev anbragt hos Chr. Steen & Søn, i hvilket Firmas Tjeneste han blev, indtil han den 31te Juli 1857 overtog Fr. Wøldikes Sortimentsforretning. De sidste 5 Aar havde han virket som Handelsreisende, fornemlig i Hertugdømmerne, da hans Principal dengang havde en meget betydelig *en gros* Forretning i Papir. Den Omvæltning i Literaturen, som især gjorde sig gjældende fra 1870 af, har ogsaa sat sit Mærke i hans Bedrift, idet han ikke alene har stillet sig til Opgave at gjøre Udlandets nyeste Forfattere paa det novellistiske Omraade bekjendt for danske Læsere, men ogsaa har indlemmet yngre danske Forfattere som Bang, Carl Ewald, Gjellerup m. Fl. i sit Forlag. Fra den Tid udfoldede han derfor stor Virksomhed som Forlægger, indtil

Forlaget endelig lagde saa megen Beslag paa hans Tid, at han fra 8de Juni 1882 ganske helligede sig dette, og overdrog Sortimentshandelen, der endnu bærer hans Navn, til sin fleraarige Medarbejder Alexander Brandt. Fra 6te Februar 1861 har han været Medlem af Boghandlerforeningen, hvor hans store Kjendskab til Personer og stedlige Forhold i Danmark ofte har været hans Colleger til Gavn.

Jens Hostrup Schultz, hvis egentlige Navn var **Jens Nicolai Christian Hostrup**, havde allerede som Barn antaget sin Stedfaders Familienavn; han var født den 26de Mai 1782. Da Stedfaderen var død den 28de November 1817, efterlod han det store og indbringende Etablissement, det Schultziske Bogtrykkeri og Forlag, til sin Enke, der søgte om Tilladelse til at fortsætte Virksomheden, hvilket bevilgedes hende den 9de Mai 1818. Ved hendes Død den 6te Februar 1821 gik Forretningen over til Sønnen, der ligeledes blev Universitetsbogtrykker og Directeur for det kongelige Bogtrykkeri. Ogsaa Forlaget interesserede ham, saa at han udvidede det ved videnskabelige Lærebøger og den bekjendte Udgave af Holbergs Komedier ved Rahbek. Men i hans seneste Levetid gik Etablissementet, som havde blomstret under hans Fader, endel tilbage. Hertil bidrog ogsaa, at det led et betydeligt Tab i Indtægter derved, at Universitetet med Udgangen af Aaret 1842 selv overtog Almanakprivilegiet, der hidtil havde været forpagtet af Schultz og havde givet et godt Overskud. Ved Boghandlerforeningens Stiftelse sendtes der i Marts 1837 Schultz et Circulaire om at tiltræde Foreningen, i hvilken han strax indtraadte og forblev der til sin Død den 12te September 1849.

Jens Hostrup Schultz er født i Kjøbenhavn den 21de August 1812. Da han ved sin ovennævnte Faders Død den 12te September 1849 overtog det Schultziske Bogtrykkeri, vare Udsigterne for Officinet kun tarvelige, men under hans Bestyrelse antog det atter et væsentligt Opsving. Localerne bleve betydeligt udvidede, mangfoldige nye Skrifter anskaffedes og der sattes Hurtigpresser med Damp i Gang. Men selv denne Udvidelse var for ringe i Forhold til Alt, hvad Trykkeriet skulde præstere. Derfor forlod han den gamle Gaard paa Høibroplads og lod i 1872 en elegant Bygning blive reist i Niels Juelsgade Nr. 12, der var særdeles hensigtsmæssig indrettet og forsynet med lyse og rummelige Localer. Den 1ste Juli 1875 afstod han Trykkeriet til sin ældste Søn, Cancelliraad Frederik Hostrup Schultz; Forhandlingen af Forlaget havde han allerede den 1ste Januar 1868 overdraget til Th. Lind. Da han i sin Tid overtog Bogtrykkeriet, var Pressernes Antal kun 2; da han forlod det, var det voxet til 9. I Boghandlerforeningens Møde den 28de Mai 1851 optoges han som Medlem. Den 4de November 1864 blev han udnævnt til Cancelliraad, og den 2den Juni 1886 til Justitsraad.

Otto Frederik Schwartz er født den 4de November 1822 i Kjøbenhavn. Han nød Undervisning i Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, hvorfra han dimitteredes til Universitetet 1841, og tog næste Aar anden Examen. Til Livsstudium valgte han Medicinen, men Lysten til at fortsætte paa denne Vei syntes ikke at have været stor, saa at han i Begyndelsen af 1847 efter sin afdøde Broders, Konstdreier Adam Schwartzs Raad slog ind paa Boghandelen. Efterat han havde forberedet sig til denne Virksomhed hos Ehler-

mann i Hannover og Lorck i Leipzig, begyndte han en selvstændig Forretning den 17de September 1850. I Forbindelse med sin Boglade havde han indrettet et Læseværelse, „hvis Hensigt var at give Besøgerne en Oversigt over saavel den danske som den udenlandske Literaturs nyeste og bedste Frembringelser“. Læsestuen ophørte dog snart. Den 1ste Januar 1865 skilte han sit Forlag, som han selv beholdt, fra Sortimentet, der overdroges til E. Jespersen under Firma Otto Schwartz's Efterfølger. Da han senere er flyttet til Fredensborg, udleveres siden 1ste Mai 1865 Otto Schwartz's Forlag af E. L. Thaarup. I Boghandlerforeningens Møde den 2den October 1850 optoges han til dens Medlem; i Mødet den 6te Februar 1861 fremlagdes en Skrivelse, hvorefter han udmeldte sig af Foreningen.

Karl Schönberg er født i Kjøbenhavn den 3die August 1832. Efter en omhyggelig Skolegang saavel i sin Fødeby som paa Sorø Akademi traadte han 1851 som Lærling ind i Andr. Fred. Høsts Forretning, hvor han forblev til 1856. Den 23de Juli 1857 etablerede han en Forlagsforretning, i hvilken hans ualmindelige Kjendskab og store Kjærlighed til Literaturen altid har givet sig Udslag; det er fornemlig Grundtvigs Skrifter og den Retning i vort Aandsliv, som har taget Navn efter ham, som udgjør Stammen i hans Forlagskatalog. Men da han i Aarenes Løb gjorde den Erfaring, at det for ham var nødvendigt at komme i directe Forhold til Publicum, ligesom ogsaa at man gennem Forfatterne i Regelen skaffer sig gode Kunder, forenede han den 27de November 1862 en Sortimentshandel med sin Forretning. Siden den 2den October 1857, altsaa i samme Aar som han etablerede sig, har han været Medlem af

Boghandlerforeningen. Indtil Sygdom afholdt ham fra at deltage i dens Møder, var han altid et fremragende Medlem under Discussionen; hans ideelle Anskuelser, hans varme og klare Foredrag hørtes med udelt Opmærksomhed. Efterat han atter er kommen sig, har han vel været nærværende i Møderne, men han har været mere tilbageholdende til at tage Ordet.

Joseph Levin Simonsen var født i Kjøbenhavn den 26de December 1814. Han dimitteredes i 1832 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn og blev i 1837 juridisk Candidat. Da han strax bestemte sig for Sagførerstanden, var han fra August 1837 indtil Udgangen af samme Aar Fuldmægtig hos Lottoadvocat Damkier, og derpaa hos Høiesteretsadvocat Liebenberg fra 1ste Januar 1838 til November 1849, da han blev Prøveprocurator. To Aar derpaa blev han Overretsprocurator, i hvilken Stilling han har haft et meget udbredt og anseet Clientel, hvis Vel han har varetaget med Nidkjerhed og Dygtighed. Til dette hørte ogsaa Boghandlerforeningen, hvor han siden den 11te Marts 1847 blev dens juridiske Consulent, idet Chr. Steen som Formand i Mødet den 4de November 1847 foreslog desuden at engagere ham som Secretair og Protocolfører, der kunde have Møderne hos sig, og opbevare Archivet. Paa Femogtyveaarsdagen den 11te Marts 1872 overrakte der ham Diplom som Æresmedlem i Boghandlerforeningen som Bevis paa den Høiagtelse og Hengivenhed, hvormed hans Person og hans Virksomhed i Foreningens Tjeneste omfattedes af alle dens Medlemmer. Dette Forhold forblev uforandret, indtil Døden bortkaldte ham den 21de Juni 1886. Under 18de Juli 1883 decoreredes han med Danebrogsordenens Ridderkors.

Edvard Skouboe, født den 10de December 1813 i Vignæs, død den 1ste Januar 1860 i Kjøbenhavn. Han blev dimitteret fra Nykjøbing Kathedralskole 1832 og studerede i nogen Tid Theologi; men i December 1841 købte han af J. F. Milo den Wahlske Boglade og nedsatte sig som Boghandler i Kjøbenhavn. I Boghandlerforeningens Møde af 14de Juli 1843 blev han optaget som Medlem. I Mødet den 21de Juli 1847 fik han Tilladelse til at overdrage Imm. Rée den Wahlske Boghandel, men dette Kjøb kom ikke istand. Fra 1852 var han tillige Hovedagent for Danmark for Udvandrings-Expeditioner i Hamborg og forfattede i den Anledning flere Piecer. Han endte som Lærer ved Blegdamsskolen, hvor han ansattes 1858.

August Theodor Speer var født den 2den December 1803 i Kjøbenhavn og døde der den 1ste November 1868. I 1818 kom han i Lære hos Universitetsboghandler Fr. Brummer og etablerede sig efter dennes Død 1836 og havde en selvstændig Virksomhed i en 3—4 Aar. Han var saaledes en af Boghandlerforeningens ni Stiftere. Da hans egen Forretning imidlertid ikke lykkedes, var han nødt til atter at tage Tjeneste hos Colleger, og arbejdede derfor fra 1840—49 hos H. C. Klein, fra 1849—53 hos C. A. Reitzel og fra 1853 til sin Død hos Andr. Fred. Høst. Den 1ste Mai 1841 udmeldte han sig af Foreningen paa Grund af Handelsophævelse.

Carl Sechmann Stage er født i Kjøbenhavn den 4de November 1846. Som Boghandler hører han fuldstændig hjemme i den Gyldendalske Boghandel, idet han har arbejdet der fra 1863 til 1876, indtil han den 1ste Januar 1877 i

Forening med D. Lehmann overtog den Gyldendalske Boghandels Sortiment. Under dette Firma dreves Forretningen indtil 1ste Januar 1880, hvorefter den bærer Chefernes Navne. Forretningen har anselige Kunder med stort Forbrug, blandt hvilke det store kgl. Bibliothek, hvis Hovedleverance gaar gennem deres Hænder, indtager første Plads. Den 16de November 1878 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen.

Chr. Steen, født den 6te October 1786 i Vendsyssel, død den 25de April 1861 i Kjøbenhavn. I sin tidligste Ungdom lagde han sig efter Landvæsenet og kom først 1807 til Kjøbenhavn, hvor han lærte Boghandelen hos Arentzen & Hartier paa Børsen. Ved dette Firmas Fallissement overtog han dets Butik og etablerede desuden 1810 en Bog- og Papirhandel i Helliggeiststræde; men den nuværende Slægt mindes vist først hans Forretning paa Hjørnet af Sværtegade og Pilestræde og senere i Kronprindsensgade. Skjønt hans overveiende Virksomhed var rettet paa Papirhandelen, omfattede han dog ogsaa Boghandelen med stor Interesse. Han var den første, der her i Landet udviklede Børne- og Billedbogs-Forlaget, udgav flere kostbare Kobberværker, og ved et betydeligt geografisk og topografisk Forlag optog han Kampen med Udlandet, saa at tyske Kort efterhaanden fortrængtes fra Markedet. Han var Medstifter af Boghandlerforeningen og var dens Formand i 1838 andet Halvaar, 1839, 45, 47, 48, 52; ham skyldes ogsaa Tanken om et skandinavisk Boghandlermøde, skjønt dens Udførelse først langt senere, i 1856, bragtes til Virkelighed. Fra 1ste Januar 1846 optog han sin Søn H. Chr. F. Steen som Associé, men forandrede først 1848 Firmaet til Chr. Steen & Søn.

Den 6te October 1860 feiredes hans halvthundredeaars Jubilæum under stor Tilslutning af indenbyes og udenbyes Colleger; men ikkun et halvt Aar endnu havde de ham i deres Midte.

Hans Christian Frederik Steen, født den 28de November 1819, død i Kjøbenhavn den 3die Januar 1871. Den 1ste Januar 1846 optog hans Fader ham som Associé i sin Forretning, hvilken han ved utrættelig Flid og stor Arbeidsomhed bragte op til en for den Tid betydelig Høide. Forretningen var især stor i Papirfaget, og det havde foranlediget Faderen til ved F. L. Culmsee at anlægge Papirfabriken Valdemarshaab ved Kjøge; men Udbyttet af denne svarede ikke til Forventningerne, og efterat Fabriken var bleven solgt til Jul. Spliid & Co., kastede han sig over Forlagsforetagender saavel af Bøger som af Landkort, paa hvilket sidste Omraade han udviste en uforsagt Iver og ualmindelig Dygtighed. I Boghandlerforeningen, hvor han optoges som Medlem den 19de Januar 1848, var han meget virksom, da hans sunde, forstandige og klare Mening altid hørtes med Opmærksomhed; til Forholdene i Provindserne havde han et udbredt Kjendskab. Han var i 1868—70 Medlem af Afregningsudvalget og fra 1859 til Udgangen af 1869 Kasserer ved „de danske Boghandleres Hjælpekasse“. Efter hans Død fortsattes Forretningen for hans Enkes Regning, indtil hun i Slutningen af December 1885 solgte det betydelige Forlag til V. Pio og Th. Branner, hvorefter Firmaets Navn er udgaaet af Boghandlerverdenen.

Niels Frederik Vilhelm Lyngbye Thaning er født den 5te Juni 1837 i Hunseby paa Lolland, hvor hans Fader var

Sognepræst. Hans Bekjendtskab med Appel skriver sig fra en gammel Dato, thi da han i Sommeren 1852 sendtes til Herlufsholm, traf det sig saa, at de Begge optoges samme Dag i Skolen, kom i samme Klasse og boede i samme Værelse. De fulgtes nu ad indtil Sommeren 1854, da skiltes for en Tid deres Veie. Den 1ste September 1854 indtraadte Thaning som Lærling i Hagerups Boghandel og forblev der som Medhjælper, indtil han i 1864 indkaldtes som Feltsoldat til 1ste Regiment. Hele Aaret forløb med Krigstjeneste, hvorefter han i December permitteredes som Corporal. I Januar 1865 fik han Plads hos C. C. Lose, men medens han var der, fornyedes atter Bekjendtskabet med Appel, og da denne ikke følte sig tilfreds med det filologiske Studium, forhandlede de om i Forening at begynde en Bog- og Papirhandel her i Byen. Den aabnedes under Firmaet V. Thaning & Appel den 31te Mai 1866; paa en hæderlig Maade har denne Forretning udviklet sig til en anset Sortimentshandel, med hvilken der er forbunden noget Forlag. I Boghandlerforeningens Møde den 20de Mai 1881 blev han samtidigt med sin Compagnon optaget som Medlem i Foreningen.

Elias Johannes Svane v. Støcken Tillge er født i Kjøbenhavn den 12te October 1834. Efter tilendebragt Undervisning i Efterslægtens Realskole ansattes han som Volontair under Postvæsenet, i hvilket hans Fader, Cancelliraad A. P. Tillge var Postforvalter. Men i Efteraaret 1853 forandrede han sin Livsplan og kom i Lære hos sin Svoger C. G. Iversen, i hvilken Forretning han saa forblev, idet han fra 1ste Januar 1857 overtog den i Forening med Th. Michaelsen. Udbredelse af skandinavisk Literatur og Billed-

bogsforlag var en fortsat Tradition fra Forretningens Stifter, hvorimod Udgivelse af „Danske Billeder“ var et Foretagende efter eget Initiativ, der dog skaffede Eierne mere Ros end Indtægt. Den 19de Juli 1869 blev dette Compagniskab hævet, fra hvilken Tid Tillge saa har været Eneeier af C. G. Iversens Boghandel, der fornemlig har været helliget til Sortimentet. Desværre kronedes hans Flid i Forretningen ikke med Held, saa at han den 13de October 1875 maatte opgive sit Bo til Skiftebehandling; men den Deltagelse dette vakte blandt hans Colleger, bevirkede, at han allerede det følgende Aar den 7de October fik det udleveret til fri Raadighed, og fra den Tid har hans Forretning taget et Opsving. Den 2den Marts 1859 optoges han som Medlem af Boghandlerforeningen.

Vilhelm Adolph Conrad Tryde er født den 30te October 1837 paa Gaarden „Nøisomhed“ i Lyngby Sogn. Han kom i Mai 1852 i Lære hos J. Wagner i Helsingør og var senere fra 1ste Mai 1857 til 1ste Mai 1862 Commis hos H. J. Bing & Søn samt en ganske kort Tid hos Otto Schwartz, hvilken sidste Plads han forlod for efter O. P. Riis' Død den 10de December 1862 at kunne fortsætte den af ham i Byen Slesvig etablerede Boghandel, som han da fra 1ste Januar 1863 overtog for egen Regning og førte under eget Navn. Men efter Østerrigernes Indrykning i Byen den 6te Februar 1864 blev han samme Dag tvungen til at forlade Slesvig; derefter gjorde han i Løbet af Sommeren Tjeneste ved Hærens Corpsintendantur, og da Hertugdømmerne ved Fredslutningen i Wien den 30te October vare blevne afstaaede, etablerede han sig den 15de November 1864 i Kjøbenhavn. Hans Locales heldige Beliggenhed i Forbindelse med hans

egen Dygtighed har skaffet ham en betydelig Omsætning ikke alene af Bøger, men ogsaa af Luxuspapir, Fotografier og grafiske Frembringelser; paa det sidste Omraade er han ogsaa optraadt som Forlægger af værdifulde Konstblade. I Mødet den 13de Marts 1866 i Boghandlerforeningen optoges han som Medlem.

Georg Christian Ursin, født den 2den August 1826, død den 19de September 1872. Lige efter sin Confirmation kom han i Andr. Fred. Høsts Forretning og forblev der, indtil han den 13de November 1855 skabte sig en selvstændig Virksomhed. Den gik saagodtsom udelukkende i Retning af at levere udenlandsk Literatur til Publicum og andre Sortimentsboghandlere; men netop ved at han concentrerede sin Opmærksomhed paa denne Specialitet, erhvervede hans Forretning et stort Ry, hvortil ikke mindst bidrog Chefens ualmindelige Dygtighed og elskværdige Charakter; hans tidlige Bortgang blev derfor overalt meget beklaget. Fra den 12te April 1860 var han Medlem af Boghandlerforeningen. Forretningen forsættes siden 1ste Januar 1873 af J. J. Holm under Firmaet Georg Chr. Ursins Efterfølger.

Kristian Leonhard Rübner Vissing er født den 5te Februar 1836 i Aalborg. I 1850 blev han Lærling hos A. C. Vissing i Aarhus, og efter fire Aars Læretid forblev han i tre Aar som Medhjælper i denne Forretning. Derefter arbejdede han i tre Aar hos F. H. Eibe, indtil han i Efteraaret 1860 grundlagde sit Etablissement i Kjøbenhavn. I denne Forretning virkede han baade som Sortimentshandler og Forlægger, indtil Sygdom nødte ham til den 1ste Januar 1872 at afstaa Handelen til P. Bloch; et af de nuværende Stempelpapirsudsalg bestyres

endnu i hans Navn. I Boghandlerforeningens Møde den 13de Marts 1866 optoges han som Medlem og forblev i Foreningen, indtil han trak sig tilbage fra den mercantile Verden.

Otto Bernhard Wroblewsky er født den 13de Juli 1827 i Kjøbenhavn. Sin Uddannelse til Boghandler gennemgik han hos C. A. Reitzel, i hvis Forretning han i 1843 indtraadte som Lærling og vedblev at være der som Medhjælper, indtil han blev sin egen Herre, med Undtagelse af Aaret 1850, i hvilket han aftjente sin Værnepligt i Generalcommandoens Contor for Hæren i Slesvig. Den 1ste Mai 1853 etablerede han en Boghandel i Roskilde efter en større Maalestok end hidtil kjendt i denne Provindsby; men forskjellige Forhold bevægede ham til i Efteraaret 1857 at sælge Forretningen til Knud Jensen, for selv at drage til Hovedstaden. Her antoges han den 22de April 1858 af Boghandlerforeningen som rabatberettiget og optoges som Medlem den 15de October s. A. Fra 1ste Januar 1862 ophævede han dog Sortimentshandelen og var alene Forlægger, dels for egen Regning, dels i Forbindelse med C. A. Reitzel; men atter i October 1882 blev Handelen udvidet til at omfatte Sortimentet. Fra 1ste April 1862 blev der ved Omordningen af Stempelpapirforhandlingen overdraget ham et af Udsalgene af stemplet Papir, ligesom han fra 1868 har været Hovedcommissionair og Kasserer for „Samfundet til den danske Literaturs Fremme“ indtil Selskabets Ophør i 1886. Det skyldes ham, at der er bleven udarbejdet en „Adressebog for den danske, norske og svenske Boghandel“, af hvilken han fra 1859—69 udgav fire Aargange, hvorefter dette Foretagende er bleven fortsat af Rud. Klein. I Bog-

handlerforeningen har han beklædt Næstformandsposten siden 1870, og har ydet et væsentligt Bidrag til at give Foreningens selskabelige Sammenkomster et muntre Præg, idet han har ladet sine Colleger nyde godt af sit Talent som Visedigter. Da han i en lang Aarrække har været forretningsførende Directeur for Børnehospitalerne i Kjøbenhavn, hædredes han den 21de Marts 1884 med Danebrogsordenens Ridderkors. Siden den 13de November 1886 er hans Søn, Otto Wroblewsky, Associé af Forretningen, der føres under uforandret Firma.

Frederik Wøldike var født den 13de August 1832 og døde den 12te Marts 1883. Ogsaa han fik sin Uddannelse til Boghandler hos C. A. Reitzel, i hvis Forretning han anbragtes i November 1848, og hvor han forblev indtil 1855, da han foretog en længere Reise i Udlandet. Ved sin Hjemkomst etablerede han sig den 24de October 1855, ikkun 23 Aar gammel, og blev den paafølgende 27de November optaget som Medlem af Boghandlerforeningen. Lysten til at drive Forlaget efter en større Maalestok foranledigede, at han allerede den 31te Juli 1857 overdrog sin Sortimentshandel til Andr. Schou; men ikke desto mindre begyndte han to Gange senere i sit Liv atter paa Sortimentshandel. Ikke faa betydningsfulde Værker ere i Aarenes Løb udgaaede paa hans Forlag, hvoriblandt anden Udgave af N. M. Petersens Literaturhistorie, mangfoldige theologiske Bøger og anselige Reiseværker samt de bekjendte Tidsskrifter „Fra alle Lande“ og „Historisk Archiv“, og Dorés Billeder til Biblen. Disse skulde ogsaa indlemmes i en Pragtudgave af Biblen, hvilket det norske Bibelselskab overdrog ham Ret til at udgive, men som aldrig udkom. For sine Fortjenester af

Folkeoplysningens Fremme i Norge, hvor han havde skjænket endel Bøger til adskillige Sognebibliotheker, tildelte Kong Oscar II ham som Belønning herfor Guldmedaillen „*litteris et artibus*“, hvilken det under 14de April 1880 tillodés ham at bære. Ligeledes erholdt han i November 1882 den norske Guldmedaille „for fortjenstfuld Virksomhed“ i første Størrelse. Da han var en noget urolig Charakter, undgik han ikke Differencer med sine Colleger; han vilde derfor aabne sig en ny Udvei for Salget af sit Forlag gennem Skolelærerne, hvem han indrømmede en høi Rabat, og det foranledigede, at han truedes med at miste Rabatten. Den 20de Juni 1863 meldte han sig ud af Boghandlerforeningen, fordi han nu var kommen i Uoverensstemmelse med dens Vedtægters § 8. Forgjæves opfordredes han i Mødet den 17de September 1863 om at tilbagekalde Circulairret til Skolelærerne, der fik høiere Rabat end Boghandlerne, da ellers Rabatten vilde blive ham frataget. Han blev derfor i Mødet den 1ste December 1863 udslettet af Listen over Rabatberettigede. Imidlertid henvendte han sig atter den 19de April og 2den September 1864 med fornyede Andragender om at antages uden at stille Caution, men de afsloges.

REGISTER.

Afregnings Indsendelse 54.
Afregningsudvalget 35. 57. 113.
Afregnings- og Cautionsudvalget
36. 64.
Afslaaede Ansøgnings Behandling
paany 42.
Andragender fra nye Boghandlere
ønskes bekendtgjorte i „N. B. T.“
90.
Angreb paa Foreningen i Anledning
af Boghandelen i Flensborg 17.
Angreb paa Foreningen, Hartvig
Nissens 15.
Angreb paa Foreningen, A. G. Sa-
lomons 12.
Antagelse af Rabatberettigede 7.
39. 40. 41. 42.
Antagelse gjælder kun for en enkelt
Commune 42.
Antagelse i Kjøbenhavn, knyttet
til 5 Aars Arbeiden i en Bog-
handel, ønskes udvidet til Pro-
vindsstæderne 89.
Antikvarspørgsmaalet 98. 99. 100.
101.
Appel, L. C. 111. 115. 165.
Avertissementsprisers Nedsættelse
for litteraire Sager 79.

Bang, Aug. 111. 116.
Beeken, L. 7.

Bekjendtgjørelser i Bladene for
fremmed Regning 6. 36.
Beregning af danske Bøger 6.
Beregning af udenlandske Priser
5. 48. 49. 50. 51.
Bergsøes, A. F., Bekjendtgjørelse i
„Adresseavisen“ 45.
Berling, C. 74.
Beskyttelsessystem i Boghandelen
24.
Bestillinger à Cond. og i f. R. 53.
Bestyrelsen 8. 32.
Betingelser for at erholde Rabat
42.
Betingelserne 52.
Betingelserne udvides til alle Bog-
handlere 55. 56.
Bielefeldt, C. H. 111. 113. 116.
Bilag til Blade. der forsendes med
Posten, forbydes ved Lov af 7/1
1871. 81.
Bing, H. J. 5. 7. 117.
Bing, J. H. 118.
Bing, J. M. 118.
Bing, M. H. 53. 55. 68. 79. 117.
Bing, H. J., & Søn 117. 118. 134.
Bing & Grøndahl 117.
Bloch, P. 167.
Bogbinderarbeide, Taxt for 94.
Bogcontoen privilegeret for Konst-
contoen 30.

- Bogcontoen privelegeret for Papir-
contoen 29. 68.
- Bogfortegnelse for Nordisk Uni-
versitets-Tidsskrift 81.
- Boghandelen før Foreningens Stif-
telse 3.
- Boghandelens aandelige Charakter
20.
- Boghandelens materielle Side 23.
- Boghandlere ligeoverfor Forfattere
22.
- Boghandlere i Hertugdømmerne og
Udlandet behøve ingen Antagelse
40.
- Boghandlerenkernes Stilling 82. 83.
84.
- Boghandlerforeningen stiftes 4.
- Boghandlerforeningens 25aars og
50aars Jubilæum 106.
- Boghandlerforeningens Fremtid 107.
- Boghandlermøder, Forslag om at
afholde skandinaviske 103.
- Boghandlertidende, dansk, officielt
Organ for Boghandlerforeningen
fra 1854. 39. 57.
- nordisk, do. fra 1866. 39. 57.
- Boghandlertidenden anerkjendes
som en privat Entreprise 39.
- Bogtrykkerkonstens 400aars Be-
staaen 104.
- Bonnier, Ad. 103.
- Bonnier, Alb. 104.
- Bonnier, G. 7. 148. 153.
- Borchorst, F. 113. 119. 145.
- Borgerskabsom Boghandler, Spørgs-
maalet om 76. 77. 78:
- Brandt, Alexander 158.
- Brud paa Vedtægterne 37 38.
- Buurskov, Aug. 116. 134.
- Bøger. man har ladet indbinde,
kunne ikke remitteres 54.
- Cautioner, nye Medlemmers Andel
i 29.
- Cautioner, Ret til Andel i 29. 30. 68.
- Cautionernes Beløb 68.
- Cautionforpligtelsen udvides til
kjøbenhavnse Boghandlere 65.
— hvorvidt den bør omfatte For-
eningens Medlemmer 65.
- Cautionlisten 66. 68.
- Cautionsvæsenet 64.
- Colding, Niels 7. 10. 119.
- Commissionair for ikke rabatberet-
tagede Boghandlere forbydes 38.
- Commissionairforholdet 96.
- Commissionairers Retsstilling 97.
- Contingentet 37.
- Contingent for Firmaerne efter deres
Stemmetal 71.
- Decisor 35. 114.
- Declarationer bortfalde efter Lov
af 25/3 1872. 57.
- Deichmann, J. 5. 7. 13. 44. 68. 76.
79. 101. 106. 111. 112. 120. 127.
- Delbanco, O. H. 66. 101. 111. 112.
121. 126. 145. 149.
- Digtning, en dramatisk, udgivet
som et Drama paa et andet For-
lag, er utilladeligt 75.
- Ditlewsen, N. C. 7. 146.
- Eftertryk, Forslag om Overens-
komst til at hindre, mellem Sverig
og Danmark 103.
- Eftertryk, Lov om 80
- Eibe, C. F. 111. 114. 124.
- Eibe, F. H. 35. 58. 62. 63. 87. 113.
114. 122.
- Eiendomsret, den literaire, Ansøg-
ning om Beskyttelse af 79.
- Eiendomsret, literair, Convention
med Frankrig om Beskyttelse af,
fraraades 80.
- Erslev, Jacob 111. 113. 114. 124.
- Etablering i Landsbyer 86.
- Evers, Klewing 131.

- Faber, Julius 133.
 Falkenberg, Chr. 113. 125.
 Firmaer med flere Personer have kun en Stemme 29.
 Forbrugsforeninger nægtes Rabat 48.
 Foreningen bestaar af herværende Boghandlere 28.
 Forhalingsrenter 57.
 Forlagsbureauet 111. 126.
 Forlagsforeningen 72. 127.
 Forlagsforening, dansk, af Provindsboghandlere 88.
 Formaalet i Foreningen 28.
 Formand 32. 33. 34. 36. 112.
 Friexemplarer 6. 44.
 Fuldmægtig, at give Møde i Foreningen ved 93.
- Gad, G. E. C. 68. 69. 75. 111. 113. 114. 126. 128.
 Goldschmidt, M. 75.
 Gyldendalske Boghandel 3. 5. 7. 106. 120. 126. 132.
 Gyldendalske Boghandels Sortiment 142. 163.
- Haagensen, M. 111. 129.
 Hagerup, Eiler 111. 130.
 Hagerup, H. 113. 129.
 Halvaars Saldobetaling 54.
 Hansen, Wilhelm 119. 140.
 Hauberg, P. 131.
 Hegel, F. V. 105. 111. 112. 113. 114. 121. 126. 127. 132. 144.
 Hegel, Jacob 111. 126. 133.
 Henriksen, J. 104.
 Henriques, B. 118. 119. 134.
 Hoffensberg, Jespersen & Trap 131. 138.
 Holm, J. J. 111. 113. 134. 167.
 Horneman & Erslev 119.
 Høst, Andr. Fred. 5. 7. 17. 45. 56. 105. 106. 111. 112. 113. 114. 135.
- Høsts, Andr. Fred., Sortimentsboghandel 157.
 Høst, Chr. 111. 114. 136.
- Jespersen, E. 111. 137. 160.
 Ikke-rabatberettigedes Handel med Bøger 94. 95.
 Incassation medfører, at Alt til Dato er forfalden til Betaling. 55. 56. 57.
 Jensen, Knud, i Roskilde 168.
 Jubilæer, 25aars 105.
 Iversen, C. G. 126. 138. 147. 165.
 Iversens, C. G. Boghandel 147. 165.
 Jæger, G. H. 139.
- Kalkar, Chr. H., Dr. 73.
 Kasserer 35. 114.
 Klein, H. C. 5. 7. 139.
 Klein, Rud. 111. 140.
 Kvinder kunne antages som rabatberettigede 84.
- Langhoff, B. S. 5. 7. 79. 112. 141.
 Langhoff, J. H. S. 142.
 Langhoff, Paul 111. 142.
 Leder af selskabelige Sammenkomster 114.
 Lehmann, D. 111. 114. 143. 163.
 Lehmann & Stage 133. 143. 163.
 Lind, A. 111. 129. 143.
 Lind, Th. 111. 113. 114. 144. 159.
 Liste over Rabatberettigede 7. 39. 41. 47.
 Lose, C. C. (den ældre) 148.
 Lose, C. C. 119. 121. 144. 148.
 Lose, C. C. & Delbanco 121. 126. 138. 145. 149.
 Lose, C. C. & Olsen 7. 144. 148.
 Lund, Jacob 111. 113. 114. 145.
 Lund, N. A. 146.
 Lydiche, P. G. 126.
 Lyngge, H. H. J. 111. 146.

- Magnus, J. C. 74.
 Medlemmer, ordinaire 111.
 Medlemmernes Retsstilling 30.
 Medlemsantallet i Foreningen 103.
 Medlemsrettens Ophør 30.
 Michaelsen, Th. 100. 113. 147. 165.
 Milo, J. F. 7. 10. 148. 162.
 Modarbejde Udbredelse af frivole
 franske Skrifter, Trykkefriheds-
 selskabets Anmodning om at 73.
 Modtagelse af Valg 33.
 Mulcter for Udeblivelse fra Møderne
 31.
 Müller, Otto 78.
 Mødepligt i Foreningen 93.
 Møder 8. 30. 31. 32.
 Møller, J. 131.
- Nedsættelse i Beregningen af uden-
 landsk Literatur 90.
 Nielsen, J. 7.
 Nissen, Hartvig 15. 17.
 Nyheders Afsendelse fra Leipzig 7.
 Nægtelse af Rabat 43.
 Næringsbevis skal løses af Pro-
 vindsboghandlere 90.
 Næstformand 35. 113.
- Oehlenschläger-Selskabet 117. 133.
 150.
 Olsen, Overlærer 73.
 Olsen, P. W. 10. 148.
 Oplag af en Bog, nyt, uden at
 Forfatteren sættes i Kundskab
 herom 73.
 Opsigelsesfrist for Commis'er 102.
 Opskaarne Bøger 94.
 Optagelse af alle Boghandlere i
 Foreningen, Andragende om 85.
 Optagelse i Foreningen 28. 29. 30.
 Optryk af manglende Hefter af et
 Værk, der eies i Fællesskab af
 Forlæggeren og Oversætteren 74.
- Organisationen i Foreningen 26.
 Overenskomsten af 1837. 5.
- Pakkeposttaxts Nedsættelse for
 Bøger 79.
 Pantsætning af Lager 56.
 Papirtoldens Nedsættelse, Ansøg-
 ninger om 79. 101.
 Philipsen, G. 111. 150.
 Philipsen, L. 111. 114. 150.
 Philipsen, P. G. 5. 7. 43. 114. 149.
 Poulsen, P. 131.
 Provindsblade, Liste over 101.
 Provindsboghandlere, Circulaire om
 Antagelse af Betingelserne for 10.
 Provindsboghandlerforeningens
 Stiftelse 88.
 Prior, Gartner 134.
 Prior, Wilhelm 111. 114. 151.
 Prisnedsættelser 6. 36. 37. 38.
 Provindsboghandlermødet i Kjøben-
 havn 1868. 87.
 Provindsboghandlermødet i Odense
 1874. 88.
 Provindsboghandlermødet i Aarhus
 1875. 89.
 Provindsboghandlermødet i Ros-
 kilde 1879. 90.
- Rabat kan ikke ved en Lovbestem-
 melse nægtes dem, der ikke ere
 oplærte i Boghandelen 85.
 Rabat medfører ikke Credit 7. 40.
 Rabat til Boghandlere 5. 8. 43. 44.
 45.
 Rabat til ikke antagne maa ikke
 gives 40.
 Rabat til Private 6. 46. 47. 48.
 Rabat tilstaaes kun efter 5 Aars
 Arbeiden ved Boghandel 41.
 Rabatberettigelse 9.
 Rabatberettigelsens Ophør 43.
 Rabatforløielse mod Contant til
 25 pCt. 90.

- Rabatforhøielse, Provindsboghandlernes Andragende om, ved Overgangen til Kronemønt 88.
 Rabatforhøielse, Sortimentshandlernes Andragender om 87.
 Raben-Levetzauseke Fonds Bogindkjøb 90.
 Rée, Imm. 152.
 Reitzel, C. A. 3. 5. 7. 43. 44. 69. 105. 106. 112. 153.
 Reitzel, C. 111. 113. 114. 155. 168.
 Reitzel, Th. 111. 112. 113. 114. 154. 168.
 Renter fra Forfaldstiden 44. 54.
 Repræsentanter 32. 33.
 Restancelisten 54. 55.
 Restancelistens Bekjendtgjørelse 54. 55.
 Ret til at give Rabat 45.
 Revisorer 35. 114.
 Riis, O. P., i Slesvig 166.
 Riise, J. 7.
 Risico 52.
 Risom, O. 119.
- S
 Salmonsens, J. 112. 156.
 Salomon, A. G. 7. 12. 13. 48.
 Samhandelen med de udenbyes Sortimentshandlere 52.
 Saubrey, Max 156.
 Schmidt, A. 7.
 Schou, Andr. 112. 113. 114. 157. 169.
 Schovelin, P. Th. 7.
 Schuobthes Boghandel 5. 7. 141. 142. 143.
 Schultz, F. H. 159.
 Schultz, J. H. (den ældre) 7. 10. 158.
 Schultz, J. H. 112. 159.
 Schwartz, Otto 159.
 Schwartzs Efterfølger, Otto 138. 160.
 Schönberg, Karl 100. 112. 113. 114. 160.
 Secretair 33. 34. 36.
- Seidelin, A. 7.
 Seidelin, C. T. 7.
 Selskabelige Sammenkomster vedtages 104.
 Seperatist i Skyldnerens Bo er Forlæggeren 56.
 Simonsen, J. L. 26. 106. 111. 161.
 Simonsen, Ludvig 27.
 Skandinaviske Boghandlermøder 105.
 Skouboe, Edv. 147. 152. 162.
 Soldenfeldt, F. V. 7.
 Soldin, H. 7.
 Speer, A. Th. 5. 7. 162.
 Stage, C. 112. 133. 143. 162.
 Standsning af Sendelser 53.
 Steen, Chr. 5. 7. 13. 79. 106. 112. 163.
 Steen, H. Chr. F. 65. 113. 164.
 Stemmegivning 29. 30. 32. 69. 70. 71.
 Stenmer, 1—5, for hvert Firma 70.
 Stincks Boghandel, C. W. 129. 143.
 Subskriptionsplaner ønskes ikke beregnede 91.
 Subskriptionsværkers 1ste Hefte, som maculeres eller gaa tabt 91.
 Sundby, N. A. i Flensborg 18. 137.
 Sundby & Jespersen i Flensborg 137.
 Svar fra Foreningen om Boghandlerforholdene i Flensborg 18.
 Svar fra Foreningen til Hartvig Nissen. 17.
 Svar fra Foreningen til A. G. Salomon 13.
 Sæbye, C. T. 7. 99. 146.
 Særegenheder ved Boghandelen 24.
 Søgsmal, naar der er givet Henstand 56.
- T
 Thaarup, E. L. 97. 138. 160.
 Thaning V. 112. 114. 164.
 Thaning, V. & Appel 165.

- Thierrys Boghandel i Nakskov 138.
 Thiesenske Boghandel 7.
 Tilbagekaldelser udenfor Remitteringstiden 89.
 Tillge, E. S. 112. 147. 165.
 Tiltrædelse af københavnske Boghandlere 10.
 Tryde, Vilhelm 112. 113. 114. 166.
 Tydsk Literaturs Udbredelse i Danmark 3.
 Udelukkelse af Foreningen 28. 29.
 Udtrædelse af Foreningen 8.
 Udtrædelse medfører Afkald paa Cautionerne 69.
 Udvexling af Bøger mellem de fire nordiske Universitetsstæder 80.
 Undersælge ved at levere et billigere Bind 46.
- Universitetets 400aars-Fest 105.
 Ursin, Georg Chr. 113. 167.
 Ursins, Georg Chr. Efterfølger 134. 167.
 Wahlske Boghandel 7. 148. 152.
 Valgbarhed til Embeder og Udvalg 29.
 Vedtægterne 27.
 Vedtægtsforandringer 51. 52.
 Wesenberg, J. D. 7.
 Vissing, Kr. 167.
 Voldgiftscomite ved Differencer 54.
 Wroblewsky, Otto B. 112. 113. 141. 168.
 Wroblewsky, Otto 169.
 Wøldike, Fr. 156. 169.
 Æresmedlemmer 111.

KJØBENHAVN 1887.

THIELES BOGTRYKKERI.